
Protokoll

Regionstyrelsen

26 maj 2025

Regionstyrelsens protokoll

Plats och tid

Bornholm, Rådhuset Visborg, 26 maj 2025,
klockan 09.00-12.40

Beslutande

Meit Fohlin (S), ordförande, ej § 265
Andreas Unger (M), 1:e vice ordförande, ej § 278
Johan Malmros (C), 2:e vice ordförande, ej § 278
Oscar Lindster (S), ej § 265
Jenny Larsson (S), ej § 265
Håkan Ericsson (S), tjug ersättare
Greger Eneqvist (S), tjug ersättare
Sara Vilhelmsson (M), ej § 278
Mariette Nicander (M)
Eva Ahlin (C), ej § 265
Dan Rådström (C), tjug ersättare
Anna Hrdlicka (L), tjug ersättare
Saga Carlgren (V)
Maya Arfvidson (MP)
Lars Engelbrektsson (SD)

Ersättare

Katrina Ansarfwe (S), ej § 268
Inger Axell (S)
Lina Runander (M), ej § 268
Mårten Silvén (M), ej §§ 270, 278, 281-282
Rolf Öström (M)
Jörgen Benzler (V)
Micke Seid (MP)

Övriga

Stefan Hollmark, regiondirektör, RSF
Helena Hagstedt, stadssekreterare, RSF
Anna Evensen, stadssekreterare, RSF
Petra Jonsson, pressekreterare, RSF
Anna Malm, kanslichef, RSF
Ulrika Jansson, ekonomidirektör, RSF
Brita Helleberg, ekonomistrateg, RSF
Elina Ramsell, beredskapsstrateg, RSF, § 270
Lisa Tunegård, kvalitetsstrateg, RSF, § 270
Anders Lindholm, planeringsstrateg, RSF, § 282
Karin Hernvall, advokat, advokatfirman Åberg, § 282

Datum för justering	3 juni 2025
Paragrafer	§ 257–282, varav § 280 justerades omedelbart Ärendena behandlades i följande ordning: § 257-269, 271-280, 282, 270, 281
Underskrifter	Detta protokoll har justerats digitalt och saknar därför signaturer. Sekreterare Anna Evensen Ordförande Meit Fohlin §§ 257-264, 266-282 Ordförande Andreas Unger § 265 Justerare Håkan Ericsson Justerare Saga Carlgren

ANSLAG/BEVIS	Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.
Organ	Regionstyrelsen
Sammanträdesdag	2025-05-26
Protokollet anslås	2025-06-04
Anslaget tas ned	2025-06-26
Protokollets förvaringsplats	Regionstyrelseförvaltningen

Register

RS § 257	Delårsrapport 2025:1 Region Gotland	7
RS § 258	Fördelning av budgetanslag för särskilda lönesatsningar 2025	10
RS § 259	Återrapportering av uppdrag. Förslag till framtida användning av nuvarande Solbergabadet	12
RS § 260	Antagande och implementering av nytt stödsystem på fritidsområdet	19
RS § 261	Föreningsbidrag för gymnastikhall Visbygymnasterna	24
RS § 262	Verksamhetsstöd för genomförande av Island Games 2031	27
RS § 263	Återrapportering av uppdrag. Tillsättande av friluftssamordnare	31
RS § 264	Finansiering av arbetsmodell för landsbygdsutveckling	35
RS § 265	Beslut om verksamhetsbidrag ur näringslivsanslaget och näringslivsanslagets totala utrymme	39
RS § 266	Implementering av digital inflyttarservice och gotland.com i ordinarie verksamhet	43
RS § 267	Organisationstillhörighet och budget för anpassad gymnasieskola	46
RS § 268	Borgensavgifter 2026 för AB Gotlandshem och Wisby Strand Congress Event Gotland AB	49
RS § 269	Återrapportering av uppdrag. Samordnat förslag för investeringar i skattefinansierad verksamhet 2025-2027	52
RS § 270	Mål och budget 2026-2028	55
RS § 271	Exploateringsplan och budget 2026-2030	73
RS § 272	Återrapportering av uppdrag. Särskilda lönesatsningar på jämställdhet och bristyrken	77
RS § 273	Återrapportering av uppdrag. Utveckling av konstmuseet	78
RS § 274	Återrapportering av uppdrag. Införande av en kultur- och fritidsnämnd	81
RS § 275	Information om investeringsprojekt. Nya Solbergabadet	84
RS § 276	Återrapportering av uppdrag. Revidering och implementering av Klimatanpassningsplan	85
RS § 277	Återrapportering av uppdrag. Översyn av Science Park Gotlands verksamhet och styrning	88
RS § 278	Delrapportering av uppdrag. Översyn av ägandet i GEAB	93
RS § 279	Återrapportering av uppdrag. Utredning avseende uppdelning av region och kommun	95
RS § 280	Fråga om representation i Hansans styrelse	98

RS § 281	Regiondirektörens information	100
RS § 282	Information om dom gällande Heidelberg Materials ansökan om långvarigt tillstånd för fortsatt täkt- och vattenverksamhet	101

RS § 257 Delårsrapport 2025:1 Region Gotland

Ärendenummer: RS 2025/5

Paragraf föregående instans: AU § 141

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktige

- Delårsrapport 1:2025 för Region Gotland godkänns.
- De nämnder som prognostiserar underskott ska vidta åtgärder för att nå en budget i balans. Åtgärderna ska i första hand vara av långsiktig karaktär och fokusera på kostnadsminskningar genom förebyggande och hälsofrämjande åtgärder, baserade på evidens och beprövad erfarenhet, för minskade behov i befolkningen framöver.
- Samtliga nämnder får i uppdrag att redovisa vilka åtgärder som genomförts eller planeras att genomföras för att inte budgeten ska överskridas 2025. Nämnderna ska för varje åtgärd redovisa den bedömda ekonomiska effekten 2025. Uppdraget ska återrapporteras i delårsrapport 2.

Sammanfattning

Delårsrapport 1 omfattar perioden januari-mars och är i huvudsak inriktad på ekonomi och personaluppföljning. Regionfullmäktiges mål följs upp i samband med delårsrapport 2 och regionfullmäktiges prioriteringar följs upp i årsredovisningen. Bedömningen av ekonomin bygger på de prognoser som nämnder/förvaltningar har gjort samt senaste indikation av skatteunderlagets utveckling som gjorts av Sveriges kommuner och regioner under februari 2025.

Resultatet för perioden uppgår till -51 miljoner kronor (mnkr). De stora börsfallen, som utlösts av USA:s handelspolitik med införandet av höga tullar har skapat stor osäkerhet kring den ekonomiska utvecklingen i världen och har lett till stora börsnedgångar. Det har påverkat även regionens pensionsmedelsplaceringar mycket negativt och därmed periodresultatet. Under perioden är resultatpåverkan från placeringarna -51 mnkr, varav 4 mnkr är realiserade förluster i perioden. De realiserade förlusterna fram till 14 april uppgår till 22 mnkr och orealiserade förluster till 60 mnkr. Nämnderna har en positiv budgetavvikelse i perioden på 5 mnkr, alla nämnder utom hälso- och sjukvårdsnämnden har en positiv budgetavvikelse.

I jämförelse med motsvarande period föregående år har nettokostnadsutveckling inklusive finansiella intäkter och kostnader minskat med 5,0 %. Det beror i huvudsak på att pensionskostnaderna var extremt höga förra året.

Prognosen för årets resultat är ett underskott på -79 mnkr. Det budgeterade resultatet är 72 mnkr och innebär att budgetavvikelsen uppgår till -151 mnkr. Nämndernas prognostiserade budgetavvikelse uppgår till -130 mnkr medan finansförvaltningen har en budgetavvikelse på -21 mnkr. Balanskravsresultatet

(årets resultat med justering för reavinster och orealiserade vinster/förluster i värdepapper) prognostiseras till -29 mnkr.

Fyra nämnder prognostiserar underskott. Hälso- och sjukvårdsnämnden har det största underskottet på -80 mnkr. Underskott finns även i barn- och utbildningsnämnden (-23 mnkr), tekniska nämnden (-27 mnkr) och miljö- och byggnämnden (-12 mnkr).

Pensionskostnaderna bedöms i år återgå till en mer normal kostnadsnivå. Fjolåret var ett extremt år med pensionskostnader på 848 mnkr. Pensionskostnaderna prognostiseras minska med 33 % motsvarande 280 mnkr i jämförelse med föregående år.

Investeringarna prognostiseras av nämnderna uppgå till 957 mnkr och exploatering 50 mnkr, totalt sammanlagt 1 007 mnkr. Det är mer troligt att den faktiska nivån blir lägre. Den prognos som nämnderna lämnat innebär att 73 % av budgeten kommer att utnyttjas. De senaste fem åren har 35 till 51 % av budgeten förbrukats. Mot bakgrund av detta så beräknas investeringsprognosen till 700 mnkr.

Soliditeten prognostiseras till 31,6 % och innebär en minskning med 2,4 procentenheter. Även soliditeten inklusive pensionsskulden i ansvarsförbindelsen minskar, från 4,6 % till 4,4 %. Det är kombinationen av en hög investeringsnivå och ett prognostiserat underskott på -79 mnkr som är orsaken. En fallande soliditet indikerar en obalans i regionens ekonomi.

Det ackumulerade sjuktalet för Region Gotland under perioden januari-februari 2025 uppgår till 6,8 %. Jämfört med samma period föregående år är det en ökning av sjuktalet med 0,4. Det är främst kvinnors sjukfrånvaro som har ökat med 0,6 och för män är sjukfrånvaron i princip oförändrad. De lägsta sjuktalen finns i åldersgruppen 29 år eller yngre med 6,1 %.

Alla nämnder har i delårsrapporten redovisat vilka åtgärder som har beslutats och vilka åtgärder som planeras. Trots dessa åtgärder är prognosen kraftigt negativ vilket tyder på att det finns en fortsatt osäkerhet kring vilken ekonomisk effekt åtgärderna kommer att få. Alla nämnder behöver därmed fortsätta och ta ytterligare beslut för att nå ekonomisk balans. En grundförutsättning för en stabil ekonomi för regionen som helhet är att nämnderna klarar sina uppdrag inom de ekonomiska ramar som tilldelats.

Det krävs ett fortsatt arbete med att se över utbud och effektiviseringar i samtliga verksamheter.

Bedömning

Årets resultat prognostiseras till -79 mnkr, vilket är en budgetavvikelse på -151 mnkr. Nämnderna har en budgetavvikelse på -130 mnkr. Årets resultat efter balanskravsjusteringar beräknas till -29 mnkr. Det innebär att de

orealiserade förluster på pensionsmedlen som tynger resultatet har justerats bort.

Ett negativt balanskravsresultat ska enligt kommunallagen normalt återställas inom 3 år. Eftersom Region Gotland har en resultatutjämningsreserv (RUR) kan, under vissa förutsättningar, medel ur RUR disponeras för att slippa reglera ett underskott. RUR består av tidigare års överskott. Enligt regionens riktlinjer får RUR användas när balanskravsresultatet är negativt och det årliga underliggande skatteunderlaget understiger den genomsnittliga utvecklingen för riket de senaste tio åren. RUR får även användas om de ekonomiska förutsättningarna påverkats kraftigt av negativa händelser utanför egen kontroll, som det normalt sett inte kan förväntas finnas beredskap för.

Alla nämnder har rapporterat att åtgärder pågår för att minska kostnaderna eller höja intäkterna. Trots detta är prognosen kraftigt negativ. Det är tydligt att det finns en osäkerhet kring vilken ekonomisk effekt planerade åtgärder kommer att få eller att åtgärderna inte är tillräckliga för att nå en budget i balans.

Det krävs ett fortsatt arbete med att se över utbud och effektiviseringar i samtliga verksamheter.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Region Gotlands delårsrapport 1, 2025

Nämndernas delårsrapport 1, 2025

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-25

Skickas till

Samtliga nämnder

RS § 258

Fördelning av budgetanslag för särskilda lönesatsningar 2025

Ärendenummer: RS 2025/771

Paragraf föregående instans: AU § 142

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktige

- Nämndernas budgetramar 2025 förändras för personalkostnadsökning enligt regionstyrelseförvaltningens förslag.

Sammanfattning

I budgeten för 2025, fastställd av regionfullmäktige 2024-11-18, § 175 har det avsatts totalt 140 miljoner kronor (mnkr) för personalkostnadskompensation. En generell kompensation på 3,1 %, vilket motsvarar ett belopp på cirka 130 mnkr, har fördelats till nämnderna. I samband med regionstyrelsens beslut om fördelning av budget för personalkostnadskompensation 2025 (RS 2024-09-05, § 251) beslutades att resterande 10,1 mnkr skulle fördelas under våren 2025 efter att kompletterande analyser av lönekartläggning, löneläget och löneavtalen genomförts.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att nämndernas budgetramar för 2025 förändras enligt nedanstående tabell.

Nämnd	Personalkostnads- kompensation (tkr)*
Regionstyrelsen, regionstyrelseförvaltningen	708
Regionstyrelsen, räddningstjänst inkl. RIB	119
Tekniska nämnden	228
Miljö- och byggnämnden	257
Barn- och utbildningsnämnden	2 412
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	683
Socialnämnden	2 449
Hälso- och sjukvårdsnämnden	3 242
Summa	10 098

*De verksamheter som inte är anslagsfinansierade (delar av teknikförvaltningen samt delar av regionstyrelseförvaltningen) kompenseras via möjligheten att höja priserna och ingår inte i denna fördelning.

Förslaget utgår från att Sveriges kommuner och regioner (SKR) hittills har tecknat nya centrala löneavtal med fyra fackliga organisationer, Kommunal, Allmän kommunal verksamhet, Vårdförbundet och Akademikeralliansen. Förhandlingar på central nivå fortsätter med Läkarförbundet och Sveriges Lärare. Det innebär att det ännu inte går att förutsäga om dessa avtal kommer

att innehålla regler som kan vara kostnadsdrivande utöver löneökningstakten, som exempelvis arbetstidsförkortning eller satsningar på vissa grupper.

Utifrån de analyser av de kollektivavtal som hittills har träffats, lönekartläggning 2024 samt löneläget föreslås att satsningen på 10,1 mnkr ska fördelas så att alla nämnder får en procentuellt lika fördelning motsvarande deras andel av den totala personalbudgeten 2024. Det innebär att kostnader för höjda avtal, brist och jämställdhetssatsningar hanteras inom respektive nämnds personalbudget.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att satsningen på 10,1 mnkr ska fördelas så att alla nämnder får en procentuellt lika fördelning motsvarande deras andel av den totala personalbudgeten 2024. Denna hantering innebär att arbetet med prioriteringar görs på samma sätt som föregående år. Fördelningen innebär att respektive nämnd inom sin totala personalbudgetram ska hantera kostnader för höjda avtal, brist och jämställdhetssatsningar. Avtal, jämställdhetskartläggningar och analyser av brist kommer att ligga till grund för prioriteringsarbetet.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-23

Skickas till

Samtliga nämnder

RS § 259

Återrapportering av uppdrag. Förslag till framtida användning av nuvarande Solbergabadet

Ärendenummer: RS 2025/618

Paragraf föregående instans: AU § 147

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktige

- Nuvarande Solbergabadet byggs om till ett kulturhus utifrån regionstyrelseförvaltningens förslag.

Regionstyrelsens beslut

- Äskandet om investering 2026-2029 tas emot. Beslut om investeringsbudget 2026-2027 och investeringsplan 2028-2029 fattas i ärendet Mål och budget 2026-2028.
- Regiondirektören får i uppdrag att i ordinarie budgetsprocess återkomma med äskande om driftbudgetanslag utifrån projektets fortskridande.

Reservation

Anna Hrdlicka (L) reserverar sig mot regionstyrelsens beslut avseende beslutspunkt ett till förmån för eget yrkande.

Sammanfattning

I april 2022 fick regionstyrelseförvaltningen uppdraget att inleda ett förstudiearbete kring nuvarande Solbergabadet som en tänkbar mötesplats för kulturen. Förstudiearbetet har pågått i tre år, förslag på lokalens har ytor tagits fram och dialoger har ägt rum med ett flertal parter. Utifrån behovet av en permanent, central placering för ungkulturen och den fria professionella kulturens långvariga behov av lokaler för scenkonst, har en verksamhetsidé om huset växt fram - en fullt ut anpassad lokal för kulturen som inte utesluter andra aktörer eller användningsområden. Förslaget utgår från det underlag som 2024 togs fram av teknikförvaltningen kompletterat med en fördjupad förstudierapport och en verksamhetsbeskrivning med driftskostnader och kostnader för verksamhetsanpassningar.

Målet är att skapa en attraktiv och inkluderande kulturmötesplats med låga trösklar som är angelägen för hela Gotland. Här får ungkulturhuset Fenix en permanent hemvist med hängytor, replokaler, skaparverkstäder och scener. Här får dansområdet tillgång till både repetitionslokal och scen liksom det utbud av scenkonst som ingår i kulturgarantin för Visbys skolor. Här får kultur- och föreningslivet (och andra aktörer) tillgång till en bokningsbar, mellanstor och fullt utrustad scen.

Det stora bassängrummet blir husets hjärta. I förslaget läggs ett golv på bassängen i nivå med vattenytan som möjliggör en yta på totalt ca 400 kvm, där

ett flertal scenlösningar kan uppstå. Lokalerna ska vara bokningsbara och tillgängliga cirka 50% av tiden för det fria kulturlivet, kulturinstitutionerna eller övriga aktörer. Även om lokalerna kommer att vara anpassade efter framför allt kulturens behov, gör husets flexibla möjligheter att även andra typer av aktiviteter kan äga rum här, tex mässor, föreläsningar, möten eller andra fritids- eller föreningsaktiviteter. I dialogen kring lokalbehov har inte bara kulturlivets aktörer hörts utan även aktörer som RF-SISU Gotland och Visby Centrum.

Huset bemannas av ungkulturverksamhetens personal men ytterligare tre funktioner behövs. En verksamhetsledare/koordinator, en teknisk samordnare och en tekniker/vaktmästare ingår i driftsbudgeten. Idag saknas teknisk kompetens kring ett flertal av regionens samlingslokaler. På sikt är denna kompetensbrist fördyrande och snabbar på slitaget kring de investeringar som görs. Tillgång till teknisk kompetens på plats har efterfrågats av aktörerna som ingått i förstudien.

Det befintliga underlaget från förstudien 2024 av Tengboms arkitekter kvarligger, då det fortfarande ger en god bild av förslaget. De förändringar som skett i det justerade förstudiedirektivet handlar främst om de flexibla scenlösningar som nu föreslås. Den totala kostnaden för ombyggnad av nuvarande lokaler beräknas till 62,4 miljoner kronor, (mnkr) (2024 års nivå, se bilaga 2 till tjänsteskrivelsen). Därutöver tillkommer verksamhetsanpassningar för 9,9 mnkr (se bilaga 1 till tjänsteskrivelsen). Driftskostnader uppgår till 11,2 mnkr. Driftsnettot på det nya badhuset beräknas bli 9,9 mnkr per år. Ramförstärkning krävs med 7,2 mnkr från och med 2029. Till följd av uppkomna rivningskostnader för bassängen krävs en driftskostnad på 4 mnkr. Denna engångskostnad uppstår 2028. Därav krävs en ramförstärkning med motsvarande belopp för 2028.

En intäktskalkyl har gjorts baserat på dialog med kulturaktörer samt en uppskattning utifrån hur arrangörslivet 2025 ser ut. En räknemodell (i fyra nivåer för taxor och avgifter) har tagits fram som bygger på husets faktiska kostnader, ytstorlekar, jämförelser med regionens övriga taxor och avgifter och liknande taxor och avgifter i andra kommuner.

Investeringsmedlen fördelas mellan åren 2026-2029. För att mer rättvist och utifrån projektets karaktär möta behovet av medel per år, bör regionstyrelseförvaltningen årligen (från 2026 och fram till överlämning till verksamheten) återkomma till budgetberedningen med en avstämning. Investeringsmedlen fördelas preliminärt enligt följande under projektet:

Investeringsmedel i fastighet
2026: 1,5 mnkr (2,5%)
2027: 4,7 mnkr (8%)
2028: 35 mnkr (60%)
2029: 17,2 mnkr (30%)

Verksamhetsanpassningar

2028: 5 mnkr

2029: 5 mnkr

Driftsmedel

2028: 4 mnkr (engångskostnad, rivning)

2029 och framåt: 7,2 mnkr (verksamhetsstart)

Bedömningen är att det går att bygga om nuvarande Solbergabadet till ett kulturhus enligt förslaget. Byggnadens ursprungliga karaktär bibehålls och tillgängligheten, oavsett funktionsnedsättning, förbättras. Scenen blir ändamålsenlig för musik, teater och dans enligt Riksteaters klassning för en gul scen, vilket möjliggör både fler gästspel och en utökning av dagens kulturutbud. Byggnaden kommer dessutom att spela en avgörande roll för dansområdets utveckling och kulturlivet får tillgång en mellanstor scen och efterfrågade replokaler för unga i en tid då studieförbundens lokaler minskar. Scenen är även en särskilt intressant plats för Gotlandsmusiken som saknar en fast spelscen i Visby. Att utveckla och rusta en arkitektoniskt unik byggnad i Visby till ett kulturhus är att också tillvarata ett modernt kulturarv och samtidigt tillföra ett nytt innehåll i stadsbilden som kompletterar det nya Solbergabadet och de kommersiella verksamheter som finns i Östercentrum.

Det främsta skälet till att satsa på en transformering av nuvarande Solbergabadet till en kulturmötesplats är för att sätta fokus på målgruppen unga och unga vuxna. En centralt placerad ungkulturverksamhet nära Östercentrum och busstationen kan utgöra en viktig del i Region Gotlands brottsförebyggande arbete och fånga upp unga över hela Gotland med möjligheter till gemenskap, upplevelser, rörelse och kreativ utveckling. Synergier finns med närheten till Solbergaskolan, med huset som en användbar plats för undervisning, rörelse och utåtriktade aktiviteter. Framför allt erbjuds eleverna en trygg plats att kunna vara på efter skoltid.

Den målgrupp som enligt statistiken mår sämst i samhället idag är också den grupp som står längst bort från kulturutbudet på Gotland - unga och unga vuxna. I barnrapporten för 2025 anger Bris att antalet unga som tar kontakt med Bris har ökat och att samhället brister i att skapa en trygg uppväxt för många barn och unga idag. I medborgarenkäten på Gotland från 2024 är det stor efterfrågan på mötesplatser för unga. Av alla resultat i medborgarenkäten i avsnittet kultur, bibliotek och mötesplatser, så är mötesplatser för unga det som får lägst betyg.

En satsning på en fysisk lokal i Visby med fokus på ungkultur nära busstationen, Östercentrum och en av Gotlands största skolor träffar flera mål i såväl den regionala utvecklingsstrategin som Gotlands kulturplan 2025-2028. Den främjar samhällsutvecklingen, stärker det brottsförebyggande och hälsofrämjande arbetet, ökar Gotlands attraktionsvärde och förser det gotländska kulturlivet med en efterfrågad lokal för framför allt scenkonst.

Med utgångspunkt i kulturplanen har satsningen potential att leva upp till samtliga tio mål i Kulturplan 2025-2028, med fokus på ökad delaktighet och att nå nya målgrupper. Det svaga området dans stärks, fler ändamålsenliga lokaler för kultur tillskapas, framförallt där barn och unga kan skapa och möta kultur. Det är också ett sätt att stödja professionella arrangörer och kulturskapare, skapa föryngring i föreningslivet och säkerställa en plattform för morgondagens kulturskapare.

Regionstyrelsen beslutade 2025-04-22, § 178 att ärendet överlämnas till budgetberedningen och att föreslaget äskande hanteras tillsammans med övriga nämnders äskanden.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår följande beslut i regionfullmäktige:

- Nuvarande Solbergabadet byggs om till ett kulturhus utifrån regionstyrelseförvaltningens förslag.
- En preliminär investeringsbudget på 72,3 mnkr läggs in i investeringsplanen för åren 2026-2029.
- 4 miljoner kronor läggs i driftsbudget för 2028 för rivning. 7,2 mnkr i utökat driftsbudgetanslag till regionstyrelsen läggs in i resultatplanen från och med år 2029.

Bedömning

Utifrån det förstudiearbete som genomförts på teknikförvaltningen och regionstyrelseförvaltningen är bedömningen att det går att bygga om nuvarande Solbergabadet till ett kulturhus enligt förslaget.

I förslaget bibehålls byggnadens ursprungliga karaktär och tillgängligheten för personer oavsett funktionsnedsättning förbättras. Byggnaden blir ändamålsenlig för eget skapande och musik, teater och dans enligt Riksteaters klassning för en gul scen. En önskad mellanstor scen för kulturlivet möjliggörs liksom efterfrågade replokaler för unga i en tid då studieförbundens resurser minskar. Byggnaden kommer att spela en avgörande roll för det i Kulturplan 2025-2028 utpekade svaga dansområdet som får en fysisk plats, och är även en särskilt intressant plats för Gotlandsmusiken som saknar en fast spelscen i Visby. Solbergaskolan har också specifikt uttryckt ett intresse för danslokalen som plats för rörelse.

Nuvarande Solbergabadet ritades av Göran Dahlstrand, invigdes 1961 och beskrevs då som ”det modernaste badhus som någonsin uppförts”. Det är ett fint exempel på 60-tals arkitektur och en signaturbyggnad i Visbys moderna stadskärna. Fokus i förslaget har legat på att ge plats för husets nya funktioner och samtidigt återbruka och bevara så stor del av husets unika karaktär. Att utveckla och rusta byggnaden är att tillvarata ett modernt kulturarv och samtidigt tillföra ett nytt innehåll i stadsbilden som kompletterar och stimulerar de kommersiella verksamheterna i Östercentrum. Husets fasad mot söder får ny exponering och tillför nytt innehåll till det lilla torg som planeras vid nya

Solbergabadet. Byggnaden har fått sitt utseende för att vara en öppen och offentlig plats och genom att bli ett kulturhus kan den förbli det.

Närheten till Solbergaskolan ger många möjligheter till samarbeten med huset som en användbar plats för undervisning och utåtriktade aktiviteter. Möjligheten att satsa på en dansprofil kan bli verklighet och samarbete med skolans musikklasser skulle vara naturligt. Men framför allt erbjuds eleverna en trygg plats att kunna vara på efter skoltid.

Den målgrupp som enligt statistiken mår sämst i samhället idag är också den som står längst bort från kulturutbudet på Gotland - unga och unga vuxna. Idag vittnar polisen om att det på Gotland pågår rekrytering av unga till gängkriminalitet och är ute i skolor på hela Gotland och informerar i förebyggande syfte.

En centralt placerad och anpassad kulturmötesplats för framförallt unga bygger motståndskraft, stärker sociala band och utvecklar ungas färdigheter och möjligheter att ta plats i samhället. Med gemenskap, meningsfulla aktiviteter och vuxen närvaro erbjuds alternativ till droger och kriminalitet. En ungkulturverksamhet nära Östercentrum ökar tryggheten efter skoltid och är en viktig aktör i det brottsförebyggande arbetet på Gotland i samarbete med fältfritidsledare, polis och socialtjänst.

Bedömningen är att förslaget stärker barnperspektivet på kulturen på Gotland, ökar kvaliteten på kulturutbudet för barn och unga och ökar deltagandet i kulturlivet för personer med funktionsnedsättningar. Ur ett geografiskt perspektiv innebär kulturhusets placering med närheten till landsbygdstrafikens bussar att Solberga kulturhus är relevant även för resten av Gotland. Då unga är mer kulturaktiva än befolkningen i sin helhet bör det finnas likvärdigare möjligheter för unga att få utöva och ta del av kultur tillsammans med andra. För många barn och unga på Gotland, så är den kultur de får uppleva på Gotland den enda kultur de får uppleva, då det inte enkelt går att ta sig till en närbelägen kommun för att ta del av ett annat kulturutbud eller få ägna sig åt skapande på fritiden.

Förslaget får en ekonomisk konsekvens och rymmer inte inom befintlig budget trots att två befintliga verksamheter med ekonomi förläggs här (ungkulturverksamhet och danslokal). En kostnad för rivning och behov av ramutökning på 4 mnkr uppstår 2028 och från 2029 behov av ramutökning med ca 7,2 mnkr årligen, där tre nya tjänster bedöms behövas för att driva huset. Det nya Solbergabadet invigs 2027. Att inte gå vidare med förslaget innebär också kostnader - att utreda alternativa användningsområden och ombyggnader. Det innebär också driftskostnader som idag ännu inte är kända.

Ett jämställdhetsperspektiv att ta med i beräkningen är behovet av insatser och lokaler för dans. Dans är ett kulturuttryck som ca 37 % unga ägnar sig åt varje månad (enligt MYKA:s rapport) men som saknar platser med ändamålsenliga lokaler (rätt typ av golv, speglar mm) för såväl professionell daglig träning,

framträdanden som självorganiserad fritidsaktivitet jämfört med andra idrotter eller former av rörelse. Fler tjejer än killar är aktiva inom dans. När idrottsrörelsen har svårt att bibehålla idrottsaktiva tonåriga tjejer väger dansen upp.

En satsning på ett (ung) kulturhus i Visby träffar flera mål i såväl Regional utvecklingsstrategi som Gotlands kulturplan 2025-2028. Den främjar samhällsutvecklingen, stärker det brottsförebyggande och hälsofrämjande arbetet, ökar Gotlands attraktionsvärde och förser det gotländska kulturlivet med en ändamålsenlig lokal för scenkonst. Med utgångspunkt i kulturplanen har satsningen potential att leva upp till samtliga tio mål i kulturplanen, med fokus på ökad delaktighet, fler lokaler finns tillgängliga och att nå nya målgrupper. Satsningen stärker det svaga området dans, breddar kulturutbudet, skapar en ny offentlig kulturmötesplats där även unga kan arrangera för unga. Det är också ett sätt att stödja arrangörer och kulturskapare, skapa förnyring i föreningslivet och säkerställa en plattform för morgondagens kulturskapare och invånare.

Ärendets behandling under mötet

Meit Fohlin (S) tillstyrker första beslutspunkten i regionstyrelseförvaltningens förslag.

Meit Fohlin (S) yrkar att andra beslutspunkten i regionstyrelseförvaltningens förslag ändras till att regionstyrelsen tar emot information om äskandet om investering och att beslut om investeringsbudget och investeringsplan fattas i ärendet Mål och budget 2026-2028. I detta instämmer Johan Malmros (C).

Meit Fohlin (S) yrkar att tredje beslutspunkten i regionstyrelseförvaltningens förslag ändras till att regiondirektören får i uppdrag att återkomma i ordinarie budgetprocess med äskande om driftbudgetanslag utifrån projektets framskridande. I detta instämmer Johan Malmros (C).

Johan Malmros (C) yrkar avslag till första beslutspunkten i regionstyrelseförvaltningens förslag. I detta instämmer Anna Hrdlicka (L).

Saga Carlgren (V) tillstyrker regionstyrelseförvaltningens förslag med Meit Fohlins (S) ändringsyrkanden. I detta instämmer Maya Arfvidson (MP) och Andreas Unger (M).

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag i första beslutspunkten och finner att det bifalls.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag i beslutspunkt två och tre samt egna ändringsyrkanden och finner att egna ändringsyrkanden vinner bifall.

Reservation

Anna Hrdlicka (L) reserverar sig mot regionstyrelsens beslut avseende beslutspunkt ett till förmån för eget yrkande.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-22

Bilaga 1. Verksamhetsbeskrivning och driftskostnader Solberga kulturhus

Bilaga 2. Förstudierapport Framtida användning Solbergabadet (efter justerat förstudiedirektiv 2024)

Bilaga 3. Förstudie Arkitektförslag

Regionstyrelsen 2025-04-22, § 178

RS § 260

Antagande och implementering av nytt stödsystem på fritidsområdet

Ärendenummer: RS 2023/639

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktige

- Regionfullmäktige antar ”Regler för stöd inom fritidsområdet” enligt regionstyrelsens förslag (alternativ B) att gälla från och med den 1 januari 2026.

Regionstyrelsens beslut

- Information om äskandet tas emot. Beslut om budget fattas i ärendet Mål och budget 2026-2028.
- Under förutsättning att regionfullmäktige beslutar i enlighet med regionstyrelsens förslag ovan beslutar regionstyrelsen att anta ”Riktlinjer för stöd på fritidsområdet” (alternativ B) att gälla från och med den 1 januari 2026.

Sammanfattning

Regionstyrelseförvaltningen har genomfört en bidragsöversyn inom kultur- och fritidsområdet för att revidera bidragsbestämmelser och skapa tydliga strukturer för arbetsprocesser och kvalitetssäkring. Efter att ha granskat kulturens område föreslås nu ett förslag för fritidsområdet, vilket inkluderar nya regler och riktlinjer som föreslås gälla från den 1 januari 2026.

En omfattande kartläggning och omvärldsanalys genomfördes, där Gotlands nuvarande bidragssystem jämfördes med Gävle, Karlskrona, Nyköping och Örnsköldsvik. Dialoger med fritidsaktörer, politiska referensgrupper och föreningar identifierade områdets behov. Regionstyrelseförvaltningen använde dessa insikter för att utveckla ett nytt stödsystem med fokus på jämlikhet, likvärdighet, jämställdhet, tillgänglighet och bredd/spets.

Målet är att stödet ska uppmuntra och underlätta en aktiv fritid, i linje med mål i Region Gotlands utvecklingsstrategi "Vårt Gotland 2040" och Fritidsplanen, vilka syftar till att öka rörelse bland prioriterade målgrupper (barn och unga 7-20 år, personer med funktionsnedsättning samt 65+).

Under arbetet hölls cirka 40 dialogmöten med politiker, föreningar och organisationer. Dessa inspel ledde till förslaget om ett nytt bidragssystem uppdelat i tre huvudkategorier:

1. Anläggningsstöd

- Subventionerad hyra i regionens anläggningar
- Stöd för drift av anläggningar
- Investeringsstöd
- Hyresstöd

2. Verksamhetsstöd

- Aktivitets- och medlemsstöd
- Resestöd

3. Utvecklingsstöd

- Utvecklingsprojekt.
- Arrangemang.
- Representationsstöd.
- Stipendier för unga.
- Fritidspris.

Förändringar jämfört med tidigare bidragssystem:

- Driftstödet likriktas så att alla föreningar som driver egna anläggningar får ersättning utifrån samma kostnadsurval.
- Hyresstöd införs enligt samma principer som driftstödet.
- Medlemsstöd ges till prioriterade målgrupper enligt Fritidsplanen.
- Aktivitetsstödet för pensionärsverksamhet utökas och fördubblas för verksamhet riktad till personer med funktionsnedsättning.
- Resestödet utvidgas så att medföljande ledare får stöd för alla resor.
- Nuvarande Representationsstöd omvandlas till ett resultatbaserat stöd för elitidrottare, inklusive individuella idrottare.
- Ett nytt stipendium för unga 15-20 år införs för att stödja individuell utveckling inom fritidsområdet.
- Region Gotlands Fritidspris ersätter tidigare priser och får ett bredare anslag.
- Tidigare distriktsstöd för pensionärs- och funktionsrättsföreningar avvecklas för att istället öka aktivitets- och medlemsstödet.
- Samordning inom funktionsrättsområdet.

Funkisam Gotlands tidigare budgetstöd avskaffas för att göra bidragssystemet tydligare och mer transparent. Ett nytt verksamhetsstöd till samordnande föreningar införs med koppling till Region Gotlands utvecklingsstrategi. Ett idéburet offentligt partnerskap (IOP) kan på sikt ersätta detta verksamhetsstöd. Sociala föreningar som bedriver viktigt samhällsstöd har saknat tydliga kriterier för verksamhetsstöd. Ett nytt förslag med kvantitativa och kvalitativa principer har tagits fram och förankrats i beredningsgruppen. Målet är att koppla dessa stöd till Region Gotlands sociala hållbarhetsstrategi.

Förslaget var på remiss mellan 25 oktober och 30 november 2024. Totalt inkom 21 remissvar från föreningar, politiska partier och organisationer. Svaren sammanställdes och ledde till vissa justeringar av förslaget.

Det nya bidragssystemet föreslås träda i kraft den 1 januari 2026. En implementering i sin helhet kräver en ramförstärkning på 10,5 mnkr från och

med år 2026 för att fullt ut finansieras enligt alternativ A. Om hela beloppet inte kan tillföras föreslås en implementering enligt antingen alternativ B eller C.

Alternativ A:

- Full implementering med 10,5 mnkr, varav 4,5 mnkr till drift- och hyresstöd, 3 mnkr till verksamhetsstöd och 3 mnkr till övriga stöd.

Alternativ B:

- Partiell implementering med 3,15 mnkr till driftstöd (2 mnkr), aktivitets- och medlemsstöd stöd för 65+ och funktionsrättsrörelsen (600 tkr), verksamhetsstöd för funktionsrättsområdet (150 tkr), Stöd till sociala föreningar (100 tkr) och hyresstöd för mindre föreningar (300 tkr).

Alternativ C:

- Ingen ramförstärkning, vilket innebär att endast sociala föreningars och verksamhetsstöd till samordnande föreningar inom funktionsrättsområdet implementeras.

Regionstyrelseförvaltningens slutliga bedömning är att Alternativ A motsvarar fritidsaktörernas behov och uppfyller de politiska målsättningarna om ett rättvist och långsiktigt hållbart bidragssystem inom fritidsområdet.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen har genomfört en omfattande remissrunda och dialogprocess kring det nya bidragssystemet och bedömer att förslaget är väl förankrat. Synpunkter från remissvaren har beaktats och regionstyrelseförvaltningen anser att systemet bör genomföras enligt förslaget. Eftersom det ekonomiska läget är ansträngt har tre olika implementeringsalternativ har tagits fram, där alternativ A till fullo bedöms uppfylla samtliga kriterier för ett rättvist och långsiktigt hållbart bidragssystem.

Alternativ A kräver en ramförstärkning på 10,5 mnkr från och med år 2026 och möjliggör en full implementering. Det skulle leda till mer hållbar driftsekonomi för föreningar med egna anläggningar och öka kostnadstäckningen till cirka 70 %. Hyresstöd skulle införas för föreningar som hyr lokaler, vilket skulle bidra till ökad likvärdighet mellan olika föreningsformer. Vidare skulle verksamhetsstödet ökas, och ett nytt medlemsstöd skulle införas för att stärka medlemsrekryteringen och föreningsengagemanget. Stödsystemet skulle även inkludera ett talangstipendium och ett fritidspris, samt permanenta Regionmiljonen – ett utvecklingsstöd för föreningar. Andra bidragsformer, såsom resestöd, arrangemangsstöd, investeringsstöd och representationsstöd, skulle förstärkas, och ett övernattningsstöd skulle införas.

Med hänsyn till Region Gotlands ekonomiska läge har förvaltningen även tagit fram Alternativ B, där fokus ligger på föreningar med egna anläggningar. En ramförstärkning på 2 mnkr skulle höja driftstödet och ge 60 % kostnadstäckning. Detta skulle förbättra ekonomin för de flesta föreningar, även om 13 av 46 anläggningar skulle få ett något lägre stöd än tidigare. Ett övergångsstöd föreslås för att mildra konsekvenserna. Dessutom prioriteras höjning och reformering av aktivitetsstödet för 65+, som i nuvarande system endast ges till pensionärsföreningar. Förvaltningen vill även införa ett medlemsstöd för 65+, initialt begränsat till pensionärsföreningar. Ett annat fokusområde är stöd till funktionsrättsföreningar, där ett nytt verksamhetsstöd för samordnande föreningar föreslås samt ett att hyresstödet kan initieras med fokus på mindre föreningar med stora anläggningsbehov.

Alternativ C innebär att ingen ramförstärkning beviljas. I detta scenario skulle endast stödet till sociala föreningar och verksamhetsstödet till funktionsrättsrörelsen kunna införas. Övriga förändringar skulle skjutas upp tills ekonomin tillåter det. Förvaltningen varnar för att om nya bidragssystemet skulle implementeras till fullo utan mer resurser detta kan leda till att vissa anläggningar och föreningar slås ut, eftersom driftstödet omstruktureras och vissa bidrag avskaffas.

Samtliga beräkningar bygger på prognoser och uppgifter från föreningarna, och uppföljning kommer att ske efter implementeringen.

Regionstyrelseförvaltningen anser att det nya bidragssystemet skapar bättre måluppfyllelse i linje med Region Gotlands mål ibland annat Vårt Gotland 2040 och Fritidsplan. Genom att premiera aktivitet framför administration och skapa transparens i bidragsfördelningen stärker det föreningslivet och främjar en hållbar fritidsinfrastruktur. Statsstödsreglerna efterföljs bättre genom en mer enhetlig hantering av driftstödet, och införandet av hyresstöd förbättrar förutsättningarna för föreningar utan egna anläggningar.

Regionstyrelseförvaltningens bedömning är att Alternativ A motsvarar fritidsaktörernas behov och uppfyller de politiska målsättningarna om ett rättvist och långsiktigt hållbart bidragssystem inom fritidsområdet.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-22

Bilaga 1. Regler för stöd inom fritidsområdet, alternativ A

Bilaga 2. Riktlinjer för stöd inom fritidsområdet, alternativ A

Bilaga 3. Remissvar och samtliga synpunkter

Bilaga 4. Förändringstabell

Bilaga 5. Regler för stöd inom fritidsområdet, alternativ B

Bilaga 6. Riktlinjer för stöd inom fritidsområdet, alternativ B

Bilaga 7. Regler för stöd inom fritidsområdet, alternativ C
Bilaga 8. Riktlinjer för stöd inom fritidsområdet, alternativ C
Regionstyrelsen 2025-04-22 § 181

RS § 261 Föreningsbidrag för gymnastikhall Visbygymnasterna

Ärendenummer: RS 2025/625

Paragraf föregående instans: AU § 149

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktige

- Regionfullmäktige beslutar att det i resultatplanen införs ett ramtillskott om 1 miljon kronor till regionstyrelsen från och med år 2027 avseende utökat föreningsbidrag för gymnastikhall.

Regionstyrelsens beslut

- Under förutsättning att regionfullmäktige beslutar i enlighet med regionstyrelsens förslag ovan beslutar regionstyrelsen att år 2026 tilldela Visbygymnasterna föreningsbidrag om 1,5 miljoner kronor till hyra av gymnastikanläggning. 1 miljon kronor finansieras genom att regionstyrelsen godkänner ändrad användning av tidigare tilldelat extra bidrag för hyresdeponi. 0,5 miljoner kronor finansieras inom ram.

Sammanfattning

Visbygymnasterna har länge haft behov av en större och permanent anläggning. Deras verksamhet är omfattande och har en lång kö av barn som vill delta, men begränsningar i tid, plats och resurser gör att föreningen inte kan ta emot fler. I dagsläget använder Visbygymnasterna Wisbygymnasiets idrottsbarn, vilket innebär att all utrustning måste ställas fram och tillbaka inför varje träning – en både slitsam och riskabel process. Behovet av en egen anläggning har tidigare fastställts, och föreningen har redan beviljats ett driftstöd för en framtida hall.

Sedan år 2018 har ett av huvudalternativen varit en samlokalisering med en padelplanläggning på idrotts- och rekreationsområdet på Visborg. Marken tillhör Region Gotland, och processen för att överlåta den till en exploatör inleddes. Markanvisningen var i slutskedet, men exploatören inkom aldrig med det överenskomna underlaget för finansiering och bankgaranti. Detta ledde till att markanvisningen förföll den 31 juli 2024, och marken återgick till Region Gotland.

Efter att projektet på Visborg inte blev av har Visbygymnasterna nu identifierat en annan lösning: en befintlig lokal på Hangarvägen 4. Lokalen används idag för padel och annan idrott, men behöver anpassas för gymnastikverksamhet. De planerade åtgärderna innefattar bland annat:

- Isolering och tätning av ytterväggar.
- Flytspackling av golv.
- Nytt omklädningsrum och handikapptoilet.
- Förbättring av värme och ventilation.

- Anpassning av groplandningar och förrådsdel.
- En tillbyggnad på 300 kvm för verksamhet som inte kräver full takhöjd.

Ansökan om förhandsbesked för vissa byggåtgärder har lämnats in till Region Gotland i januari 2025. Föreningen bedömer att de kan flytta in under 2025 och ha full verksamhet från 2026.

Kostnaderna för den nya anläggningen uppskattas till 2 052 960 kr per år i driftkostnad, där föreningens egen del uppgår till 552 960 kr. Ett beviljat driftstöd på 500 000 kr finns redan, men föreningen ansöker om ytterligare 1 000 000 kr i driftstöd för att täcka det fulla behovet.

Under 2025 klarar föreningen hyran med nuvarande driftstöd. Tidigare hade de fått tillåtelse att använda ett driftstöd om 1 008 000 kr som hyresdeponi i den planerade Visborgsanläggningen. De ansöker nu om att få använda dessa pengar till hyra för 2026, vilket skulle innebära att utbetalning av utökat driftstöd blir aktuellt först från 2027.

Regionstyrelseförvaltningen anser att behovet av en ny anläggning för Visbygymnasterna är tydligt och att en ändamålsanpassad hall skulle innebära att fler barn och unga kan delta i gymnastik. Detta stärker även Region Gotlands mål om ökad fysisk aktivitet.

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att projektet är genomförbart, förutsatt att föreningen får det utökade driftstödet och tillåtelse att använda hyresdeponin för 2026. Regionstyrelseförvaltningen rekommenderar att driftstödet höjs med 1 miljon kronor (mnkr) från 2027, vilket skulle ge ett totalt stöd på 1,5 mnkr per år. Beslut om utökad ram behöver tas nu för att ge föreningen möjlighet att skriva på ett långsiktigt avtal.

Regionstyrelsen beslutade 2025-04-22, § 180 att ärendet överlämnas till budgetberedningen och att föreslaget äskande hanteras tillsammans med övriga nämnders äskanden.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att behovet av ny anläggning för Visbygymnasterna är sedan länge fastställt. Det är en stor verksamhet där barn står i kö för att vara med. För att kunna tillgodose det behovet behöver föreningen en ny anläggning att bedriva verksamheten. Efter att ha varit nära med utvecklingen av en kombinerad gymnastik- och padelhall har föreningen nu hittat en genomförbar lösning med att verksamhetsanpassa en befintlig anläggning till föreningens behov. Förvaltningen bedömer att genomförandegraden är hög i detta projekt, förutsatt att föreningen får utökat driftstöd och möjlighet att använda hyresdeponin till hyra under 2026. En ändamålsanpassad anläggning för Visbygymnasterna skulle betyda mer verksamhet och fler barn och unga som får möjlighet att vara med och därmed röra på sig med. Det innebär även en större måluppfyllelse för Region

Gotlands rörelsemål från den regionala utvecklingsplanen, regionstyrelsens nämndmål och Fritidsplanen.

Regionstyrelseförvaltningen bedömer även att föreningen bör få använda hyresdeponin till hyra för 2026 och att hyresstödet bör utökas med 1 mnkr från 2027 för att bli sammanlagt 1,5 mnkr.

Föreningens önskan att säkerställa stödets kvarvarande så länge som föreningen hyr hallen bedömer förvaltningen att det inte går att säkerställa med beslut. Budget fastställs på årlig basis, men med ett beslut i regionfullmäktige med ett stöd till Visbygymnasterna finns dessa medel avsatt i regionstyrelseförvaltningens ram. Förändring av den kräver ett nytt politiskt beslut.

Ärendets behandling under mötet

Andreas Unger (M) tillstyrker arbetsutskottets förslag.

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-22

Bilaga 1. Skrivelse, Gymnastikhall i Hangaren, Visbygymnasterna 2025-01-30

Regionstyrelsen 2025-04-22 § 180

RS § 262 Verksamhetsstöd för genomförande av Island Games 2031

Ärendenummer: RS 2025/574

Paragraf föregående instans: AU § 150

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktige

- Regionfullmäktige godkänner budget för verksamhetsstöd för genomförande av Island Games 2031 om högst 13 400 000 kr för åren 2026-2031. Medlen läggs in i resultatplanen för åren 2027-2031 enligt följande:
 - 2027 – 900 000 kr
 - 2028 – 1 400 000 kr
 - 2029 – 1 800 000 kr
 - 2030 – 3 300 000 kr
 - 2031 – 5 300 000 kr

Regionstyrelsens beslut

- Information om äskandet för år 2026 tas emot. Beslut om budget fattas i ärendet Mål och budget 2026-2028.
- Regionstyrelsen beslutar att år 2026 tilldela RF Sisu Gotland verksamhetsstöd om 700 000 kr för Island Games 2031.

Sammanfattning

Island Games startade år 1985 på Isle of Man som en del av deras satsning ”Year of Sport”. Gotland deltog i de första spelen och blev formellt medlem i International Island Games Association (IIGA) vid dess bildande på Guernsey 1987. Gotland har arrangerat spelen två gånger, 1999 och 2017. Sedan dess har IIGA förändrat ansökningsproceduren för värdskapet, vilket nu innebär en dialogprocess med intresserade öar för att fastställa en turordning.

I januari 2020 beslutade RF-SISU Gotland att anmäla intresse för att arrangera spelen 2029 eller 2031. Efter möten med IIGA visade det sig att Gotland sannolikt skulle få en dialog inför spelen 2033, då Isle of Man och Färöarna förordats för 2029 respektive 2031. Men i december 2023 avsåg sig Ynys Môn värdskapet för 2027, vilket ledde till att Färöarna tog över spelen för det året. Detta öppnade möjligheter för Gotland att ansöka om 2031, och på IIGA:s årsmöte på Orkneyöarna i juli 2024 blev Gotland utsett till "preferred bidder". Detta innebär att om Gotland kan presentera en genomförbar budget och plan, blir spelen tilldelade ön.

Nästa spel arrangeras 2025 på Orkney, 2027 på Färöarna och 2029 på Isle of Man. Vid senaste spelen på Gotland 2017 deltog 2 349 tävlande, vilket resulterade i 33 192 internationella gästnätter och ekonomiska effekter på över 33 miljoner kronor. Evenemanget engagerade 1 379 volontärer.

För att formellt ansöka om spelen 2031 måste Gotland lämna in en ansökan senast sommaren 2025, och ett avtal skrivs 2026. En förstudie har redan genomförts, och Region Gotland har bekräftat sitt ekonomiska stöd i en avsiktsförklaring.

RF-SISU Gotland har beslutat att följande idrotter ska ingå i Island Games 2031: badminton, basket, bordtennis, bågskytte, cykel, fotboll, fröidrott, golf, gymnastik, judo, simning, skyttesport, tennis och volleyboll.

Ekonomi och finansiering

Vid spelen 2017 bidrog Region Gotland med sex miljoner kronor i förlustgaranti och 500 000 kronor i hyresbefrielse. Inför spelen 2031 behövs ett verksamhetsstöd på totalt 13,4 miljoner kronor under åren 2026 till 2031, fördelat enligt följande:

- 2026 – 700 000 kr
- 2027 – 900 000 kr
- 2028 – 1 400 000 kr
- 2029 – 1 800 000 kr
- 2030 – 3 300 000 kr
- 2031 – 5 300 000 kr

Stödet kommer att användas för att anställa en Games Director samt ytterligare personal, täcka resekostnader för ansökningsprocessen, kommunikation och marknadsföring, invignings- och avslutningsceremonier, medaljceremonier, transport för deltagare och volontärer, säkerhetsåtgärder samt teknisk infrastruktur för tävlingarna.

Ökade kostnader jämfört med 2017

Kostnaderna för spelen 2031 har ökat av flera skäl:

- IIGA har förlorat sin huvudsponsor, vilket innebär ett intäktsstapp på cirka 1,4 miljoner kronor.
- Arrangörsavgiften till IIGA har tredubblats från 120 000 kr (2017) till 360 000 kr.
- Regionstyrelsens tidigare beslut om hyresbefrielse inkluderas nu i verksamhetsstödet.
- Försäkringskostnader har ökat markant.
- Generell kostnadsutveckling och ökade säkerhetskrav från internationella idrottsförbund.
- Utöver verksamhetsstödet kommer Gotlands idrottsanläggningar att behöva uppdateras, vilket sker inom befintlig budgetram.

Regionstyrelseförvaltningen anser att det föreslagna verksamhetsstödet är rimligt och i linje med andra arrangörers kostnader. Gotlands starka ideella föreningsliv gör att kostnaderna hålls låga jämfört med andra värdöar.

Island Games har en stark positiv inverkan på Gotland, både ekonomiskt och socialt, genom engagemang från lokalsamhället, internationell exponering och möjligheten att inspirera unga idrottare. Därför rekommenderas att RF-SISU Gotland tilldelas det föreslagna verksamhetsstödet för att arrangera Island Games 2031.

Regionstyrelsen beslutade 2025-04-22, § 179 att ärendet överlämnas till budgetberedningen och att föreslaget äskande hanteras tillsammans med övriga nämnders äskanden.

Bedömning

Det är regionstyrelseförvaltningens bedömning att behovet av verksamhetsstöd från Region Gotland som RF-Sisu Gotland har tagit fram för spelen är rimligt. Detta utifrån de parametrar som beskrivs ovan gällande vad stödet ska gå till samt vad som har drivit upp kostnaderna sedan 2017 när spelen arrangerades på Gotland senast. Sett till andra arrangörer ligger Gotland väldigt lågt i kostnad, detta tack vare den svenska modellen med ideella insatser i föreningslivet.

Spelen resulterade år 2017 i drygt 33 000 internationella gästnätter, vilket genererade uppskattningsvis 33 miljoner kronor i turistekonomiska skatteeffekter. Spelen och dess genomslagskraft bedöms inte ha minskat sedan dess. Detta innebär att ett liknande utfall kan förutsättas.

I sin kalkyl har även RF-Sisu Gotland gjort en indexuppräknings för att möta en eventuell kostnadsökning på grund av inflation. Övrig risk för fördyring står RF-Sisu Gotland för och beviljat belopp är maximalt stöd som RF-Sisu Gotland kommer att tilldelas för Island Games 2031.

Det är även regionstyrelseförvaltningens bedömning att inga större investeringar i regionala anläggningar är nödvändiga så länge befintlig anläggningspark finns kvar och planerade byggnationer, så som badhus, slutförs och regelbundet underhåll utförs.

Regionstyrelseförvaltningens bedömning är också, med erfarenheter från 2017, att Island Games är ett arrangemang som på många sätt samlar det gotländska samhället när det arrangeras på ön. Detta sker genom gotlänningars medverkan som idrottare, funktionärer och volontärer. Att få uppleva internationella tävlingar på hemmaplan kan också vara viktigt för barn och ungdomar över hela ön, som får något att både se fram emot och sträva efter. På det stora hela är det regionstyrelseförvaltningens bedömning att tilldela RF-Sisu Gotland ett verksamhetsstöd för genomförandet av Island Games.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-22

Bilaga 1. RF-Sisu Gotlands ansökan om verksamhetsstöd för Island Games 2031

Regionstyrelsen 2025-04-22, § 179

RS § 263

Återrapportering av uppdrag. Tillsättande av friluftssamordnare

Ärendenummer: RS 2024/1123

Paragraf föregående instans: AU § 146

Regionstyrelsens beslut

- Ärendet återremitteras och återkommer till budgetavstämningen hösten 2025.

Sammanfattning

År 2012 beslutade regeringen om tio mål för friluftslivspolitik. De handlar i stort om att utveckla och genomföra åtgärder så att förutsättningarna för friluftslivsutövandet förbättras. För att uppnå friluftslivsmålen behövs insatser från flera aktörer: från nationella myndigheter till regioner, kommuner, näringslivet och civilsamhället. Inom Region Gotland arbetar olika förvaltningar och avdelningar med olika delar av dessa mål.

Regiondirektören fick i uppdrag från regionstyrelsen 2024-03-27, § 93 att bereda ett förslag om tillsättande av en friluftssamordnare till budgetberedningen för verksamhetsåret 2026.

Bakgrunden till uppdraget återfinns i ärende RS 2023/133 där projektresultatet för Regional samordning vandringsleder 2.0 beskrivs. Projektet identifierade att Gotland har potential att bli en ledande destination för friluftsturism och vandring och att man identifierat ett behov av en friluftssamordnare för att strategiskt och långsiktigt stödja utvecklingen av vandring och friluftsliv med koppling även till regional utveckling och folkhälsa på Gotland.

Ärligen delas ett pris som Sveriges friluftskommun ut för att stimulera och uppmuntra kommunernas arbete med friluftsliv. En kommun har en nyckelroll i att förvalta och utveckla förutsättningarna för friluftslivet för både invånare och besökare. Friluftslivsarbetet möjliggör för fysiska aktiviteter, naturupplevelser och återhämtning och är av betydelse för hälsa och folkhälsa. Friluftsliv kan också bidra till människors naturförståelse och bidra till regional utveckling. För att bli framgångsrik i sitt arbete krävs ett strategiskt långsiktigt arbete över förvaltningsgränser och med andra. Region Gotland har under de senaste åren förbättrat sitt samordnande arbete på området och som resultat i det klättrat i rankning. Detta har möjliggjorts genom projektledare inom vandringsprojekten. Ett steg mot utveckling och samordning av området för hela Gotland har möjliggjorts via Friluftslivsrådet som Länsstyrelsen och Region Gotland tillsammans startat. Vid senaste mötet i mars redovisade Länsstyrelsen och Region Gotland en gemensamt framtagna GAP analys gällande arbetet som följs upp i enkäten Sveriges främsta friluftskommun och det arbete som idag görs (se bilaga 1 till tjänsteskrivelsen). Slutsatserna i den

analysen visar på några viktiga prioriteringar som regionen behöver göra för framtiden för att förbättra sitt arbete inom området;

1. Utveckla en strategisk friluftsplän.
2. Säkra finansiering och budget för en friluftssamordnare för att driva arbetet med friluftsliv på Gotland.
3. Öka kunskapen om den nuvarande tillgänglighetsstatusen och arbeta för att förbättra den.
4. Stärka medborgardialog och samverkan.
5. Förbättra datainsamling och uppföljning för planering.

Inrättandet av en tjänst som friluftssamordnare på 100% beräknas kosta 800 000 kronor i personalkostnader och 200 000 kr i omkostnader/verksamhetsmedel för exempelvis Naturkartan, kommunikationsmaterial, OH, vandringsnätverk m.m. Denna funktion kan framåt också söka medel för att växla upp denna satsning. En friluftssamordnare bör framåt vara placerad på kultur- och fritidsavdelningen inom regionstyrelseförvaltningen där de vandringsprojekt, samordning av friluftslivsråd, och annan samverkan med föreningar och företag inom fritidsområdet finns. Det är dock fortsatt viktigt att samverkan med avdelningen för regional utveckling kvarstår ihop med en utvecklad samordning med andra förvaltning.

Betydande framsteg har gjorts inom de projekt som regionen genomfört inom området. Dessa har dock varit beroende av projektbaserad finansiering och inget arbete har i dagsläget kunnat tas in i ordinarie drift. Konstateras kan att det också saknas en strategisk riktning i regionen i form av en friluftslivsplän. Med en samordnare på plats kan denna plan realiseras och ligga till grund för det samlade arbetet.

Regionstyrelseförvaltningens samlade bedömning är att det är avgörande att etablera en permanent friluftssamordnare för att integrera projektresultat i den ordinarie verksamheten, övervaka långsiktig utveckling och underhåll av leder och nätverk samt säkerställa strategisk planering för friluftslivets alla delar inom en kommun men även i relation till omvärlden.

Friluftssamordnare är en roll som är vanlig inom kommuner och en förutsättning för att strategisk utveckling sker mot de mål och styrdokument som finns. Effekten av arbetet är i slutändan en bättre folkhälsa, stärkt attraktionskraft, plats- och destinationsutveckling och en mer hållbar, inkluderande friluftsupplevelse som gynnar både invånare och besökare.

Tillskjuts inte medel i ram för friluftssamordnaren kommer inte fler projekt kunna sökas hos till exempel Naturvårdsverket då en kommun behöver ha egen finansiering i jämförelse med det man söker. Vidare kommer inte heller någon resurs för samordning av Friluftslivsrådet kunna säkerställas. Slutsatsen kan därför dras att det arbete som lagts ner genom projektfinansiering kommer behöva avslutas och inga nya arbeten och utveckling kan påbörjas.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att årliga medel om 1,0 miljoner kronor (mnkr) tillskjuts regionstyrelsen från och med 2026.

Bedömning

Betydande framsteg har gjorts inom de projekt som regionen genomfört inom friluftsområdet. Dessa har dock varit beroende av projektbaserad finansiering och inget har i dagsläget kunnat tas in i ordinarie drift. Eftersom varje projekt är finansierat för en specifik tidsperiod och/eller syfte kan det finnas begränsad kontinuitet och samordning mellan projekten. Detta kan hämma långsiktig planering, minska samarbetsmöjligheter mellan aktörer och förhindra utvecklingen av integrerade system eller strategier. Det sker ett arbete inom friluftslivsområdet idag inom regionen men potentialen är stor och behovet av samordning och operativt arbete specifikt för området är stort. Det saknas också strategisk inriktning i form av en friluftslivsplan.

Regionstyrelseförvaltningen bedömer därför att det är avgörande att etablera en permanent friluftsamordnare för att integrera projektresultat i den ordinarie verksamheten, övervaka långsiktig utveckling och underhåll av leder och nätverk samt säkerställa strategisk planering för friluftslivets alla delar inom en kommun men även i relation till omvärlden.

Som finns beskrivet är det här en roll som är vanlig inom kommuner och en förutsättning för att strategisk utveckling sker mot de mål och styrdokument som finns men i slutändan för en bättre folkhälsa, stärkt attraktionskraft, utvecklad destination och en mer hållbar och inkluderande friluftsupplevelse som gynnar både invånare och besökare.

Goda möjligheter till rekreation bedöms vara en viktig förutsättning för att stärka Gotlands attraktivitet som livsplats och därmed öka inflyttningen. Tillgång till natur, friluftsområden, kustmiljöer och kulturupplevelser bidrar till hög livskvalitet – en aspekt som väger allt tyngre när människor väljer bostadsort. För många målgrupper, såsom barnfamiljer, distansarbetande och seniorer, är möjligheten till återhämtning, rörelse och meningsfull fritid avgörande för beslutet att bosätta sig på en plats. Gotlands unika miljöer ger goda förutsättningar för detta, vilket bör lyftas fram och vidareutvecklas som en strategisk del i regionens arbete med kompetensförsörjning och befolkningstillväxt. Arbetet kring området bedöms inte kunna prioriteras med befintliga resurser.

Tillskjuts inte medel i ram för friluftsamordnaren bedömer regionstyrelseförvaltningen det som svårt att söka fler projekt inom området hos t.ex. Naturvårdsverket då en kommun behöver ha egen finansiering in i projektet. Vidare kommer inte heller någon resurs för Friluftslivsrådet kunna säkerställas. Slutsatsen kan därför dras att det arbete som lagts ner genom projektfinansiering kommer att behöva avslutas och inga nya arbeten eller utvecklingsinitiativ kommer att kunna påbörjas.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att årliga medel om 1,0 mnkr tillskjuts regionstyrelsen från och med 2026.

Ärendets behandling under mötet

Meit Fohlin (S) yrkar att ärendet återremitteras för att återkomma till budgetavstämningen hösten 2025 i syfte att ge möjlighet att finna finansiering.

Maya Arfvidson (MP) tillstyrker arbetsutskottets förslag och yrkar avslag till Meit Fohlins (S) yrkande om återremiss. I detta instämmer Johan Malmros (C).

Ordförande ställer proposition på om ärendet ska avgöras idag eller återremitteras i enlighet med eget yrkande och finner att ärendet återremitteras.

Beslutsunderlag

Regionstyrelsen 2024-03-27 § 93

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-25

Bilaga 1 Gap-analys, Friluftskommun

Bilaga 2 Uppdragsbeskrivning friluftssamordnare

RS § 264 Finansiering av arbetsmodell för landsbygdsutveckling

Ärendenummer: RS 2025/581

Paragraf föregående instans: AU § 153

Regionstyrelsens beslut

- Information om äskandet tas emot. Beslut om budget fattas i ärendet Mål och budget 2026-2028.
- Under förutsättning att regionfullmäktige beslutar om budget i enlighet med äskandet i ärendet får regiondirektören i uppdrag att i samverkan med lokala utvecklingsaktörer, GUBIS, Hela Sverige ska leva och Svensk Handel Gotland, utforma samverkansformer för landsbygdsutveckling där Bygdsam-modellen kan vara ett alternativ. Samverkansformerna ska stärka det utvecklingsarbete som redan pågår i det gotländska civilsamhället. Uppdraget återrapporteras till regionstyrelsen i november 2025.
- Under förutsättning att regionfullmäktige beslutar om budget i enlighet med äskandet i ärendet får regiondirektören i uppdrag att ta fram förslag till beslut om fortsatt finansiering av nya samverkansformer på Gotland för år 2027-2029. Uppdraget återrapporteras till budgetberedningen 2026.

Sammanfattning

Det finns ett behov av att sätta ramar för finansiering och samverkansformer för Region Gotlands arbete med landsbygdsutveckling från och med år 2026. En samverkansstruktur som kan möta behovet av långsiktighet för att bygga kunskap och relationer, stärka lokal demokrati och lokal involvering i samhällsbyggnadsprocessen, samt bygga gemensam förmåga att hantera lokala möjligheter, utmaningar och målkonflikter.

Region Gotlands arbetsmodell för landsbygdsutveckling tydliggör vilka utvecklingsverktyg som ska användas, men beskriver i nuläget inte *hur* det lokala civilsamhället och näringslivet ska fungera för att vara en samverkanspartner i praktiken. För att arbetsmodellen fullt ut ska kunna omsättas i långsiktigt hållbar landsbygdsutveckling behöver den därför kompletteras med en struktur för varaktig samverkan och gemensam organisering.

Regionstyrelseförvaltningens förslag för att möta detta är att anpassa Bygdsam-strukturen, som tillämpas i Örnsköldsviks kommun, till Gotlands förutsättningar. Modellen bygger på långsiktig trepartssamverkan mellan offentlig sektor, civilsamhälle och näringsliv, och erbjuder en tydlig organisationsform där lokala aktörer ges en tydlig roll i samhällsutvecklingen. Erfarenheterna från Örnsköldsvik visar att Bygdsam kan stärka engagemanget, öka det lokala inflytandet och skapa stabila strukturer för dialog.

För att Bygdsam-strukturen ska fungera på Gotland krävs ett gemensamt arbete för att utröna hur en gotländsk variant av Bygdsam ska se ut. Arbetet med att ta fram dessa strukturer bör ske i samverkan mellan Region Gotlands samhällsbyggnadsprocess och lokala föreningar och företag. Det behöver samordnas med andra pågående processer som till exempel organisering av destinationsutveckling och former för medborgardialog. Fokus ska dock ligga på att skapa fungerande samverkansforum – platsspecifika nav för dialog om alla slags frågor som berör respektive områdes utveckling, som till exempel inflyttning, service, näringsliv, kultur, infrastruktur och boende.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningens bedömning är att det finns ett tydligt behov av långsiktighet i finansiering för landsbygdsutveckling. De resurser som avsätts för medfinansiering av Leader Gute samt kvarvarande medel hos vissa lokala utvecklingsaktörer är inte tillräckliga för att säkerställa kontinuitet, struktur eller långsiktig verkan.

Vidare bedömer regionstyrelseförvaltningen att finansiering av arbetsmodellen för landsbygdsutveckling behöver sammankopplas med ett arbete för att skapa långsiktigt hållbara samverkansformer mellan lokala aktörer och med Region Gotland. Dessa arbetsformer behöver bidra till stärkt lokal demokrati och ökat inflytande i samhällsbyggnadsprocessen, samt stärka den lokala förmågan att hantera möjligheter, utmaningar och målkonflikter. Fokus ska ligga på att skapa välfungerande samverkansforum – platsspecifika nav för dialog i frågor som rör inflyttning, service, näringsliv, kultur, infrastruktur och boende. Arbetet med att ta fram sådana strukturer bör ske i nära samverkan mellan Region Gotlands samhällsbyggnadsprocess och lokala föreningar och företag. Arbetet behöver synkroniseras med det pågående arbetet kring styrning och organisering av destinationsutvecklingen och eventuellt utvecklade former för medborgardialog.

En gotländsk anpassning av Bygdsam-modellen i Örnsköldsviks kommun skulle kunna svara upp mot behovet av en långsiktig och demokratisk modell för organisering och finansiering av landsbygdsutveckling. Som permanent struktur, frikopplad från projektlogik, möjliggör Bygdsam flerårig planering och stärker kontinuiteten i arbetet med lokala utvecklingsplaner och lokal utveckling. Samtidigt kan Bygdsam ge Region Gotland en tydlig och demokratisk samtalspart i platsspecifika frågor och bidrar till att samla och kanalisera lokala perspektiv in i regionens processer på ett strukturerat sätt. Lokala utvecklingsaktörer och företag får en tydligare roll i samhällets utveckling, som möjliggör både lokal förankring och regional samordning. Lokalt kan Bygdsam bidra till breddat engagemang och sänka trösklarna för delaktighet – även bland yngre och nya aktörer, vilket gör att beroendet av enskilda eldsjälar och risken att lokala grupper upplöses mellan projektperioder minskar.

Mot denna bakgrund föreslås att Region Gotland tillsammans med lokala aktörer utforskar hur Bygdsam som modell kan anpassas till Gotlands förutsättningar. Viljan och nyfikenheten är stor hos utvecklingsbolag och intresseföreningar att vara med och skapa den här typen av samverkansformer med Region Gotland. En gemensam arbetsgrupp bör tillsättas med representanter från Region Gotland, lokala föreningar och företag, GUBIS, Hela Sverige ska leva och Svensk Handel Gotland.

Den gemensamma arbetsgruppen arbetar gemensamt med följande frågor:

- Åtagande för Bygdsam respektive Region Gotland: Mål och syfte med Bygdsam, vilka frågor ska Bygdsam fokusera på?
- Geografiska områden för respektive Bygdsam på Gotland: En indelning som passar både lokalt perspektiv och regionens perspektiv och som ser till att alla platser utanför Visby har en "tillhörighet" till ett Bygdsam?
- Samhällsbyggnadsprocessen och koppling till Bygdsam: Vad behöver justeras i nuvarande arbetssätt, vilken roll har LUP, vilken roll har Region Gotlands interna arbetsgrupp, den så kallade landsbygdsverkstaden?
- Relationer till andra aktörer: Bygdsams roll i förhållande till regionala utvecklingsaktörer (Leader, HSSL, Coompanion) och till lokala aktörer (företag, utvecklingsbolag, intresseföreningar) på respektive plats?
- Startpaket för att starta Bygdsam: Vilken föreningsform ska skapas eller utvecklas, innehåll i samverkansavtalen?

Långsiktigt hållbara samverkansformer ligger i linje med målen i Regional utvecklingsstrategi – Vårt Gotland 2040; *En trygg och attraktiv livsmiljö med goda uppväxtvillkor och God beredskap och god förmåga att hantera samhällsstörningar*. I Genomförandeprogrammet Näringslivets förutsättningar och innovation 2022–2027 konkretiseras detta genom mål 7: *Det finns goda förutsättningar för hållbar platsutveckling i bygder över hela Gotland*.

Långsiktigt hållbara samverkansformer är också grundläggande för att identifierade områden i Regionalt serviceprogram 2030 ska komma på plats. Dessa områden är att *stärka det lokala engagemanget, skapa mötesplatser och nätverk* för att skapa samhandling, *stärka landsbygdsutvecklingsfrågornas roll i regional planering* samt *stärka servicegivare med kompetens och rådgivning*.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-05-09

Skickas till

GUBIS, styrelsen@gubis.se

Hela Sverige ska leva, gotland@helasverige.se

Svensk Handel Gotland genom ordförande Roger Hammarström,
roger@tillvaxtgotland.se

RS § 265 Beslut om verksamhetsbidrag ur näringslivsanslaget och näringslivsanslagets totala utrymme

Ärendenummer: RS 2025/302

Paragraf föregående instans: AU § 154

Regionstyrelsens beslut

- Information om äskandet tas emot. Beslut om budget fattas i ärendet Mål och budget 2026-2028.
- Under förutsättning att regionfullmäktige beslutar om budget i enlighet med äskandet i ärendet beslutar regionstyrelsen om fördelning av verksamhetsbidrag för näringslivsfrämjande verksamhet 2026 enligt regionstyrelseförvaltningens förslag. Kostnaderna belastar regionstyrelsens anslag för näringsliv.
- Regiondirektören får i uppdrag att utifrån den utökade bidragsramen för näringslivsanslag och i dialog med de aktörer som inte har fått tilldelning i enlighet med sina äskanden se över möjligheten till ytterligare tilldelning i syfte att möta finansieringskrav för att erhålla bidrag från andra myndigheter.

Jäv

Eva Ahlin (C), Meit Fohlin (S), Oscar Lindster (S) och Jenny Larsson (S) anmäler jäv och deltar inte i handläggningen av ärendet.

Sammanfattning

Region Gotland beviljar årligen verksamhetsbidrag till företagsfrämjande organisationer som bedöms fylla en viktig funktion i det företagsfrämjande systemet. Därutöver avser beslutet en totalbudget för näringslivsanslagets andra löpande näringslivsfrämjande insatser som till exempel medfinansiering av projekt eller utredningar.

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse sammanfattar underlag utifrån berörda organisationers äskanden samt lämnar förslag till beslut om bidrag till de olika organisationerna. En mera detaljerad tabell för annan finansiering än verksamhetsbidragen som räknas upp nedan finns i bilaga till tjänsteskrivelsen.

Organisation	Äskande	Beslutsförslag
ALMI	4 320 000	4 320 000
Science Park Gotland	4 921 700	3 500 000
Ung Företagsamhet	700 000	500 000
Rindi Kårhus (följer KPI)	772 000	772 000
Coompanion	658 828	400 000
Visby Centrum	500 000	500 000
Medeltidsveckan	300 000	300 000
Gotland Grönt Centrum	4 800 000	4 800 000
Gotlands Filmfond	3 000 000	3 000 000
Företagardagen (Tillväxt Gotland)	80 000	80 000

92Möjligheter (Tillväxt Gotland)	60 000	60 000
TOTALT verksamhetsbidrag	20 112 528	18 232 000
Kapitaltillskottsgaranti Kongresshall (prel)	1 500 000	1 500 000
Fortsatt finansiering fleråriga beslut	993 000	993 000
Utrymme nya beslut näringslivsinsatser		2 275 000
TOTALT budgetförslag för anslaget 2026		23 000 000

Två av verksamhetsbidragen innehåller en något utförligare beskrivning med anledning av förslag till utökning av bidrag jämfört med tidigare års bidragsnivåer. Detta gäller Science Park Gotland och Gotlands Filmfond. Två förslag har sänkts jämfört med det underlag som presenterades för regionstyrelsens arbetsutskott den 26 mars 2025. Det är finansiering till Coompanion och UF.

Regionstyrelseförvaltningen gör bedömningen att Science Park Gotlands och Gotlands Filmfonds behov behöver prioriteras samtidigt som det behöver finnas kvar utrymme till andra näringslivsfrämjande insatser såsom fortsatt beredning av destinationsutredning och vidareutveckling av de förslag som presenterats av Science Park Gotland.

Bedömning

Region Gotlands ekonomi är ansträngd och allmän återhållsamhet krävs för att skapa en ekonomi i balans. Samtidigt är samhället, föreningar och näringslivsfrämjande organisationer trängda av en turbulent och kostnadsdriven samhällsutveckling parallellt med att man arbetar för att bibehålla utvecklingskraften på Gotland.

Utöver ansökningar om årliga verksamhetsbidrag syftar näringslivsanslaget till att skapa utrymme för Region Gotland att under verksamhetsåret kunna vara agil gällande behov av näringslivsutvecklande insatser. Under 2026 kan det t.ex. komma att handla om medfinansiering av projekt och fortsatt beredning av destinationsutredningen och Science Park Gotlands verksamhet.

Regionstyrelseförvaltningens förslag till beslut bygger på en sammanvägd bedömning och prioritering mellan verksamheterna utifrån de behov som har redovisats i de olika äskandena. Regionstyrelseförvaltning föreslår därför regionstyrelsen att bevilja finansiering i enlighet med upprättat förslag för respektive organisation och näringslivsanslagets utrymme totalt.

Ärendets behandling under mötet

Eva Ahlin (C), Meit Fohlin (S), Oscar Lindster (S) och Jenny Larsson (S) anmäler jäv och deltar inte i handläggningen av ärendet.

Saga Carlgren (V) yrkar att fördelning av verksamhetsbidrag för näringslivsfrämjande verksamhet 2026 anpassas efter en ram i nivå med år 2025 i enlighet med Vänsterpartiets budgetförslag, med en fördelning enligt ”V förslag” i nedanstående tabell.

Organisation	Beslutsförslag	V förslag
ALMI	4 320 000	4 320 000
Science Park Gotland	3 500 000	1 500 000
Ung Företagsamhet	500 000	500 000
Rindi Kårhus (följer KPI)	772 000	772 000
Coompanion	400 000	600 000
Visby Centrum	500 000	500 000
Medeltidsveckan	300 000	300 000
Gotland Grönt Centrum	4 800 000	4 800 000
Gotlands Filmfond	3 000 000	3 000 000
Företagardagen (Tillväxt Gotland)	80 000	80 000
92Möjligheter (Tillväxt Gotland)	60 000	60 000
TOTALT verksamhetsbidrag	18 232 000	16 432 000
Kapitaltillskottsgaranti Kongresshall (prel)	1 500 000	1 500 000
Fortsatt finansiering fleråriga beslut	993 000	993 000
Utrymme nya beslut näringslivsinsatser	2 275 000	138
TOTALT budgetförslag för anslaget 2026	23 000 000	19 063 000

Maya Arfvidson (MP) tillstyrker Saga Carlgrens (V) yrkande.

Johan Malmros (C) yrkar att fördelningen av verksamhetsbidrag för näringslivsfrämjande verksamhet 2026 justeras på så sätt att Ung Företagsamhet tilldelas 600 000 kr och att Coompanion tilldelas 600 000 kr. Medlen tas från posten "Utrymme nya beslut näringslivsinsatser". I detta instämmer Anna Hrdlicka (L).

Andreas Unger (M) yrkar att regiondirektören får i uppdrag att utifrån den utökade bidragsramen för näringslivsanslag och i dialog med de aktörer som inte har fått tilldelning i enlighet med sina äskanden se över möjligheten till ytterligare tilldelning i syfte att möta finansieringskrav för att erhålla bidrag från andra myndigheter.

För att utse motförslag till arbetsutskottets förslag ställer ordförande proposition på Saga Carlgrens (V) yrkande och Johan Malmros (C) yrkande och finner att Saga Carlgrens (V) yrkande vinner bifall. Votering begärs.

Som propositionsordning gäller ja-röst för bifall till Saga Carlgrens (V) yrkande och nej-röst för bifall till Johan Malmros (C) yrkande. Omröstningen ger tre ja-röster: Saga Carlgren (V), Maya Arfvidson (MP) och Lars Engelbrektsson (SD) och fyra nej-röster: Johan Malmros (C), Dan Rådström (C), Anna Hrdlicka (L) och Andreas Unger (M). Nio ledamöter avstår från att delta i beslutet: Sara Vilhelmsson (M), Mariette Nicander (M), Håkan Ericsson (S), Greger Eneqvist (S), Katrina Ansarfwe (S), Inger Axell (S), Lina Runander (M), Mårten Silvé (M).

Ordförande finner att Johan Malmros (C) yrkande ska utgöra motförslag till arbetsutskottets förslag.

Ordförande ställer proposition på Johan Malmros (C) yrkande och arbetsutskottets förslag och finner att arbetsutskottets förslag bifalls.

Ordförande ställer proposition på eget yrkande om uppdrag till regiondirektören och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelsen 2012-05-31, § 147 Hyresbidrag Studentkåren Rindi
Ansökan om verksamhetsbidrag 2026 Coompanion
Ansökan om verksamhetsbidrag 2026 UF
Ansökan om verksamhetsbidrag 2026 SPG
Ansökan om verksamhetsbidrag 2026 Gotlands Filmfond
Avtal mellan Region Gotland och Medeltidsveckan 2023-2025
Partneravtal mellan Visby Centrum AB och Region Gotland avseende utveckling av Visby stadskärna
Ägaranvisning för Almi NY SE 21 AB
Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-25
Bilaga 1, Tabell verksamhetsbidrag och näringslivsanslaget 2026

RS § 266 Implementering av digital inflyttarservice och gotland.com i ordinarie verksamhet

Ärendenummer: RS 2025/952

Paragraf föregående instans: AU § 56

Regionstyrelsens beslut

- Information om äskandet tas emot. Beslut om budget fattas i ärendet Mål och budget 2026-2028.

Sammanfattning

Projektet Relocation Gotland syftar till att öka inflyttningen till Gotland och att stärka Gotlands attraktionskraft som en hållbar och levande plats. Projektet är en insats inom prioriteringen *"Ett hållbart växande Gotland"* och bidrar primärt till att möta regionens behov av ökad inflyttning men även behoven av kompetensförsörjning.

Efter att Inspiration Gotland lades ner år 2018 och de besparingar som då gjordes avseende inflyttnings- och företagslotsar, har Region Gotland, utöver det kommunikativa arbetet med varumärkesplattformen och attraktionskraft, inte haft tillräckliga resurser för att kunna arbeta proaktivt varken med inflyttning eller med företagsetableringar. Regionstyrelseförvaltningens bedömning är att kostnaden för en digital inflyttarservice kommer att betala sig genom mera proaktivt arbetet med inflyttning. Skatteintäkten för Gotland för två inflyttade vuxna beräknas kunna ligga från 200 000 kr och uppåt beroende på vilka löner individerna uppbär. Varje tappad potentiell inflyttare är en förlust på många olika sätt.

Den digitala inflyttarservicen (DIS) som har utvecklats med hjälp av projektmedel kommer att kunna leverera moderna och agila lösningar för ett digitalt proaktivt arbete med målet att få fler inflyttare, flera företagsetableringar och bättre information till gotlänningar och besökare om Gotlands attraktiva och kreativa platser. Projektfinansieringen, som har möjliggjort utveckling och uppbyggnad av DIS, tar slut april 2026. Därefter behöver en implementeringsfas ta vid för att integrera projektresultat och en minsta nivå av en inflyttarservice. Syftet är att öka invånarantalet, locka företagsetableringar och talanger, tillgängliggöra information om vad som händer på ön för gotlänningar och synliggöra Gotland som en plats med många reseanledningar på hela ön.

Det ursprungliga målet var att presentera ett färdigt implementeringsförslag i budgetberedningen inför år 2026 men projektslut i april 2026 taktar inte med Region Gotlands budgetprocess. Region Gotlands ekonomiska läge och det faktum att det pågår andra strategiskt viktiga processer, såsom bland annat destinationsutredningen, kan påverka den slutliga implementeringen av en

digital inflyttarservice. Av den anledningen ser regionstyrelseförvaltningen stora fördelar med att implementera DIS i två faser. Syftet är att säkerställa att viktig koordinering mellan pågående utrednings- och utvecklingsinsatser inte går förlorade och undvika kompetens- och nyttotapp.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås finansiering av fas 1; implementeringen av DIS under perioden maj–december 2026, som ett första steg i en långsiktig och helhetsmässig lösning. Fas 2 och slutgiltig implementering bereds till 2027 års budgetberedning.

Bedömning

Gotland.com fungerar som den centrala plattformen för den digitala inflyttarservicen. Under fas 1 ska den säkerställa kontinuitet från projektet Relocation Gotland och samtidigt samordnas tids- och processmässigt med den pågående översynen av Gotlands destinationsutveckling. Plattformen – tillsammans med inflyttarservicen – är avgörande för att knyta ihop hållbar destinationsutveckling, attraktionskraft, inflyttning, kompetensförsörjning och företagsetableringar samt för att samordna interna och externa aktörer kring att synliggöra Gotlands möjligheter.

Förslaget omfattar finansiering för två nyckelresurser implementeringsfas 1 (maj–december 2026). Se bilaga 1 till tjänsteskrivelsen för utförlig beskrivning av fasernas utvecklingslogik.

Regionstyrelseförvaltningen delar projektets slutsatser och bedömer att finansiering av fas 1 (maj–december 2026) är kritisk för att:

- Realisera projektresultat – säkerställa att den digitala inflyttarservicen (DIS) övergår från projekt- till linjeverksamhet utan avbrott.
- Undvika kompetens- och nyttotapp – behålla den tekniska och organisatoriska kunskap som byggts upp inom Relocation Gotland och bland externa samarbetspartner.
- Koordinera pågående processer – möjliggöra samordning med destinationsutredningen, kompetensförsörjnings- och etableringsarbete samt platsvarumärkesutveckling.
- Stärka Gotlands konkurrenskraft – erbjuda en modern, digital tjänst som möter målgruppernas behov och därmed förbättrar Gotlands position i konkurrensen om invånare och företag.

Finansieringen om 1 010 000 kr bedöms vara kostnadseffektiv i förhållande till förväntad nytta (ökad inflyttning, fler företagsetableringar och ett starkare platsvarumärke). Den är tidsbegränsad till åtta månader och utgör en bro mellan projektavslut och långsiktig lösning som redovisas i budgetberedningen inför 2027. Regionstyrelseförvaltningens bedömning är att kostnaden för en digital inflyttarservice kommer att betala sig genom mera proaktivt arbetet med inflyttning. Skatteintäkten för Gotland för två inflyttade vuxna beräknas kunna ligga från 200 000 kr och uppåt beroende på vilka löner individerna uppbär och

den konsumentkraft de medför till öns företag. Varje tappad potentiell inflyttare är en förlust på många olika sätt.

En halverad budget skulle möjliggöra fokus på de mest akuta insatserna för att inte förlora allt utvecklingsarbete och uppbyggda relationer, och en mycket mer långsam och otillräckligt teknisk utveckling av DIS. Vid en halverad budget kommer den fulla utvecklingen och implementeringen av flera års arbete för en DIS att utebli och Region Gotland kommer att tappa kompetens.

Regionstyrelseförvaltningen rekommenderar regionstyrelsen att undvika utvecklings-, kompetens- och långsiktiga intäktsförluster genom att fullfölja finansiering av den digitala inflyttarservicen.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelsens beslut 2023-04-26, § 107

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-05-06

Bilaga 1 Beskrivning av utvecklingsfaserna

RS § 267 Organisationstillhörighet och budget för anpassad gymnasieskola

Ärendenummer: RS 2025/989

Paragraf föregående instans: AU § 157

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktige

- Ansvaret för anpassad gymnasieskola inklusive Desideria anpassad grundskola, övergår från barn- och utbildningsnämnden till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden från och med den 1 januari 2026.
- Föreslagna ändringar av barn- och utbildningsnämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens reglemente antas. Ändringarna gäller från och med den 1 januari 2026.
- Driftbudget om 30 932 000 kronor förs över från barn- och utbildningsnämnden till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden år 2026.

Sammanfattning

Barn- och utbildningsnämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har begärt att ansvar och budget för anpassad gymnasieskola inklusive Desideria anpassad grundskola förs över från barn- och utbildningsnämnden till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.

Syftet är att skapa en mer integrerad skolmiljö som underlättar samarbete mellan olika elevgrupper, ger fler möjligheter till gemensamma utbildningsinsatser och aktiviteter samt säkerställer att skolans pedagogiska resurser nyttjas effektivt. Sammanslagningen ska vara fullt implementerad till läsåret 2026/27. Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen föreslår att den anpassade gymnasieskolan blir en enhet inom gymnasieskolan.

Rektor för anpassad gymnasieskola är idag även rektor för Desideria anpassad grundskola, som vänder sig till elever med flerfunktionsnedsättningar. För att säkerställa kontinuitet för dessa elever föreslås att även Desideria anpassad grundskola integreras i gymnasieorganisationen.

Budgeten för anpassad gymnasieskola inklusive Desideria uppgår till 30 932 000 kronor. I regionfullmäktiges budgetbeslut för 2026 ska personalkostnadskompensation och andra förändringar för barn- och utbildningsnämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden anpassas utifrån besluten i det här ärendet.

Reglementet för barn- och utbildningsnämnden föreslås ändras enligt följande:

Nuvarande lydelse:	Föreslagen lydelse
2 § Barn- och utbildningsnämnden har utifrån tilldelade resurser ansvar för att fullgöra regionens uppgifter inom det offentliga skolväsendet vad avser utbildning i form av förskola, förskoleklass, grundskola, fritidshem, anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola. /---/	2 § Barn- och utbildningsnämnden har utifrån tilldelade resurser ansvar för att fullgöra regionens uppgifter inom det offentliga skolväsendet vad avser utbildning i form av förskola, förskoleklass, grundskola, fritidshem och anpassad grundskola <i>exklusive Desideria anpassad grundskola</i> . /---/

Reglementet för gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden föreslås ändras enligt följande:

Nuvarande lydelse	Föreslagen lydelse
2 § Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden fullgör Region Gotlands utbildning inom det offentliga skolväsendet för gymnasieskolan, kommunal vuxenutbildning, svenska för invandrare (sfi), uppdragsutbildning och yrkeshögskola samt för regionens arbetsmarknadspolitiska åtgärder på individnivå. /---/	2 § Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden fullgör Region Gotlands utbildning inom det offentliga skolväsendet för gymnasieskolan, <i>anpassad gymnasieskola inklusive Desideria anpassad grundskola</i> , kommunal vuxenutbildning, svenska för invandrare (sfi), uppdragsutbildning och yrkeshögskola samt för regionens arbetsmarknadspolitiska åtgärder på individnivå. /---/

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen har inget att invända mot barn- och utbildningsnämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens förslag.

Budgeten för år 2026 är beräknad utifrån 2025 års kostnadsnivå. Det innebär att de budgetförändringar som beslutas av regionfullmäktige, som avser barn- och utbildningsnämnden och gymnasie- och vuxenutbildningen i ärendet mål

och budget 2026, ska justeras utifrån det här förslaget. Det handlar exempelvis om personalkostnadskompensation och övriga interna priser.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Barn- och utbildningsnämnden 2025-03-25, § 40

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2025-03-27, § 24

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-14

Bilaga 1: Reglementsändringar vid överföring av ansvar för anpassad gymnasieskola

Skickas till

Barn- och utbildningsnämnden

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Författningssamling

RS § 268

Borgensavgifter 2026 för AB Gotlandshem och Wisby Strand Congress Event Gotland AB

Ärendenummer: RS 2025/772

Paragraf föregående instans: AU § 160

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktige

- Borgensavgiften för AB Gotlandshem fastställs till 0,57 % från och med år 2026.
- Borgensavgiften för Wisby Strand Congress & Event Gotland AB fastställs till 0,69 % från och med år 2026.
- Borgensavgiften beräknas på bolagets totala låneskuld med kommunal borgen per 1 januari för det aktuella året.

Jäv

Katrina Ansarfwe (S) och Lina Runander (M) anmäler jäv och deltar inte i handläggningen av ärendet.

Sammanfattning

När en kommun/region ställer ut lån till ett koncernbolag krävs ett räntepåslag. Om koncernbolaget lånar själva och regionen tecknar ett borgensåtagande för lånet krävs att regionen ska ersättas för detta i form av en borgensavgift. Anledningen till att det behövs en borgensavgift, eller ett räntepåslag utöver den faktiska upplåningskostnaden, beror på EU-lagstiftning avseende statsstöd. Det är inte tillåtet att ge offentligt ägda företag en konkurrensfördel genom att subventionera deras finansiering. Bolagens villkor för finansieringen ska vara marknadsmässig och motsvara den avgift de skulle erhålla om de hade varit ett fristående bolag. Vid sidan av EU-lagstiftning måste också skatteverkets regler för internprissättning tas i beaktande. Räntepåslaget eller borgensavgiften får inte vara för hög då det skulle kunna ses som olovlig förtäckt överföring av vinstmedel till ägaren. Internprissättningen av lån samt beräkning av borgensavgift måste alltså ske på marknadsmässiga grunder.

AB Gotlandshems borgensavgift för 2025 uppgår till 0,5 % enligt beslut i regionfullmäktige 2024-06-19, RF § 99. Bolaget har en borgensram på 2 500 miljoner kronor (mnkr) för sina låneförpliktelser enligt beslut i regionfullmäktige 2021-09-20, RF § 141. Bolaget har en låneskuld på 1 320 mnkr med kommunal borgen som säkerhet.

Borgensavgiften 2025 är för Wisby Strand Congress & Event Gotland AB 0,6 % enligt beslut i regionfullmäktige 2024-06-19, § 99. Bolaget har en borgensram på 130 mnkr för sina låneförpliktelser enligt beslut i kommunfullmäktige 2009-02-23, § 141. Bolaget har en låneskuld på 45 mnkr med kommunal borgen som säkerhet.

För att säkerställa att borgensavgifterna är marknadsmässiga har regionstyrelseförvaltningen anlitat Söderberg & Partners Wealth Management AB, som har en beprövad beräkningsmodell för borgensavgifter och räntepåslag. Söderberg & Partners beräkningsmodell är etablerad sedan flera år och används i drygt 80 kommuner och drygt 300 kommunala företag.

Beräkningsmodellen utgår från vad motsvarande privatägda bolag skulle kunna låna till på egna meriter och utgår från aktuella och relevanta marknadsräntor samt det enskilda bolagets individuella kreditvärdighet. För att bedöma respektive bolags kreditvärdighet används de finansiella nyckeltalen (rörelseresultat/balansomslutning, räntetäckningsgrad och soliditet) som sedan jämförs med genomsnittet för övriga kommun- och regionägda bolag i Sverige med ett tillgångsvärde över 100 mnkr. Mer information om beräkningarna finns i separata rapporter som biläggs.

Vid beräkningen av Gotlandshems borgensavgift har hänsyn tagits till marknadsvärdena på fastigheterna vilket ger en något lägre borgensavgift än om beräkningen baserats på bokförda värden. Bolagens årsredovisningar för 2024 har använts som underlag för beräkningarna.

En marknadsmässig borgensavgift har för Gotlandshem beräknats till 0,57 % och för Wisby Strand Congress & Event Gotland till 0,69 %.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att de beräknade borgensavgifterna börjar tillämpas från 2026.

Bedömning

Regionstyrelsens bedömning är regionen genom att tillämpa de beräknade borgensavgifterna från 2026 säkerställer att Gotlandshem och Wisby Strand Congress & Event Gotland betalar marknadsmässiga avgifter för kommunal borgen.

En höjning av Gotlandshems borgensavgift från 0,50 % till 0,57 % innebär att bolagets kostnad för kommunal borgen ökar med 0,9 mnkr per år givet en låneskuld på 1 320 mnkr. Bolagets genomsnittsränta uppgår till 1,85 % och räntekostnaden för låneskulden till ca 24 mnkr.

En höjning av Wisby Strand Congress & Event Gotland borgensavgift från 0,60 % till 0,69 % innebär att bolagets kostnad för kommunala borgen ökar med 40 tusen kronor (tkr) per år givet en låneskuld på 45 mnkr. Bolagets genomsnittsränta uppgår till 1,3 % och räntekostnaden för låneskulden till ca 600 tkr.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att de beräknade borgensavgifterna ska börja tillämpas från 2026.

Ärendets behandling under mötet

Katrina Ansarfwe (S) och Lina Runander (M) anmäler jäv och deltar inte i handläggningen av ärendet.

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Marginalrapport Gotlandshem AB 2025-03-26, Söderberg & Partners Wealth Management AB

Marginalrapport Wisby Strand & Congress AB 2025-03-26, Söderberg & Partners Wealth Management AB

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-14

Skickas till

AB Gotlandshem

Wisby Strand Congress & Event Gotland AB

RS § 269

Återrapportering av uppdrag. Samordnat förslag för investeringar i skattefinansierad verksamhet 2025-2027

Ärendenummer: RS 2024/2563

Paragraf föregående instans: AU § 161

Regionstyrelsens beslut

- Återrapporteringen av uppdraget tas emot.
- Beslut om vilka investeringar som ska genomföras fattas i ärendet Mål- och budget 2026-2028.

Sammanfattning

Regionstyrelsen har 2024-12-12, § 417 gett regiondirektören ett uppdrag att återkomma till budgetberedningen i maj 2025 med ett samordnat förslag för investeringar i skattefinansierad verksamhet 2025-2027. Investeringsutgifterna för den skattefinansierade verksamheten ska inte överstiga 1,5 miljarder kronor för perioden.

Investeringsbudgeten för skattefinansierad verksamhet 2025 beslutades till 530 miljoner kronor. Det innebär att 2026 och 2027 års budget inte ska överstiga 970 miljoner kronor totalt.

Nämnderna har i sina mål- och budgetskrivelser äskat om investeringar på 730 miljoner kronor 2026 och 642 miljoner kronor 2027, totalt 1 372 miljoner kronor i skattefinansierad verksamhet. Dessutom finns ytterligare ett investeringsäskande i ett separat ärende till budgetberedningen som handlar om användning av gamla Solbergabadet. Det ärendet behandlas av regionstyrelsen den 22 april 2025 och är inte medräknat i detta förslag.

Förutsättningarna är därmed att investeringar på cirka 400 miljoner kronor behöver skjutas framåt i tiden eller helt och hållet tas bort .

Under förutsättning att allt det som budgeterats 2025 kommer att genomföras och att de potter som finns ligger kvar på samma nivå som tidigare, är investeringar på cirka 1 350 miljoner kronor planerade 2025-2027.

	2025	2026	2027	Summa
Pågående eller planerade investeringar, mnkr	530	468	355	1 353

Utrymmet för ”nya” ej påbörjade investeringar är därmed cirka 150 miljoner kronor kommande två år.

De projekt som för närvarande kan komma att bli prioriterade är dessa:

Projekt	Beräknad budget 2026-2027
Idrottshall i Visby	75 mnkr
Västerhejde skola	50,5 mnkr
Anpassning A7 hallen i Visby	6,5 mnkr
Anpassning folkhögskolorna i Slite och Hemse	12 mnkr
Anpassning Humlegårdens förskola	8 mnkr
Dalhem förskola	20 mnkr
Lokaler vuxenutbildning	100 mnkr (varav 66 mnkr 2026-2027)
Solberga spontanidrottsplats	6 mnkr
Stödboende	45 mnkr
Ridanläggning Rävhamnen	67,5 mnkr
Upprustning Norderstrand strandpromenad	22 mnkr
Kollektivtrafik investeringar	31 mnkr
Lokalanpassningar sjukhuset	30 mnkr
Magnetkamera till sjukhuset	10 mnkr

Regionstyrelseförvaltningens förslag till vilka projekt som ska prioriteras behöver beredas ytterligare och kommer därför att behandlas i ärendet mål- och budget 2026-2028.

Bedömning

Investeringsnivån styrs främst av det finansiella målet om att självfinansieringsgraden av investeringar i skattefinansierad verksamhet ska uppgå till minst 100 procent över en femårsperiod samt målet att låneskulden inte får överstiga 15 procent av skatteintäkter, utjämningsbidrag och generella statsbidrag. Även målet om att årets resultat ska uppgå till 2 procent av skatteintäkter, utjämningsbidrag och generella statsbidrag har stor betydelse eftersom resultatet finansierar investeringarna.

Utifrån de senaste prognoserna av såväl skatteintäkter och bidrag som verksamhetens kostnader, kan konstateras att det är fortsatt nödvändigt att begränsa investeringsnivån enligt intentionerna i regionstyrelsens uppdrag.

Regionfullmäktige har 2025-02-17, § 2 tagit beslut om riktlinjer för beredning och prioritering av investeringar. Högst prioritering har investeringar som behöver genomföras på grund av nya lag- eller myndighetskrav gällande fastigheter och byggnader.

Vilka investeringar som slutligen ska genomföras föreslås fattas beslut om i ärendet mål- och budget 2026-2028.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelsen 2024-12-12, § 417

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-25

RS § 270 Mål och budget 2026-2028

Ärendenummer: RS 2025/7

Paragraf föregående instans: AU § 162

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktige

- Driftbudget 2026 fastställs.
- Skattesatsen lämnas oförändrad.
- Investeringsbudget 2026-2027 med investeringsplan 2028-2030 fastställs.
- Personalkostnadskompensationen 2026 fördelas med ett generellt påslag till samtliga nämnder.
- Internräntan 2026 är oförändrad och uppgår till 2,5 procent.
- Förslaget till regionfullmäktiges mål för 2026 godkänns.
- Återrapportering av uppdraget att ta fram ett samlat förslag till effektivisering 2026-2027 tas emot (RF 2025-02-17, § 4).
- Regionstyrelsen får i uppdrag att genomföra en översyn av Region Gotlands nämndstruktur. Uppdraget ska rapporteras till budgetberedningen våren 2026 och eventuell implementering ska kunna ske den 1 januari 2027.
- Regionstyrelsen får i uppdrag se över Region Gotlands representation i olika externa uppdrag. Uppdraget ska redovisas till budgetberedningen våren 2026.
- Regionstyrelsen får i uppdrag att ta fram en folkbildningsstrategi/handlingsplan. Uppdraget syftar till att ge en långsiktig plan för Region Gotlands arbete för folkbildningen på Gotland och hur koordinering och samhandling mellan folkbildningens aktörer och det offentliga kan stärkas. Uppdraget redovisas hösten 2026.
- Regionstyrelsen får i uppdrag att genomföra en översyn och analys av resursfördelningsmodellerna för barn- och utbildningsnämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, socialnämnden och hälso- och sjukvårdsnämnden. Uppdraget syftar till att säkerställa att modellerna är ändamålsenliga och träffsäkra utifrån de behov som modellerna ska säkerställa. Uppdraget redovisas i samband med budgetberedningen våren 2026.
- Tekniska nämnden får i uppdrag att analysera utbyggnaden av vatten och avlopp avseende kapacitet för utbyggnad, utbyggnadens påverkan på VA-taxor samt hur VA-utbyggnaden möjliggör för nybyggnation. Uppdraget syftar till att ge förslag på en investeringsplan som är realistisk, genomförbar och hållbar utifrån både Region Gotlands och gotlänningars möjlighet att finansiera investeringen. Uppdraget avseende taxa redovisas i samband med budgetavstämningen hösten 2025. Övriga delar av uppdraget redovisas i samband med budgetberedningen våren 2026.

- Regionstyrelsen får i uppdrag att genomföra en översyn av konstuppdraget i sin helhet. Uppdraget syftar till att ge förslag på en långsiktig struktur som säkerställer en god tillgång och utveckling av konst på Gotland. Uppdraget redovisas till budgetberedningen våren 2026.
- Tekniska nämnden får i uppdrag att se över modellen för prispåslag kopplat till varuförsörjningen och ge förslag på modell som säkrar en stabil finansiering med större förutsägbarhet och lägre volatilitet för beställarna. Uppdraget redovisas i samband med budgetberedningen våren 2026.
- Regionstyrelsen får i uppdrag att ta fram ett förslag till traineeprogram som omfattar Region Gotlands olika verksamheter. Uppdraget syftar till att stärka kopplingen mellan utbildningssektorn och Region Gotland och att skapa förutsättningar för en förstärkt kompetensförsörjning. Uppdraget redovisas våren 2026.
- Regionstyrelsen får i uppdrag att se över styrkor och utmaningar i hemsjukvården idag samt utreda om hemsjukvårdens hemvist framåt bör finnas hos socialnämnden eller hälso- och sjukvårdsnämnden, utifrån både patientnytta och effektivitet. Uppdraget återrapporteras till budgetberedningen 2026.
- Regionstyrelsen och miljö- och byggnämnden får i uppdrag att presentera en långsiktig modell för finansiering av mark- och exploateringsverksamheten i syfte att balansera kostnader och intäkter över år. Uppdraget återrapporteras till budgetberedningen 2026.
- Barn- och utbildningsnämnden får i uppdrag att utreda vad som behövs för att läsa-, skriva- och räknagarantin ska uppnås hos de elever i lågstadiet som omfattas av garantin samt vad som behövs för att öka matematik-, läs- och skrivförmågan hos barnen i mellanstadiet så att i princip alla elever når målen för årskurs sex.

Regionstyrelsens beslut

- Regiondirektören får i uppdrag att återkomma med förslag till fördelning av budget till nämnderna för höjda internhyror, måltidspriser och höjda priser inom försörjningsverksamheten. Uppdraget återrapporteras till regionstyrelsens sammanträde den 30 september 2025.

Reservationer

Johan Malmros (C), Eva Ahlin (C), Dan Rådström (C), Anna Hrdlicka (L), Saga Carlgren (V), Maya Arfvidson (MP) och Lars Engelbrektsson (SD) reserverar sig mot regionstyrelsens beslut om driftbudget till förmån för egna yrkanden.

Johan Malmros (C), Eva Ahlin (C), Dan Rådström (C) reserverar sig mot regionstyrelsens beslut att avslå Eva Ahlins (C) yrkanden gällande regionfullmäktiges mål 2026.

Johan Malmros (C), Eva Ahlin (C), Dan Rådström (C) och Anna Hrdlicka (L) reserverar sig mot regionstyrelsens beslut om att avslå Johan Malmros yrkande om uppdrag nr 1-5.

Sammanfattning

Regionstyrelsens arbetsutskott beslutade 2025-05-14 § 162 om följande förslag till beslut i ärendet Mål och budget 2026-2028.

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen för beslut i regionfullmäktige

- Driftbudget 2026 fastställs.
- Skattesatsen lämnas oförändrad.
- Investeringsbudget 2026-2027 med investeringsplan 2028-2030 fastställs.

Arbetsutskottet beslutade samtidigt att ärendet i övriga delar, däribland beslut om regionfullmäktiges mål, lämnas utan eget yttrande till regionstyrelsen.

Regionstyrelsens arbetsutskott har beslutat om en drift- och investeringsbudget där det budgeterade resultatet 2026 uppgår till 75 miljoner kronor (mnkr).

Resursfördelningsmodellerna har beaktats samtliga år och utgår från befolkningsprognosen från mars 2025. För 2026 innebär det en ramökning till nämnderna på totalt 81 mnkr. Resurser tillförs gymnasieskolan, äldreomsorgen och hälso- och sjukvården och resurser minskas inom förskola och grundskola.

I förslaget budgeteras en generell personalkostnadskompensation till nämnderna på 130 mnkr vilket motsvarar ”märket” på 3,0 procent.

Ramtillskott för interna prisökningar och externa avtal har budgeterats med 71 mnkr 2026. Ramtillskott för övriga kostnadsökningar och särskilda satsningar uppgår till 106 mnkr 2026. Totalt åskade nämnderna om 212 mnkr i ramtillskott utöver externa avtal, interna priser och resursfördelningsmodeller.

Totalt tillförs nämnderna 372 mnkr i budgeten 2026 vilket motsvarar 5,4 procents ökning.

Inga ytterligare effektiviseringar föreslås. Regiondirektören har haft i uppdrag att till budgetberedningen ta fram ett samlat förslag till effektivisering 2026-2027. Eftersom nämndernas underskott är stort krävs i första hand åtgärder för att inte överskrida den beslutade budgeten.

Investeringsbudgeten uppgår 2026 till totalt 869 mnkr varav investeringar i skattefinansierad verksamhet till 528 mnkr. 2027 uppgår investeringsbudgeten till totalt till 926 mnkr varav investeringar i skattefinansierad verksamhet till 566 mnkr. Den här investeringsnivån är för hög för att klara att finansiera med egna medel.

Räntekostnader har beräknats utifrån ett antagande om att låneskulden ökar med 300 miljoner kronor per år och en genomsnittsränta på 2,5 procent. Ingen utdelning från Gotlands Energi AB har tagits upp under planperioden. Reavinster inklusive exploateringsinkomster är beräknade till 40 mnkr år 2026 och 2027 och 20 mnkr 2028.

Internräntan förslås vara oförändrad, 2,5 %, 2026. Utgångspunkten är att internräntan ska motsvara regionens långsiktiga externa upplåningskostnad.

För att styra och prioritera fastställer regionfullmäktige årligen mål för nämnder och bolag. Nämnder och bolag ansvarar inför regionfullmäktige att verkställa målen. Regionfullmäktiges mål tas fram genom att nämnderna föreslår verksamhetsnära mål som utgår från nämndens uppdrag. Koncerngemensamma mål är mål där fler nämnder och bolag är ansvariga och där regionstyrelsen har ansvaret att både föreslå mål och att hålla ihop och samordna arbetet.

I samband med arbetet med mål och budget 2027-2029 ska en utvärdering av den nya styrmodellen genomföras. Utvärderingen kommer även att inkludera målen och processen för framtagandet av dessa.

I regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse återfinns en sammanställning av förslag på nya mål till 2026, eventuella ändringar med kommentarer samt vilken eller vilka nämnder som berörs av målen.

De mål som föreslås godkännas av regionfullmäktige är följande.

Förslag på mål	Berörd nämnd/ bolag
Andelen medarbetare inom Region Gotland som kan rekommendera sin arbetsplats till andra ska årligen förbättras	Samtliga nämnder och GotlandsHem
Region Gotlands koldioxidutsläpp ska minska årligen. Under perioden 2024- 2027 ska den genomsnittliga minskningen uppgå till 15 procent per år	Samtliga nämnder och GotlandsHem
Öka antalet invånare i ålder 20-64 med minst 1 000 till mandatperiodens slut	Samtliga nämnder och GotlandsHem
Region Gotland har en myndighetsutövning, i förhållande till företag, där nöjdhetsindex ökar årligen per myndighetsområde och är högre än rikssnittet år 2027	Regionstyrelsen, tekniska nämnden och miljö- och byggnämnden
Region Gotland ska stärka sin förmåga att upprätthålla kritiska verksamheter under minst	Samtliga nämnder och GotlandsHem

två veckor vid fredstida kriser och höjd beredskap	
Andelen barn och unga, personer med funktionsnedsättning samt personer 65 år och äldre som rör sig minst 1 timme/dag ska öka årligen och med totalt 10 procent under perioden 2024-2027	Regionstyrelsen, barn- och utbildningsnämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden och socialnämnden
Öka andelen barn och unga (0-18 år) som upplever kultur årligen och med totalt 10 procent under perioden 2024-2027	Regionstyrelsen, barn- och utbildningsnämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
Öka andelen mat som äts upp i skolrestaurangerna genom att minska svinnet årligen och med totalt 25 procent under perioden 2024-2027	Regionstyrelsen
Under perioden 2024-2027 ska andelen ekologiska livsmedelsinköp öka. Målet är att andelen år 2027 ska vara 40 procent. Målet för 2026 är att ligga kvar på samma nivå som 2025	Regionstyrelsen
Samtliga individer i akut behov av hjälp ska nås av räddningstjänsten inom 30 minuter	Regionstyrelsen
Andelen individer i akut behov av hjälp som nås av räddningstjänsten inom 15 minuter ska årligen uppgå till 60 procent	Regionstyrelsen
Räddningstjänstens tillsynstillfällen av publika lokaler och övriga verksamheter uppgår till 200/år, under perioden 2024-2027	Regionstyrelsen
Andelen utbildade undersköterskor/stödassistenter i äldreomsorgen och omsorgen om funktionshindrade ska öka årligen och vara minst 75 procent år 2027	Socialnämnden
Sjukfrånvaron inom äldreomsorgen ska minska årligen och totalt med 40 procent under perioden 2024 – 2027	Socialnämnden
Andelen nöjda brukare i gruppbostad LSS ska öka årligen under perioden 2024-2027. Målet är att andelen nöjda år 2027 ska vara 80 procent	Socialnämnden
Andelen som upplever ett bra och respektfullt bemötande i mottagande av socialnämndens	Socialnämnden

tjänster och insatser ska öka årligen och uppgå till 100 procent år 2027	
Kostnaderna för inhyrd personal ska minska årligen och uppgå till max 5 procent av personalkostnaderna år 2027	Hälso- och sjukvårdsnämnden
Genom ett kvalitativt och effektivt omhändertagande på alla vårdnivåer, ska den genomsnittliga beläggningen i slutenvården vara 85-90 procent	Hälso- och sjukvårdsnämnden
Andelen som har förtroende för vårdcentralerna på Gotland ska öka årligen och vara minst 75 procent år 2027	Hälso- och sjukvårdsnämnden
Patientens upplevelse av kontinuitet och koordinering i primärvården ska öka årligen och vara minst i nivå med riket år 2027	Hälso- och sjukvårdsnämnden
Andelen elever i årskurs 9 som uppnår behörighet till gymnasieskolan ska öka med 0,5 procentenheter per år under perioden 2024-2027	Barn- och utbildningsnämnden
Andelen behörig pedagogisk personal inom nämndens verksamheter ska öka årligen under perioden 2024-2027	Barn- och utbildningsnämnden
Likvärdigheten inom grundskolan ska öka årligen under perioden 2024-2027	Barn- och utbildningsnämnden
Andelen elever som skattar gott psykiskt välbefinnande ska öka årligen med 0,5 procentenheter under perioden 2024-2027	Barn- och utbildningsnämnden
Andelen elever inom den kommunala gymnasieskolan med examen inom 4 år ska öka årligen och med minst 5 procentenheter till 2027	Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
Andelen elever inom den kommunala gymnasieskolan som i elevenkäten svarar ”mycket bra” eller ”bra” på frågan ”Hur mår du rent allmänt”, ska öka årligen och med minst 4 procentenheter till 2027	Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
Andelen invånare 16–29 år som varken arbetar eller studerar ska minska årligen och med minst 1 procentenhet till 2027	Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Andelen invånare 25–64 år med gymnasial utbildning ska öka årligen och med minst 2 procentenheter till 2027	Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
Andelen utrikesfödda 20-64 år med egen försörjning ska öka årligen och med minst 2 procentenheter till 2027	Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
Minska mängden tidningar och förpackningar i hushållens restavfall årligen och med totalt 25 kilo per hushåll under perioden 2024-2027	Tekniska nämnden
Minska vattenförbrukningen per person årligen och med totalt 20 procent per person under perioden 2024-2027	Tekniska nämnden
Öka kollektivtrafikens marknadsandel årligen för att nå 10 procent år 2027	Tekniska nämnden
Möjliggöra för minst 500 bostäder per år på hela Gotland under perioden 2024-2027	Miljö- och byggnämnden
Andelen årsredovisningar som behöver kompletteras ska vara högst 40 procent under 2026	Överförmyndarnämnden
Antalet nya ställföreträdare som inte har anknytning till sin huvudman, ska öka under 2026 jämfört med 2025	Överförmyndarnämnden
Antalet digitalt inlämnade års- eller sluträkningar ska öka med minst 40 under 2026 jämfört med 2025	Överförmyndarnämnden
Patientnämnden ska medverka i minst 5 samverkansmöten med berörda vårdgivare årligen under perioden 2024-2027	Patientnämnden
En nyproduktion av minst 300 bostäder ska ha påbörjats under perioden 1 januari 2024 till 31 december 2027, varav minst två projekt ska genomföras utanför Visby. Påbörjad nyproduktion räknas från det att ansökan om bygglov är inlämnad till Region Gotland.	GotlandsHem
Vid utgången av år 2027 ska bolaget påvisa en positiv utveckling av driftnettot.	GotlandsHem
Vid utgången av år 2027 ska bolaget påvisa följsam prognos och plan för att nå en avkastning på totalt kapital om 4 procent och soliditet om 25 procent i enlighet med tioårsplanen.	GotlandsHem

Bedömning

God ekonomisk hushållning handlar om att styra ekonomi och verksamhet både i ett kortare och i ett längre tidsperspektiv. Det finansiella perspektivet innebär bland annat att varje generation själv ska bära kostnaderna för den service den konsumerar, så att ingen generation ska behöva betala för det som en tidigare generation har förbrukat. Verksamhetsperspektivet tar sikte på regionens förmåga att bedriva sin verksamhet på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt.

För att möta hälso- och sjukvårdens snabbt ökade behov har Region Gotland över tid omfördelat stora resurser från övriga delar av verksamheten. Det har lett till en obalans som påverkat förutsättningarna för den offentligt finansierade servicen på ön. Region Gotland är en för liten region för att ensam bära kostnaderna för sin hälso- och sjukvård. Det strukturella underskottet som kan härledas till ö-faktorn i hälso- och sjukvården beräknades under 2023 till cirka 300 miljoner kronor per år. Utjämningskommitténs förslag till nytt inkomst- och kostnadsutjämningsystem är ett steg i rätt riktning men räcker inte för att kompensera för ö-faktorn.

Hur kommundelen och regiondelens ekonomi skulle kunna delas upp har utretts i en ny konsultutredning. Resultatet visar att med en skattesats på 11,35 kronor för regiondelen och 22,25 kronor för kommundelen så överstiger regiondelens kostnader de intäkter som avser regionen i form av skatteintäkter, utjämningsbidrag och övriga generella och riktade statsbidrag. Slutsatsen är att kommunen finansierar regionen.

Den exceptionella ekonomiska situation som drabbat kommuner och regioner med lågkonjunktur, hög inflation och minskade statsbidrag har försämrat även Region Gotlands ekonomi med sjunkande soliditet och ökad låneskuld som följd. De ekonomiska förutsättningarna för planperioden 2026-2028 är mer gynnsamma även om osäkerheten är fortsatt stor till följd av hot om ökade tullar och ett eventuellt handelskrig. Samtidigt finns ett omvärldstryck i form av klimatanpassning, förändrad demografi och säkerhet och beredskap som behöver hanteras även ekonomiskt.

Enligt prognosen i delårsrapport 1 blir balanskravsresultatet 2025 negativt med 29 miljoner kronor. Nämndernas budgetavvikelse är -130 mnkr. Prognosen pekar på en tydlig obalans i nämnderna. Ett stabilt ekonomiskt läge utgår från att nämnderna klarar sitt uppdrag inom den beslutade budgetramen. Fortsatta åtgärder behövs för att anpassa verksamheten till de ekonomiska ramarna.

I budgeten för 2026 ges nämnderna ett tillskott på 372 miljoner kronor vilket motsvarar en ökning på 5,4 procent. Den största delen av tillskottet avser personalkostnadskompensation, demografi och medicinteknisk utveckling samt externa avtal. Det innebär att trots ökade ramar så behöver mycket av nästa års kostnadsökningar och ambitionsökningar hanteras genom omprioritering inom befintlig budgetram.

De finansiella målen avseende resultat, självfinansieringsgrad av investeringar samt soliditet kommer inte uppnås under planperioden utifrån de nu kända förutsättningarna. Låneskulden kommer att öka och sannolikt överskrida målet på en skuld på max 15 % av skatteintäkter, utjämningsbidrag och generella statsbidrag.

Det budgeterade resultatet i resultatplanen för 2028 är negativt. Det saknas cirka 250 mnkr för att komma upp i ett resultat på målnivån 2 procent av skatteintäkter och bidrag. För att kunna investera i den takt som planeras behöver resultatet ligga på minst den nivån.

Det är av stor vikt att nämnderna väger in kostnadsaspekten vid verksamhetsplaneringen. Flera av målen är kostnadsdrivande då aktiviteter för att nå måluppfyllelse kräver ökade resurser. Vid konflikt mellan beslutade prioriteringar och mål och de ekonomiska resurserna är de ekonomiska resurserna överordnade. Ekonomin är den restriktion som sätter gränser för måluppfyllelsen och verksamhetens inriktning och omfattning. Nämnden har ansvar för att snarast rapportera om den inte kan uppfylla de mål och åtaganden som regionfullmäktige beslutat om.

Ärendets behandling under mötet

Driftbudget

Meit Fohlin (S) tillstyrker arbetsutskottets förslag till beslut om driftbudget enligt förslag från S och M som visar på en budget med beräknat resultat om 75,4 miljoner kronor. Se bilaga 1. I detta instämmer Andreas Unger (M).

Johan Malmros (C) yrkar på driftbudget enligt förslag från C, KD och L som visar på en budget med beräknat resultat om 62,5 miljoner kronor. Se bilaga 2. I detta instämmer Anna Hrdlicka (L).

Saga Carlgren (V) yrkar på en driftbudget enligt förslag från V som visar på en budget med beräknat resultat om 62 miljoner kronor. Se bilaga 3.

Maya Arfvidson (MP) yrkar på en driftbudget enligt förslag från MP som visar på en budget med beräknat resultat om 31,75 miljoner kronor. Se bilaga 4.

Lars Engelbrektsson (SD) yrkar på en driftbudget enligt förslag från SD som visar på en budget med beräknat resultat om 211,4 miljoner kronor. Se bilaga 5.

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag, Johan Malmros (C) yrkande, Saga Carlgren (V) yrkande, Maya Arfvidson (MP) yrkande och Lars Engelbrektssons (SD) yrkande och finner att arbetsutskottets förslag om driftbudget enligt förslag från S och M bifalls.

Reservationer

Johan Malmros (C), Eva Ahlin (C), Dan Rådström (C), Anna Hrdlicka (L), Saga Carlgren (V), Maya Arfvidson (MP) och Lars Engelbrektsson (SD)

reserverar sig mot regionstyrelsens beslut om driftbudget till förmån för egna yrkanden.

Driftbudget 2026	Belopp, (mnkr)
Personalkostnadskompensation	
Generell personalkostnadskompensation 3 %	130,00
Summa personalkostnadskompensation	130,00
Resursfördelningsmodeller	
Resursfördelningsmodell BUN	-25,40
Resursfördelningsmodell GVN	20,40
Resursfördelningsmodell SON	29,20
Resursfördelningsmodell HSN	56,60
Summa resursfördelningsmodell	80,80
Externa avtal och interna prishöjningar	
Externa avtal	44,30
Interna priser regionstyrelseförvaltningen	5,40
Interna priser teknikförvaltningen (försörjningsavdelningen)	3,60
Förändring internhyra (3,6 %)	16,20
Driftskostnader exploatering	1,10
Summa externa avtal och interna priser	70,60

Ramtillskott		
Regionstyrelsen	Utveckling AI	0,50
Regionstyrelsen	IT	4,00
Regionstyrelsen	Drift ishallar Hemse och Slite	1,50
Regionstyrelsen	Drift och hyra fritidsanläggningar	0,50
Regionstyrelsen	Räddningstjänsten	3,00
Regionstyrelsen	Energicentrum/ energirådgivning	0,16
Tekniska nämnden	Särskild kollektivtrafik	5,00
Tekniska nämnden	Utökade resurser exploatering och ökat bostadsbyggande	1,60
Tekniska nämnden	Skötsel av klintkanten Visby innerstad	0,30
Tekniska nämnden	Kapitalkostnader samhällsprojekt	9,00
Miljö- och byggnämnden	Bygglov - effektivitet och förstärkning	3,00
Miljö- och byggnämnden	PM10 och alkoholhantering	1,00
Miljö- och byggnämnden	VA-rådgivare	0,40

Miljö- och byggnämnden	Exploatering och samhällsbyggnad	7,70
Barn- och utbildningsnämnden	Förskola förstärkning	7,90
Barn- och utbildningsnämnden	Grundskola inkl. anpassad skola	13,00
Barn- och utbildningsnämnden	Barn- och elevhälsan	1,40
Barn- och utbildningsnämnden/Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	Säkerhet och beredskap, skolorganisationen	1,00
Barn- och utbildningsnämnden	Skolbibliotek	2,50
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	Folkhögskolan, Enter	0,70
Socialnämnden	Inrätta stödboende skadligt bruk oberoende	9,40
Socialnämnden	Avhopparverksamhet	2,00
Hälso- och sjukvårdsnämnden	Nytt journalsystem - kvalitet i införande	10,00
Hälso- och sjukvårdsnämnden	Hyra Havspaviljongen	10,40
Regionstyrelsen	Antagande och implementering av nytt stödsystem på fritid som rådet	3,15
Regionstyrelsen	Verksamhetsstöd för genomförande av Island Games 2031	0,70
Regionstyrelsen	Finansiering arbetsmodell för landsbygdsutveckling	0,90
Regionstyrelsen	Beslut om verksamhetsbidrag ur näringslivsanslaget och näringslivsanslagets totala utrymme	3,90
Regionstyrelsen	Implementering av digital inflyttarservice och gotland.com i ordinarie verksamhet	1,00
Summa ramtillskott		105,61
Reavinster och exploatering		-20,00
Summa förändring budget 2026		367,00
Budgeterat resultat 2026		75,40

Skattesats

Meit Fohlin (S) tillstyrker arbetsutskottets förslag att skattesatsen lämnas oförändrad.

Saga Carlgren (V) yrkar att skattesatsen höjs med 50 öre till 34,10 öre per skattekrona.

Maya Arfvidson (MP) yrkar att skattesatsen höjs med 25 öre till 33,85 öre per skattekrona.

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag, Saga Carlgrens (V) yrkande och Maya Arfvidsons (MP) yrkande och finner att arbetsutskottets förslag att lämna skattesatsen oförändrad bifalls.

Investeringsbudget 2026-2027 och investeringsplan 2028-2030

Meit Fohlin (S) tillstyrker arbetsutskottets förslag till investeringsbudget 2026-2027 med investeringsplan 2028-2030 enligt förslag från S och M. Se bilaga 6. I detta instämmer Saga Carlgren (V).

Johan Malmros (C) yrkar på investeringsbudget 2026-2027 med investeringsplan 2028-2030 enligt förslag från C, KD och L. Se bilaga 7. I detta instämmer Anna Hrdlicka (L).

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och Johan Malmros (C) yrkande och finner att arbetsutskottets förslag om investeringsbudget och investeringsplan enligt förslag från S och M bifalls.

Regionfullmäktiges mål

Saga Carlgren (V) tillstyrker regionstyrelseförvaltningens förslag om regionfullmäktiges mål år 2026.

Eva Ahlin (C) yrkar att ett nytt mål fastställs om att andelen närproducerade livsmedel i Region Gotlands kök ska öka med 10 procent under år 2026.

Eva Ahlin (C) yrkar att nuvarande mål om att öka andelen ekologiska livsmedel ändras till att målet är att behålla nuvarande nivå.

Meit Fohlin (S) yrkar avslag till Eva Ahlins (C) yrkanden.

Ordförande ställer proposition på Eva Ahlins (C) yrkanden och finner att de avslås.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag om regionfullmäktiges mål år 2026 och finner att det bifalls.

Reservation

Johan Malmros (C), Eva Ahlin (C), Dan Rådström (C) reserverar sig mot regionstyrelsens beslut att avslå Eva Ahlins (C) yrkanden gällande regionfullmäktiges mål 2026.

Protokollsanteckning

Eva Ahlin (C) anmäler protokollsanteckning: Centerpartiet på Gotland vill se en ökning av lokalproducerad mat i Region Gotlands offentliga kök. Närodlade livsmedel minskar inte bara miljö- och klimatpåverkan genom kortare transporter, utan ger också färskare råvaror och bidrar till jobb i närområdet. Att öka självförsörjningsgraden är också viktigt ur beredskapssynpunkt. Gotland har en styrka i våra gröna näringar och fantastiska livsmedelsvaror som vi ska värna om. Vilka ambitioner regionen har kring måltiderna kan ha stor betydelse för samhällsutvecklingen och det är minst sagt beklagligt att inte majoriteten resonerar på samma sätt.

Genom att handla närproducerat investerar regionen lokalt. På det sättet stärker vi Gotlands lokala ekonomi och bidrar till fler jobb. Samtidigt förbättrar det relationen mellan lantbrukarna och regionen - och det är viktigt. När regionen istället köper varor utifrån bidrar det till en känsla av att det våra gotländska lantbrukare gör inte är viktigt.

Vi i Centerpartiet på Gotland anser att regionen är en av de stora inköparna som kan driva på att få till mer vidareförädling och kanske nya gotländska närodlade produkter. Det är ju också viktigt inte minst ur beredskapsperspektiv. Och att handla närodlad bidrar till att höja självförsörjningsgraden i Sverige och på Gotland. Därför kommer vi i Centerpartiet på Gotland fortsätta jobba med frågan.

Uppdrag

Yrkanden om uppdrag

Meit Fohlin (S) yrkar att regionstyrelsen föreslår för regionfullmäktige att besluta om följande uppdrag:

1. Regionstyrelsen får i uppdrag att genomföra en översyn av Region Gotlands nämndstruktur. Uppdraget ska rapporteras till budgetberedningen våren 2026 och eventuell implementering ska kunna ske den 1 januari 2027.
2. Regionstyrelsen får i uppdrag se över Region Gotlands representation i olika externa uppdrag. Uppdraget ska redovisas till budgetberedningen våren 2026.
3. Regionstyrelsen får i uppdrag att ta fram en folkbildningsstrategi/handlingsplan. Uppdraget syftar till att ge en långsiktig plan för Region Gotlands arbete för folkbildningen på Gotland och hur koordinering och samhandling mellan folkbildningens aktörer och det offentliga kan stärkas. Uppdraget redovisas hösten 2026.
4. Regionstyrelsen får i uppdrag att genomföra en översyn och analys av resursfördelningsmodellerna för barn- och utbildningsnämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, socialnämnden och hälso- och sjukvårdsnämnden. Uppdraget syftar till att säkerställa att modellerna är ändamålsenliga och träffsäkra utifrån de behov som

- modellerna ska säkerställa. Uppdraget redovisas i samband med budgetberedningen våren 2026.
5. Tekniska nämnden får i uppdrag att analysera utbyggnaden av vatten och avlopp avseende kapacitet för utbyggnad, utbyggnadens påverkan på VA-taxor samt hur VA-utbyggnaden möjliggör för nybyggnation. Uppdraget syftar till att ge förslag på en investeringsplan som är realistisk, genomförbar och hållbar utifrån både Region Gotlands och gotlänningars möjlighet att finansiera investeringen. Uppdraget avseende taxa redovisas i samband med budgetavstämningen hösten 2025. Övriga delar av uppdraget redovisas i samband med budgetberedningen våren 2026.
 6. Regionstyrelsen får i uppdrag att genomföra en översyn av konstuppdraget i sin helhet. Uppdraget syftar till att ge förslag på en långsiktig struktur som säkerställer en god tillgång och utveckling av konst på Gotland. Uppdraget redovisas till budgetberedningen våren 2026.
 7. Tekniska nämnden får i uppdrag att se över modellen för prispåslag kopplat till varuförsörjningen och ge förslag på modell som säkrar en stabil finansiering med större förutsägbarhet och lägre volatilitet för beställarna. Uppdraget redovisas i samband med budgetberedningen våren 2026.
 8. Regionstyrelsen får i uppdrag att ta fram ett förslag till traineeprogram som omfattar Region Gotlands olika verksamheter. Uppdraget syftar till att stärka kopplingen mellan utbildningssektorn och Region Gotland och att skapa förutsättningar för en förstärkt kompetensförsörjning. Uppdraget redovisas våren 2026.
 9. Regionstyrelsen får i uppdrag att se över styrkor och utmaningar i hemsjukvården idag samt utreda om hemsjukvårdens hemvist framåt bör finnas hos socialnämnden eller hälso- och sjukvårdsnämnden, utifrån både patientnytta och effektivitet. Uppdraget återrapporteras till budgetberedningen 2026.
 10. Regionstyrelsen och miljö- och byggnämnden får i uppdrag att presentera en långsiktig modell för finansiering av mark- och exploateringsverksamheten i syfte att balansera kostnader och intäkter över år. Uppdraget återrapporteras till budgetberedningen 2026.

Johan Malmros (C) yrkar avslag till Meit Fohlins (S) yrkande om uppdrag nr 9 och 10.

Johan Malmros (C) yrkar, med instämmande av Anna Hrdlicka (L), att regionstyrelsen föreslår för regionfullmäktige att besluta om följande uppdrag:

1. Regiondirektören får i uppdrag att leda ett samlat förändringsarbete för att säkerställa Region Gotlands långsiktiga ekonomiska balans och hållbarhet i både kvalitet och arbetsmiljö. Arbetet ska inkludera en översyn av uppdrag, kostnadsstrukturer och verksamhetens omfattning, och ske i nära samverkan med medarbetare, fackliga

- organisationer, civilsamhället och invånare. Uppdraget ska resultera i en långsiktig plan för framtidens organisation som ska vara väl förankrad och byggd på tillit, ansvar och utveckling.
2. Regiondirektören får i uppdrag att säkerställa att arbetsmiljö, ledarskap och medarbetarfrågor blir strategiska frågor som följs upp lika systematiskt som ekonomin. Uppdraget omfattar även att ta fram en regiongemensam handlingsplan för arbetsmiljö med tydliga mål, ansvarsfördelning och uppföljning, grundad i medarbetarenkäter och fackliga inspel. Arbetet ska stärka chefernas förutsättningar, öka delaktighet och skapa strukturer för att ta tillvara medarbetarnas idéer.
 3. Regiondirektören får i uppdrag att ta fram en långsiktig plan för skolstrukturen på Gotland som stärker kvaliteten i undervisningen, skapar trygghet för familjer och gör det mer attraktivt att arbeta i skolor på hela Gotland. Planen ska bygga på tidig dialog med föräldrar, medborgare och medarbetare, samt anpassas efter förändrade elevunderlag och pröva nya arbetssätt och samordnade lösningar. Beslutsunderlaget ska vila på en bred samhällsanalys där både barns behov, kvaliteten i undervisningen och Gotlands långsiktiga utveckling vägs in.
 4. Regiondirektören får i uppdrag att utvärdera genomförbarheten av samhällsbyggnadsprojektet Visborg mot bakgrund av den rapport som ska presenteras hösten 2025. Projektet behöver ses över i termer av genomförbarhet på 5, 10 och 15 år samt i termer av vilka områden som ska tas in anspråk i vilken ordning.
 5. Regiondirektören får i uppdrag att undersöka de långsiktiga möjligheterna att anpassa Wisby Strand för fler scener och verksamheter än idag. Utredningen ska omfatta kontrakt, juridik och ekonomi och återrapporteras till budgetberedningen 2027.

Meit Fohlin (S) yrkar avslag till Johan Malmros (C) yrkande om uppdrag nr 1-5.

Saga Carlgren (V) yrkar att regionstyrelsen föreslår för regionfullmäktige att besluta om följande uppdrag:

1. Att Region Gotland utreder vad som behövs för att läsa-, skriva- och räknagarantin ska uppnås hos de elever i lågstadiet som omfattas av garantin samt vad som behövs för att öka matematik-, läs- och skrivförmågan hos barnen i mellanstadiet så att i princip alla elever når målen för årskurs sex.
2. Att Region Gotland utreder hur förskoleorganisationen ska se ut så att man på bästa sätt når de pedagogiska målen för alla gotländska barn med beaktande av en god geografisk spridning.
3. Att Region Gotland utreder hur skolororganisationen ska se ut så att man på bästa sätt når de pedagogiska målen för alla gotländska barn med beaktande av en god geografisk spridning.
4. Att Region Gotland utreder hur samarbetet mellan förskola, grundskola och socialtjänsten ska utvecklas. Inte minst hitta bra former

- för stöd till familjer som behöver det för att barnen ska nå skolans kunskapsmål och god hälsa.
5. Att Region Gotland utreder hur en förstärkt grundbemanning skulle kunna införas inom de verksamheter som har höga sjuktal.
 6. Att Region Gotland tar fram en modell för att öka medarbetarna och chefernas delaktighet i frågor om verksamhetsplanering och schemaläggning.
 7. Att Region Gotland tar fram en plan för att komma tillrätta med löneskillnader mellan kvinnodominerade och mansdominerade yrken inom samma basintervall. Planen ska börja med de yrkesgrupper som idag har de lägsta lönerna.

Meit Fohlin (S) tillstyrker Saga Carlgrens (V) yrkande om uppdrag nr 1 med tillägget att uppdraget ska tilldelas barn- och utbildningsnämnden. I detta instämmer Maya Arfvidson (MP).

Meit Fohlin (S) yrkar avslag till Saga Carlgrens (V) yrkande om uppdrag nr 2-6.

Maya Arfvidson (MP) tillstyrker Saga Carlgrens (V) yrkande om uppdrag nr 7.

Lars Englebrektsson (SD) yrkar att regionstyrelsen föreslår för regionfullmäktige att besluta om följande uppdrag:

1. Regiondirektören får i uppdrag att redovisa alla anställda med titeln strateg, utvecklingsledare, förändringsledare eller likvärdig funktion. Målet är att minska dessa roller med minst 30 % före 2027.
2. Regiondirektören ges i uppdrag att tillsammans med barn- och utbildningsnämnden ta fram ett åtgärdsprogram för att minska administrationen för undervisande personal med minst 20 % till 2027. Det ska inkludera översyn av IT-system, dokumentationskrav och mötesstruktur.
3. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden får i uppdrag att säkerställa att alla gymnasiala och vuxenutbildningar har dokumenterad arbetsmarknadsrelevans. Nya utbildningar ska endast startas efter behovsanalys med lokal koppling.
4. Regiondirektören får i uppdrag att redovisa nyttjandegrad för samtliga lokaler kopplade till vuxen- och gymnasieutbildning. Överkapacitet ska leda till samlokalisering eller avveckling – inte ytterligare expansion.
5. Socialnämnden ges i uppdrag att bygga ut modellen med mobila vård- och omsorgsteam för äldre i ordinärt boende. Målet är att skapa ett alternativ till institutionsboende, där trygghet och kontinuitet prioriteras. Äldre ska inte behöva flytta från hemmet på grund av systemets oförmåga att möta behovet på plats.
6. Tekniska nämnden får i uppdrag att inom sex månader leverera en handlingsplan för vattenförsörjning på kort och lång sikt – inklusive översyn av vattenuttag, bevattning, återbruk, läckage och distributionssäkerhet.

7. Miljö- och byggnämnden får i uppdrag att kartlägga hinder för verksamhetsetablering i orter utanför Visby. Särskilt prioriterat är att möjliggöra verkstäder, förråd, föreningslokaler och serviceverksamhet i områden där planbrist förhindrar utveckling.
8. Kultur- och fritidsberedningen får i uppdrag att kartlägga hinder för barn- och ungdomsidrott i landsbygd och mindre orter. Där verksamhet hotas av lokalbrist, avstånd eller driftkostnader ska stöd riktas dit – inte till ytterligare centraliserade satsningar.

Meit Fohlin (S) yrkar avslag till Lars Engelbrektssons (SD) yrkande om uppdrag nr 1-8.

Maya Arfvidson (MP) yrkar att regionstyrelsen föreslår för regionfullmäktige att besluta om följande uppdrag:

- Regiondirektören får i uppdrag att senast januari 2026 presentera för regionstyrelsen hur uppdraget från 2023-09-27, § 302, att säkerställa att det finns en organisation för samt tas fram analys kring vad 30-årig brytning kan innebära för Gotland utifrån samtliga mål i vår regionala utvecklingsstrategi, har fullföljts.
- Regiondirektören får i uppdrag att förbättra och säkra politisk förankring i ärendehantering kring kalktäktsansökningarna, så att regionen kan avge mer heltäckande svar på myndigheters begäran om regionens synpunkter.
- Regiondirektören får i uppdrag att ta fram regler och kriterier för hur förvaltningarna årligen skall kunna ansöka om medel för klimat och miljöarbete, förslagsvis administrerat av Bidragsbyrån.
- Regiondirektören får i uppdrag att ta fram en landsbygdsstrategi, vilken bland annat ska ge svar på hur Gotlands olika utvecklingsbolag kan stödjas och exempelvis på hur belysningen i mindre orter kan bevaras om de hotas av borttagning.

Meit Fohlin (S) yrkar avslag på Maya Arfvidsons (MP) yrkande om uppdrag nr 1-4.

Saga Carlgren (V) yrkar bifall till Maya Arfvidsons (MP) yrkande om uppdrag nr 2.

Beslutsgång för uppdragsyrkanden

Johan Malmros (C), Eva Ahlin (C) och Dan Rådström (C) avstår från att delta i beslutet avseende Meit Fohlins (S) yrkande om uppdrag nr 6.

Johan Malmros (C), Eva Ahlin (C), Dan Rådström (C) och Anna Hrdlicka (L) avstår från att delta i beslutet avseende Meit Fohlins (S) yrkande om uppdrag nr 8.

Ordförande ställer proposition på eget yrkande om uppdrag nr 1-5, 7 och 9-10 och finner att de bifalls.

Ordförande ställer proposition på eget yrkande om uppdrag nr 6 och finner att det bifalls.

Ordförande ställer proposition på eget yrkande om uppdrag nr 8 och finner att det bifalls.

Ordförande ställer proposition på Johan Malmros (C) yrkande om uppdrag nr 1-5 och finner att de avslås.

Ordförande ställer proposition på Saga Carlgrens (V) yrkande om uppdrag nr 1 med eget tilläggsyrkande och finner att det bifalls.

Ordförande ställer proposition på Saga Carlgrens (V) yrkande om uppdrag nr 2-7 och finner att de avslås.

Ordförande ställer proposition på Lars Engelbrektssons (SD) yrkande om uppdrag nr 1-8 och finner att de avslås.

Ordförande ställer proposition på Maya Arfvidsons (MP) yrkande om uppdrag nr 1-4 och finner att de avslås.

Reservation

Johan Malmros (C), Eva Ahlin (C), Dan Rådström (C) och Anna Hrdlicka (L) reserverar sig mot regionstyrelsens beslut om att avslå Johan Malmros yrkande om uppdrag nr 1-5.

Personalkostnadskompensation, internränta och återrapportering av uppdrag

Meit Fohlin (S) tillstyrker regionstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande personalkostnadskompensation, internränta, återrapportering av uppdrag och uppdrag till regiondirektören. I detta instämmer Saga Carlgren (V).

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande personalkostnadskompensation, internränta, återrapportering av uppdrag och uppdrag till regiondirektören och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionfullmäktige 2025-02-17, § 4
Samtliga nämnders Mål och budget 2026-2028
Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-05-19

Skickas till

Samtliga nämnder

RS § 271 Exploateringsplan och budget 2026-2030

Ärendenummer: RS 2025/427

Paragraf föregående instans: AU § 163

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktige

- Förslag till exploateringsplan och budget för 2026-2030 antas.
- Exploateringsbudget beslutas enligt tabell för de olika utgiftsslagen gata/park, vatten och avlopp samt iordningsställande av tomtmark.

Sammanfattning

Regionstyrelsen beslutade 2025-04-22 § 184 att godkänna förslag till exploateringsplan- och budget 2026-2030 och överlämna ärendet till budgetberedningen.

I bifogad handling överlämnas förslag till exploateringsplan och budget för 2026-2030. I syfte att skapa förutsättningar för en förvaltningsövergripande prioritering av resurser, både ekonomiska och personella, finns förslag på prioriteringar mellan de olika exploateringsprojekten.

Exploateringsplan och budget är ett styrdokument för regionens exploateringsverksamhet och ger en översikt av de exploateringsprojekt som direkt påverkar regionens ekonomi och som är pågående eller planeras under den kommande femårsperioden. Beslut om utbyggnad av bostads- eller verksamhetsområden får följdverkningar på regionens ekonomi.

Dokumentet innehåller information om investeringsbehov för infrastrukturanläggningar för vilka regionen ska vara huvudman, där ingår investeringar i vatten och avlopp, gator, gång- och cykelvägar, belysning och park. Utgifter för utbyggnad finansieras genom försäljning av mark, i de fall regionen äger mark som ska utvecklas, eller genom exploateringsbidrag från byggherrar. Vidare redovisar dokumentet även kostnader för att iordningställa mark inför en försäljning. Utgifter och inkomster för exploateringsprojekten beräknas och redovisas på årsbasis.

Vid upprättande av en exploateringsbudget är det, förutom att redovisa inkomster och utgifter, viktigt att visa projektets påverkan på driftbudgeten. Exploateringsplan och budget ska därför innehålla både en exploateringskalkyl och en beskrivning av effekter på driftbudgeten för varje exploateringsområde.

Det totala uppskattade behovet av exploateringsbudget för perioden 2026-2030 redovisas i tabellen nedan. Det totala behovet uppskattas till 520 900 tkr. Stadsutveckling Visborg har behov av 459 000 tkr.

Budgeten föreslås beslutas för de olika utgiftsslagen iordningsställande av tomtmark, vatten och avlopp samt gata/park. Det innebär att förvaltningen

kan omprioritera mellan pågående exploateringsprojekt så länge den totala budgeten för exempelvis gata/park inte överskrider det aktuella året.

Detaljerade kalkyler för respektive projekt finns som bilagor till förvaltningens tjänsteskrivelse.

Exploateringsbudgeten får påverkan på miljö- och byggnämndens driftbudget i form av driftkostnader för personal i exploateringsprojekt, förstudier och utredningar samt tekniska nämndens driftbudget i form av driftkostnader för personella resurser, kapitalkostnader och kostnader för drift och underhåll av utbyggda anläggningar. Driftkostnaderna finns definierade i de detaljerade kalkylerna som finns framtagna för respektive projekt. Miljö- och byggnämnden och tekniska nämnden utgår från kalkylerna och ansöker om kompensation för kostnaderna i mål och budget. Det är viktigt att både miljö- och byggnämnden och tekniska nämnden tilldelas ekonomiska och personella resurser kopplat till exploatering även i regionens mål och budget. Risken är annars att exploateringsprojekt som påbörjats behöver skjutas upp eller avbrytas. En sammanställning av tekniska nämndens och miljö- och byggnämndens äskanden i mål- och budget utifrån exploateringsplan och budget finns redovisad i bilaga 8 till förvaltningens tjänsteskrivelse.

Stadsutveckling Visborg

För Stadsutvecklingsprojekt Visborg, som är regionens största stadsutvecklingsprojekt, har succesivt under projektets gång och som följd av genomförda utredningar, mer information framkommit som visar på flera utmaningar med den planerade exploateringen. Visborgsområdet ligger inom skyddszon för dricksvattentäkter och området är mycket flackt vilket medför att avrinningen från området är en utmaning. Utmaningar finns också kring investeringar som behöver genomföras i vatten och avlopp som kommer generera en betydande påverkan på VA-kollektivet men även kring tillståndsfrågor kopplat till naturskydd. För de utmaningar som har identifierats, framförallt kopplat till vatten och avlopp, pågår utredningar där fokus 2025 är på dagvatten- och skyfallshantering och grundvattnets sårbarhet. För de redan genomförda utredningarna pågår en sammanställning och analys som avses kunna presenteras under 2025 och ligga till grund för Visborgsområdets vidare utveckling och exploatering.

Bedömning

Föreliggande förslag till exploateringsbudget utgår från idag kända förhållanden och redovisas i enlighet med nya redovisningsriktlinjer som antogs i januari 2022. Samhällsbyggnadsförvaltningens bedömning är att regionstyrelsen kan föreslå regionfullmäktige att anta exploateringsplan och budget 2026-2030.

Slutligt beslut om exploateringsplan- och budget tas av regionfullmäktige i samband med att mål- och budget beslutas. Exploateringsverksamhetens påverkan på regionens ekonomi 2026-2028 ställs då emot mot andra behov inom Region Gotlands verksamheter.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/rättsligt perspektiv

Bedömningen är att exploateringsplan och budget redovisas i enlighet med gällande redovisningsriktlinjer.

2. Ekonomiskt perspektiv

Exploateringsplan och budget är ett styrdokument för regionens exploateringsverksamhet de närmsta åren. Beslut om utbyggnad av bostads- eller verksamhetsområden får följdverkningar på regionens ekonomi. Exploateringsplan och budget ger en översikt av de exploateringsprojekt som direkt påverkar regionens ekonomi och som är pågående eller planeras under den kommande femårsperioden. Då ett exploateringsprojekt prioriteras används kriterier utifrån bland annat hållbarhetsperspektiven.

3. Barnperspektiv

Bedömningen är att i samband med att Gotland utvecklas kan barnperspektivet påverkas på ett positivt sätt. Då exploateringsprojekt prioriteras används kriterier utifrån bland annat hållbarhetsperspektiven.

4. Jämställdhetsperspektiv

Bedömningen är att i samband med att Gotland utvecklas kan jämställdhetsperspektivet påverkas på ett positivt sätt. Då exploateringsprojekt prioriteras används kriterier utifrån bland annat hållbarhetsperspektiven.

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Bedömningen är att i samband med att Gotland utvecklas kan landsbygdsperspektivet påverkas på ett positivt sätt. Då exploateringsprojekt prioriteras används kriterier utifrån bland annat landsbygdsutveckling.

6. Klimat och miljöperspektiv

I samband med att exploateringsprojekt prioriteras används kriterier utifrån bland annat hållbarhetsperspektiven.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-22

Exploateringsplan- och budget 2026-2030

Bilaga 1. Investeringsaskanden Exploatering 2026-2030

Bilaga 2. Exploateringskalkyl Stadsutveckling Visborg

Bilaga 3. Exploateringskalkyl Gråbo

Bilaga 4. Exploateringskalkyl Järnvägen
Bilaga 5. Exploateringskalkyl Industrimark Visby
Bilaga 6. Exploateringskalkyl Torslunden
Bilaga 7. Intäktsprognos
Bilaga 8. Sammanställning av tekniska nämndens och miljö och byggnämndens
äskande i mål- och budget utifrån exploateringsplan och budget
Regionstyrelsen 2025-04-22, § 184

Skickas till

Miljö- och byggnämnden
Tekniska nämnden

RS § 272

Återrapportering av uppdrag. Särskilda lönesatsningar på jämställdhet och bristyrken

Ärendenummer: RS 2022/93

Paragraf föregående instans: AU § 143

Regionstyrelsens beslut

- Informationen tas emot.

Sammanfattning

Det långsiktiga målet för lönebildningen inom Region Gotland är att ha marknadsmässiga och jämställda löner för att kunna attrahera, rekrytera och behålla kompetenta medarbetare.

Regionstyrelseförvaltningen har i uppdrag att löpande vid budgetberedningen återkomma med statusrapport rörande arbetet kopplat till lönesatsningar på jämställdhet och bristyrken. Förvaltningen ska redovisa ett fördjupat underlag kring fördelning av lönesatsningar på jämställdhet och bristyrken, där fördelningen mellan jämställdhet och bristyrken framgår samt fördelning per yrkesgrupp. Förvaltningen ska också ta fram en struktur för uppföljning av lönesatsningar som ger förutsättningar att analysera utvecklingen inom samt mellan olika yrkesgrupper på längre sikt. Uppföljningen bör särskilt belysa utvecklingen ur ett jämställdhetsperspektiv.

Även hanteringen av särskilda lönesatsningar gällande jämställdhet och brist för år 2025 redovisas i detta ärende.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att regionstyrelsen tar emot informationen.

Ärendets behandling under mötet

Saga Carlgren (V) yrkar att regiondirektören får i uppdrag att ta fram en modell för att successivt arbeta bort löneskillnader mellan kvinnodominerade och mansdominerade yrken inom samma BAS-intervall samt att höja de lägsta lönerna inom Region Gotland.

Meit Fohlin (S) yrkar avslag på Saga Carlgrens (V) yrkande.

Ordförande ställer proposition på Saga Carlgrens (V) yrkande och finner att det avslås.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-16

RS § 273

Återrapportering av uppdrag. Utveckling av konstmuseet

Ärendenummer: RS 2021/1692

Paragraf föregående instans: AU § 144

Regionstyrelsens beslut

- Åtterrapporteringen av regionstyrelsens uppdrag 2023-05-30, § 182 tas emot.
- Regiondirektören får i uppdrag att bereda äskandet från Gotlands Museum och återkomma till budgetavstämningen hösten 2025.

Sammanfattning

Regionstyrelseförvaltningen har fått i uppdrag av regionstyrelsen att återkomma till budgetberedningen 2025 kring behov kring utveckling av konstmuseiverksamheten, RS 2023-05-30, § 182. Dialog kring utvecklingen har förts med Gotlands Museum under år 2023 och 2024. I anslutning till detta har Föreningen Gotlands Fornvänner/Gotland Museum inkommit med en skrivelse 2025-04-09, ”Äskande gällande stöd för teknisk drift av Konstmuseet samt utveckling av Konstmuseiverksamheten”, ärende RS 2025/1057.

Äskandet avser:

- Årligt driftsbidrag, gällande teknisk drift av Konstmuseet (Skolan 1, Visby) om 5,6 miljoner kronor (mnkr), vilket motsvarar ökade kostnader för amortering, ränta, drift och periodiskt underhåll, samt värdeminskningsavdrag under amorteringstiden.
- Garanti för kommunal borgen för upptagna lån gällande om- och tillbyggnad av Konstmuseet (Skolan 1, Visby), samt att överlåtelseförbudet som finns i gåvobrevet upphävs.
- Årligt ökat driftsbidrag gällande verksamhetsutveckling om 800 000 kronor, för ökade pedagogiska resurser, ökat öppethållande, resurskrävande utställningar mm.

Äskandet går i linje med konstöversynens rekommendationer och regionstyrelseförvaltningen ser satsningen på ett konstmuseum i Visby som en viktig insats mot Region Gotlands mål och som en del i det nationella uppdraget inom kultursamverkansmodellen.

Dock innebär äskandet ett stort åtagande för Region Gotland med långsiktig inverkan på den regionala ekonomin. Ärendet innehåller också juridiska aspekter som behöver utredas ytterligare, exempelvis gällande möjligheten att stryka överlåtelseförbudet och gränsdragningar mot lagen om offentlig upphandling. Nyligen har det också inkommit ett förslag från en aktör på Gotland som gäller en gåva av en befintlig konstverksamhet. Behandlingen av

detta ärende kan också komma att påverka Konstmuseets framtida verksamhet.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår därför att regiondirektören ges i uppdrag att bereda äskandet ytterligare och återkomma till budgetavstämningen hösten 2025.

Bedömning

Äskandet går i linje med konstöversynens rekommendationer och regionstyrelseförvaltningen ser satsningen på ett konstmuseum i Visby som en viktig insats mot Region Gotlands mål och som en del i det nationella uppdraget inom kultursamverkansmodellen.

Dock innebär äskandet ett stort åtagande för Region Gotland med långsiktig inverkan på den regionala ekonomin. Ärendet innehåller också juridiska aspekter som behöver utredas, exempelvis gällande möjligheten att stryka överlåtelseförbudet och gränsdragningar mot lagen om offentlig upphandling. Nyligen har det också inkommit ett förslag från en aktör på Gotland som gäller en gåva av en befintlig konstverksamhet. Behandlingen av detta ärende kan också komma att påverka Konstmuseets framtida verksamhet.

Regionstyrelseförvaltningen ser behov av att utreda flera frågor:

- Undersöka möjligheten att stryka överlåtelseförbudet i gåvobrevet och hur det påverkar bankens krav på regional borgen.
- Utreda borgensåtagandet och hur detta samt driftstödet förhåller sig till lagen om offentlig upphandling (LOU).
- Utreda behoven kring utveckling av konstmuseets uppdrag i förhållande till den föreslagna gåvan.

Detta kan inte genomföras inom befintliga resurser till budgetberedningen 2025. Förslaget är därför att regionstyrelseförvaltningen ges i uppdrag att ytterligare bereda ärendet och återkomma till budgetavstämningen hösten 2025.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelsen 2023-05-30, § 182

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-11

Äskande gällande stöd för teknisk drift av Konstmuseet samt utveckling av konstmuseiverksamheten daterad 2025-04-09

Bilaga 1 *Föreningen Gotlands Fornvänner* daterad 2025-04-09

Bilaga 2 *Förstudie Gotlands Konstmuseum* daterad 2022-05-24

Bilaga 3 *Gåvobrev* daterat 1987-12-31

Bilaga 4 *Kostnadsrapport* daterad 2023-10-12

Bilaga 5 *Programhandling Gotlands Konstmuseum* daterad 2023-10-16
Bilaga 6 *Gotlands Konstmuseum, visioner och mål för verksamheten* daterad 2023-12

Skickas till
Gotlands Museum

RS § 274

Åtterrapportering av uppdrag. Införande av en kultur- och fritidsnämnd

Ärendenummer: RS 2022/1853

Paragraf föregående instans: AU § 145

Regionstyrelsens beslut

- Åtterrapportering av regionstyrelsens uppdrag 2022-10-26, § 345 tas emot.

Sammanfattning

I juni 2017 fattade regionfullmäktige beslut (RF § 93) om att kultur- och fritidsnämnden och tillhörande förvaltning från och med den 1 januari 2018 skulle läggas ned. Större delen av den dåvarande förvaltningen flyttades in som en avdelning inom regionstyrelseförvaltningen. Med nedläggningen genomfördes en del av den besparing som uppdragits till kultur- och fritidsnämnden inom regionen. Den 26 oktober 2022 (RS § 345) gav regionstyrelsen regionstyrelseförvaltningen i uppdrag att förbereda införandet av en kultur- och fritidsnämnd från den 1 januari 2024. Till följd av den ekonomiska situationen i regionen uppdrog regionstyrelsen regionstyrelseförvaltningen den 30 maj 2023 (RS § 184) att återkomma med ärendet om att införa nämnd i samband med budgetarbetet under 2024. Vid budgetarbetet 2024 beslutades att hänskjuta uppdraget till 2025 års budgetberedning.

Regionstyrelseförvaltningen har utifrån uppdragen genomlyst hur införandet kan ske och belyst vad det får för ekonomiska konsekvenser i relation till det stöd och den bemanning som idag finns.

Utgångspunkten i förvaltningens rekommendation till regionstyrelsen om införande av en kultur- fritidsnämnd är att kultur- och fritidsavdelningens grundbemanning först eller samtidigt med införandet behöver säkras. Vid nedläggningen av förvaltningen möjliggjordes besparingen genom att ett flertal cheftjänster och stödfunktioner minskade. Stödet inom regionstyrelseförvaltningen var tänkt att till viss del ersätta minskningen. Över tid har det dock visat sig att arbete, arbetsmiljö och kvalitet har påverkats negativt av dessa organisatoriska och resursmässiga justeringar.

För att säkra grundbemanningen bedömer regionstyrelseförvaltningen att det krävs en ökning av två tjänster. Det skulle innebära ett ramtillskott om totalt 2,0 miljoner kronor (mnkr). Med en grundbemanning på plats bedöms införandet av en ny nämnd därtill kräva ytterligare ramförstärkningar om 2,0 mnkr. Denna ramförstärkning avser främst stödtjänster inom registratur, nämndsekreteriat, politiska tjänster och HR.

År 2026 sker val till regionfullmäktige och rent tidsmässigt bör ett införande av en kultur- och fritidsnämnd ske i relation med tillsättandet av nämnder och

ledamöter. Det ekonomiska läget för Region Gotland kommande år ser kärvare ut och införandet av en kultur- och fritidsnämnd beräknas kräva ramtillskott på 4,0 mnkr. Regionstyrelseförvaltningen bedömer att det är bättre att därför skjuta införandet av en kultur- och fritidsnämnd till 2027.

Regionstyrelseförvaltningen rekommenderar därför att kultur- och fritidsberedningen fortsätter med sitt uppdrag till och med den 31 december 2026.

Inför ett införande behöver regionstyrelseförvaltningen förbereda vilka områden som nämnden skall ansvara för. I dagsläget finns verksamheter inom kultur- och fritidsområdet i olika förvaltningar inom Region Gotland. Om en ny nämnd bildas behöver en översyn genomföras av vilka delar denna förvaltning ska ansvara för. Till detta behöver det också beredas hur en förvaltning kan byggas upp. Därav behöver förvaltningen tid för att införa en ny nämnd på ett kvalitativt sätt. Regionstyrelseförvaltningen föreslår att regiondirektören får ett uppdrag att återkomma med förslag gällande bildandet av en kultur- och fritidsnämnd, dess omfattning, konsekvenser för förvaltningsorganisationen, ändringar i styrdokument, finansiering m.m.. Uppdraget återrapporeras till budgetberedningen 2026.

Utan ramförstärkning bedömer regionstyrelseförvaltningen att det inte är möjligt att införa en kultur- och fritidsnämnd.

Bedömning

Till följd av tidigare besparingar inom kultur- och fritidsområdet bedömer regionstyrelseförvaltningen att den bemanning och det stöd avdelningen kultur- och fritid får del av inte är tillräckligt. Regionstyrelseförvaltningen bedömer att införande av en kultur- och fritidsnämnd inte kan göras utan att grundbemanningen inom avdelningen stärks. Vidare sker val till regionfullmäktige under år 2026 och rent tidsmässigt bör ett införande ske i relation med tillsättandet av nämnder och ledamöter. Det ekonomiska läget för Region Gotland kommande år ser kärvare ut och införandet av en kultur- och fritidsnämnd beräknas kräva ramtillskott på 4,0 mnkr.

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att det är bättre att därför skjuta införandet till 2027. Regionstyrelseförvaltningen rekommenderar därför att kultur- och fritidsberedningen fortsätter med sitt uppdrag till och med den 31 december 2026.

Samtidigt som ett införande sker behöver regionstyrelseförvaltningen förbereda vilka områden som nämnden skall ansvara för. Inom Region Gotland finns verksamheter inom området som skulle kunna ha en hemvist i en ny nämnd. Till detta behöver det också beredas hur en förvaltning kan byggas upp. Därav behöver regionstyrelseförvaltningen tid för att införa en ny nämnd på ett kvalitativt sätt. Därför föreslår regionstyrelseförvaltningen att regiondirektören får ett uppdrag att återkomma med förslag gällande en kultur- och fritidsnämnds omfattning, konsekvenser för förvaltningsorganisationen,

ändringar i styrdokument samt finansiering. Uppdraget återrapporteras till budgetberedningen 2026.

Vid ett införande av en kultur- och fritidsnämnd utan förstärkning bedömer regionstyrelseförvaltningen att kultur- och fritidsavdelningen inte kommer att kunna hantera de uppdrag och kvalitetskrav som finns gällande systematisk kvalitetsuppföljning, riskanalyser, internkontrollplan, objektsförvaltning, arkivering m.m. som idag inte går att nå upp till med de resurser som finns. Inte heller kan arbetsmiljön säkerställas fullt ut för de chefer och medarbetare som finns inom avdelningen. Chefernas roller inom avdelningen är komplexa då flertal chefsroller minskat utan att uppdraget minskat. Det innebär att två tidigare chefsroller idag hanteras i en. Vidare bedömer förvaltningen att konsekvenserna gällande stödfunktioner för nämnden inte kommer kunna tillföras utan ramtillskott.

Ärendets behandling under mötet

Meit Fohlin (S) yrkar avslag till första beslutspunkten i arbetsutskottets förslag. I detta instämmer Johan Malmros (C) och Anna Hrdlicka (L).

Saga Carlgren (V) tillstyrker arbetsutskottets förslag. I detta instämmer Maya Arfvidson (MP).

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag i första beslutspunkten och finner att det avslås.

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag i andra beslutspunkten och finner att det bifalls.

Protokollsanteckning anmäls av Meit Fohlin (S):

Socialdemokraterna och Moderaterna tar hand om uppdraget kring kultur- och fritidsnämnd inom ramen för det bredare uppdraget att se över nämndstrukturen i Region Gotland som ges i samband med budgetärendet.

Beslutsunderlag

Regionstyrelsen 2022-10-26, § 345

Regionstyrelsen 2023-05-30, § 184

Regionstyrelsen 2024-05-30, § 158

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-16

RS § 275 Information om investeringsprojekt. Nya Solbergabadet

Ärendenummer: RS 2019/959

Paragraf föregående instans: AU § 151

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktige

- Informationen tas emot.

Sammanfattning

I samband med regionfullmäktiges beslut 2021-11-22, § 192 att bygga ett nytt badhus på Solbergatomten Visby beslutades att projektet skulle återrapporteras vid kommande budgetberedningar till dess badhuset är klart.

I underlag till ärendet rapporterar teknikförvaltningens projektavdelning den 7 april 2025 om framskridandet av projektet kring byggnationen av det nya badhuset i Visby under perioden maj 2024 - mars 2025. Beslut om beviljat bygglov vann laga kraft den 30 juli 2024. Under hösten 2024 påbörjades produktionen, vilket i den inledande fasen inneburit loss hållning av berg och borttransport av massor. När sprängningsarbetet avslutats planeras rivning av villa och tillhörande garage. Parallellt har detaljprojektering genomförts och bygghandlingar har levererats. Nämda arbeten har avlöpt enligt plan och projektledningens bedömning är att projektets totalbudget ska rymmas inom tilldelade medel.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att regionfullmäktige tar emot informationen i rapporten.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionfullmäktige 2021-11-22, § 192

Projektrapport Nya Solbergabadet daterad 2025-04-07

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-17

RS § 276

Återrapportering av uppdrag. Revidering och implementering av Klimatanpassningsplan

Ärendenummer: RS 2024/2306

Paragraf föregående instans: AU § 152

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktige

- Återrapporteringen av regionfullmäktiges uppdrag 2023-10-23, § 174 och 2024-11-18, § 175 tas emot.
- Klimatanpassningsplanen utökas för närvarande inte till ett större geografiskt område eller med klimataspekterna torka, värmebölja och ihållande regn.

Sammanfattning

Regionfullmäktige antog 2023-10-23 Gotlands första klimatanpassningsplan. Planen togs fram utifrån behov som identifierades i arbetet med en ny översiktsplan. Plan- och bygglagen slår fast att en kommun i sin översiktsplan ska redogöra för sin syn på klimatrelaterade risker för skador på den byggda miljön till följd av översvämning, ras, skred och erosion. Den antagna klimatanpassningsplanen uppfyller lagens krav, men omfattar däremot inte perspektiven torka och värme och inte heller områden utanför tätorterna.

Klimatanpassningsplanen slår fast att arbetet med klimatanpassning är en kontinuerlig process eftersom att klimatunderlag uppdateras regelbundet tillsammans med lagstiftningar och riktlinjer för arbetet. Region Gotlands samtliga verksamheter deltar i klimatanpassningsarbetet och arbetet kan därför enkelt integreras i organisationens befintliga arbetssätt och budgetprocess.

När regionfullmäktige beslutade om antagande av klimatanpassningsplanen (RF § 174) gavs samtidigt följande uppdrag:

- Regionstyrelsen får i uppdrag att återkomma med planering och process för nästa steg i Klimatanpassningsplanen med fokus på hela Gotland, torka och värmebölja.
- Regionstyrelsen får i uppdrag att återkomma med hur arbetet med klimatanpassningsplanen ska implementeras, organiseras och följas upp.

Regionstyrelseförvaltningen återkommer nu med förslag till hantering av givna uppdrag.

Ärendet om arbetet kring klimatanpassningsplanen (RS 2023/2230) hanterades av regionstyrelsen den 30 maj 2024. Det beslutades att återremittera ärendet för att återkomma med ett förslag på när torka och värme kan inkluderas i planen tillsammans med ihållande regn samt en tydligare beskrivning av hur ansvarsfördelning, implementering och uppföljning av planen ska se ut och hur

regionstyrelsen ska ta ansvar för helheten. I november 2024 gav regionfullmäktige ett nytt uppdrag, *att snarast påbörja arbetet med att revidera Klimatanpassningsplanen så att den omfattar hela Gotland, konsekvenserna av värmebölja och torka samt konsekvenserna av ihållande regn under längre perioder (RS 2024/2306)*. Det är detta uppdrag förvaltningen nu återrapporterar på, och föreslår samtidigt att ärende RS 2023/2230 avslutas.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen har samrått med teknikförvaltningen och samhällsbyggnadsförvaltningen och bedömer att den klimatanpassningsplan som idag är beslutad av regionfullmäktige tillsammans med de lagar och riktlinjer som finns nationellt för klimatanpassning är tillräckliga för att Region Gotland som organisation ska jobba aktivt med planens alla delar och även med värmebölja, torka och ihållande regn.

Sedan klimatanpassningsplanen antogs 2023 har klimatanpassningsarbetet inom Region Gotland pågått, främst inom teknikförvaltningen som har ett stort ansvar för de åtgärder som krävs enligt lag och som finns med som åtgärder i klimatanpassningsplanen. De olika lagkrav för klimatanpassning samt råd och riktlinjer från statliga myndigheter träffar flera av regionens nämnder och sätter ramarna för hur regionen ska arbeta med klimatanpassning, inte med klimatanpassningsplanen. Under dessa två år har det blivit tydligt att regionen inte formellt behöver en plan för att arbeta utifrån lagkrav, det ingår ändå i varje verksamhets uppdrag. Regionstyrelseförvaltningen gör bedömningen och föreslår samtidigt att klimatanpassning och i synnerhet de berörda aspekterna istället hanteras i regionens styrmodell och reglementen. Flera av regionfullmäktiges fem prioriteringar rymmer klimatanpassning, t.ex. skyndsam energi- och klimatomställning, ett hållbart växande Gotland och samverkan och planering av beredskapsarbetet.

Regionstyrelseförvaltningen gör bedömningen att i rådande ekonomiska läge är en fördel att inte uppdatera ett styrande dokument som kräver en kostnad i form av konsultstöd.

Förvaltningens bedömning är därför att pågående åtgärder på ett tillfredsställande sätt hanterar regionfullmäktiges givna uppdrag.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionfullmäktige 2023-10-23, § 174

Klimatanpassningsplan, antagen RF 2023-10-23

Regionstyrelsen 2024-05-30, § 153

Regionfullmäktige 2024-11-18, § 175

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-05-12

Skickas till
Teknikförvaltningen
Samhällsbyggnadsförvaltningen

RS § 277

Återrapportering av uppdrag. Översyn av Science Park Gotlands verksamhet och styrning

Ärendenummer: RS 2024/1644

Paragraf föregående instans: AU § 155

Regionstyrelsens beslut

- Regiondirektören får i uppdrag att återkomma med ett vidareutvecklat förslag, inklusive Uppsala universitets ställningstaganden, om organisationsform, ägarskap och finansiering av Science Park Gotland. Uppdraget ska genomföras med beaktande av det gotländska näringslivets intresse av delaktighet och hur största möjliga offentliga finansieringseffekt kan uppnås i det företagsfrämjande systemet på Gotland. Uppdraget återrapporteras senast till budgetberedningen 2026 med en delrapportering senast i december 2025.

Sammanfattning

Regionstyrelsen gav i september 2024 (2024-09-05, § 277) regiondirektören i uppdrag att tillsammans med Uppsala universitet se över Science Park Gotlands verksamhet och styrning och återkomma med förslag till ändringar.

Science Park Gotland har sedan en tid tillbaka signalerat att den basfinansiering som finns för verksamheten inte är tillräcklig varken för att möta de behov som finns eller för att kunna arbeta proaktivt mot de mål som finns i den Regionala utvecklingsstrategin, Vårt Gotland 2040. Samtidigt befinner sig Region Gotland i en ekonomisk situation som ställer krav på återhållsamhet.

Vidare har Uppsala universitet meddelat att de inte är klara med sin interna hantering av formerna för hur universitetet skulle kunna ha en ägarroll och på vilket sätt man eventuellt skulle kunna finansiera Science Park Gotland. Frågan om näringslivets roll i en ägarkonstellation har inte belysts i den nu presenterade rapporten. Likaså saknas resonemang om Almi Företagspartner Gotland, som är en av tre medlemmar i föreningen som idag driver Science Park Gotland. Det saknas även beskrivningar om hur man ser på Science Park Gotlands roll i relation till övriga företagsfrämjande organisationer. Gotland har, trots sin litenhet, många organisationer som på olika sätt arbetar för att utveckla näringslivet och utvecklingen på Gotland. Detta är mycket positivt men även resurskrävande sett i relation till Gotlands skatteunderlag då Region Gotland förväntas stå för merparten av finansieringen.

Mot bakgrund av ovanstående bedömer regionstyrelseförvaltningen att det återstår ett antal frågor som behöver besvaras innan underlaget kan anses vara helt komplett.

Några sådana frågor är till exempel huruvida en modell av triple helix ägande skulle vara möjlig och vilka inom det gotländska näringslivet som i skulle

kunna vara intresserade av att vara delägare. Att ta ställning till en utvecklad verksamhet och finansiering av Science Park Gotland innebär för Region Gotlands del också ett behov av att se över och ta ställning till hela det företagsfrämjande systemet på Gotland och dess behov av finansiering. Den nu pågående destinationsutredningen kan också komma att påverka landskapet av näringslivsfrämjare. En tydligare bild av roller och förväntad finansieringseffekt i relation till kontexten hela Gotlands företagsfrämjande system är viktig.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår därför att regionstyrelsen nyttjar verksamhetsåret 2026 som ett år för förankring och vidareutveckling av det förslag som Science Park Gotland har lagt fram i sin rapport. Regionstyrelseförvaltningen föreslår att uppdraget om Science Parks verksamhet och styrning förlängs så att de återstående frågorna hinner utredas. Syftet med förlängd utredningstid är att kunna fatta beslut om en långsiktig hållbar lösning gällande organisationsform, ägarskap och finansiering av Science Park Gotland. Återrapportering av uppdraget ska ske under våren 2026 till budgetberedningen inför 2027. En delrapport av uppdraget ska göras till regionstyrelsen innan årsskiftet 2025/2026.

När det gäller beslut om verksamhetsbidrag (beslutsförslag 3 500 000 kr) till Science Park Gotland för verksamhetsåret 2026 så tas detta beslut i det ärendet *"Verksamhetsbidrag ur näringslivsanslaget och näringslivsanslagets utrymme 2026"* (RS 2025/302).

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen ser den rapport som Science Park Gotland har tagit fram som ett bra kunskapsunderlag att utgå ifrån i en fortsatt dialog mellan föreslagna ägarparter och intressenter. Förvaltningen ställer sig bakom behovet av stärkt innovationsarbete på Gotland. Bedömningen är att detta kommer att bli än viktigare i kommande strukturfondsperiod som antas ställa krav på större och mer konkurrenskraftiga projekt från regional nivå. För att åstadkomma detta behövs en starkare och tydligare samverkan i triple helix formatet på Gotland. Det partnerskap som redan finns mellan Uppsala universitet och Region Gotland behöver förstärkas med innovationsprocesser i relation till det gotländska näringslivet och utvecklingsaktörer på hela ön.

Regionstyrelseförvaltningen ser den rapport som Science Park Gotland har tagit fram som ett bra kunskapsunderlag att utgå ifrån i en fortsatt dialog mellan föreslagna ägarparter och intressenter. Förvaltningen ställer sig bakom behovet av stärkt innovationsarbete på Gotland. Bedömningen är att detta kommer att bli än viktigare i kommande strukturfondsperiod som antas ställa krav på större och mer konkurrenskraftiga projekt från regional nivå. För att åstadkomma detta behövs en starkare och tydligare samverkan i triple helix formatet på Gotland. Det partnerskap som redan finns mellan Uppsala universitet och Region Gotland behöver förstärkas med innovationsprocesser i relation till det gotländska näringslivet och utvecklingsaktörer på hela ön.

Regionstyrelseförvaltningen konstaterar att Region Gotlands ekonomiska situation ställer krav på återhållsamhet Samtidigt har Uppsala universitet meddelat att de inte är klara med sin interna hantering av formerna för hur universitetet skulle kunna ha en ägarroll och på vilket sätt man eventuellt skulle kunna finansiera Science Park Gotland.

Regionstyrelseförvaltningen konstaterar att Region Gotlands ekonomiska situation ställer krav på återhållsamhet Samtidigt har Uppsala universitet meddelat att de inte är klara med sin interna hantering av formerna för hur universitetet skulle kunna ha en ägarroll och på vilket sätt man eventuellt skulle kunna finansiera Science Park Gotland.

Vidare konstaterar regionstyrelseförvaltningen att frågan om näringslivets roll i en ägarkonstellation inte är belyst i den nu presenterade rapporten. Likaså saknas resonemang om Almi Företagspartner Gotland, som idag är en av tre medlemmar i föreningen som idag driver Science Park Gotland. Det saknas även beskrivningar om hur man ser på Science Park Gotlands roll i relation till övriga företagsfrämjande organisationer. Gotland har, trots sin litenhet, många organisationer som på olika sätt arbetar för att främja näringslivet och utvecklingen på Gotland. Detta är mycket positivt men även resurskrävande sett i relation till Gotlands skatteunderlag då Region Gotland förväntas stå för merparten av finansieringen.

Mot bakgrund av ovanstående gör regionstyrelseförvaltningen bedömningen att det återstår ett antal ytterligare frågor som behöver besvaras innan underlaget kan anses vara komplett. Några sådana frågor är t.ex. huruvida en modell av triple helix ägande skulle vara möjlig och vilka inom det gotländska näringslivet som i sådana fall skulle kunna vara intresserade.

Att ta ställning till en utvecklad verksamhet och finansiering av Science Park Gotland innebär för Region Gotlands del också att kunna se och ta ställning till hela företagsfrämjande systemet på Gotland och dess behov av finansiering. Den nu pågående destinationsutredningen kan också komma att påverka landskapet av näringslivsfrämjare. En tydligare bild av roller och förväntad finansieringseffekt i relation till kontexten hela Gotlands företagsfrämjande system är viktig.

Regionstyrelseförvaltningen ser den rapport som Science Park Gotland har tagit fram som ett bra kunskapsunderlag att utgå ifrån i en fortsatt dialog mellan föreslagna ägarparter och intressenter. Förvaltningen ställer sig bakom behovet av stärkt innovationsarbete på Gotland. Bedömningen är att detta kommer att bli än viktigare i kommande strukturfondsperiod som antas ställa krav på större och mer konkurrenskraftiga projekt från regional nivå. För att åstadkomma detta behövs en starkare och tydligare samverkan i triple helix formatet på Gotland. Det partnerskap som redan finns mellan Uppsala universitet och Region Gotland behöver förstärkas med innovationsprocesser i relation till det gotländska näringslivet och utvecklingsaktörer på hela ön.

Regionstyrelseförvaltningen konstaterar att Region Gotlands ekonomiska situation ställer krav på återhållsamhet. Samtidigt har Uppsala universitet meddelat att de inte är klara med sin interna hantering av formerna för hur universitetet skulle kunna ha en ägarroll och på vilket sätt man eventuellt skulle kunna finansiera Science Park Gotland.

Vidare konstaterar regionstyrelseförvaltningen att frågan om näringslivets roll i en ägarkonstellation inte är belyst i den nu presenterade rapporten. Likaså saknas resonemang om Almi Företagspartner Gotland, som idag är en av tre medlemmar i föreningen som idag driver Science Park Gotland. Det saknas även beskrivningar om hur man ser på Science Park Gotlands roll i relation till övriga företagsfrämjande organisationer. Gotland har, trots sin litenhet, många organisationer som på olika sätt arbetar för att främja näringslivet och utvecklingen på Gotland. Detta är mycket positivt men även resurskrävande sett i relation till Gotlands skatteunderlag då Region Gotland förväntas stå för merparten av finansieringen.

Mot bakgrund av ovanstående gör regionstyrelseförvaltningen bedömningen att det återstår ett antal ytterligare frågor som behöver besvaras innan underlaget kan anses vara komplett. Några sådana frågor är t.ex. huruvida en modell av triple helix ägande skulle vara möjlig och vilka inom det gotländska näringslivet som i sådana fall skulle kunna vara intresserade.

Att ta ställning till en utvecklad verksamhet och finansiering av Science Park Gotland innebär för Region Gotlands del också att kunna se och ta ställning till hela företagsfrämjande systemet på Gotland och dess behov av finansiering. Den nu pågående destinationsutredningen kan komma att påverka landskapet av näringslivsfrämjare. En tydligare bild av roller och förväntad finansieringseffekt i relation till kontexten hela Gotlands företagsfrämjande system är viktig.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att regionstyrelsen nyttjar verksamhetsåret 2026 som ett år för förankring och vidareutveckling av de förslag som Science Park Gotland har lagt fram i sin rapport. Regionstyrelseförvaltningen föreslår att uppdraget om Science Parks verksamhet och styrning förlängs så att de återstående frågorna hinner utredas. Fortsatt utredning ska beakta både Uppsala universitets ställningstaganden och det gotländska näringslivets eventuella intresse av ägarskap i Science Park Gotland. Syftet med förlängd utredningstid är således att kunna fatta beslut om en långsiktigt hållbar lösning gällande organisationsform, ägarskap och finansiering av Science Park Gotland. Återrapportering av uppdraget ska ske under våren 2026 till budgetberedningen inför 2027. En delrapport av uppdraget ska göras till regionstyrelsen innan årsskiftet 2025/2026.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelsen 2024-09-05, § 277

Rapport, Science Park Gotland - varför & hur, 2025-03-31

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-23

Skickas till

Science Park Gotland

Hållbar Tillväxt

RS § 278 Delrapportering av uppdrag. Översyn av ägandet i GEAB

Ärendenummer: RS 2025/467

Paragraf föregående instans: AU § 158

Regionstyrelsens beslut

- Delrapporteringen av uppdraget godkänns.
- Regiondirektören får i uppdrag att genomföra en ekonomisk värdering och inleda förhandlingar, för att därefter återkomma med ett beslutsunderlag inför en eventuell försäljning av Region Gotlands aktieinnehav i Gotlands Energi AB.

Jäv

Andreas Unger (M), Sara Vilhelmsson (M), Johan Malmros (C) och Mårten Silvén (M) anmäler jäv och deltar inte i handläggningen av ärendet.

Sammanfattning

Region Gotland äger idag 25 procent av Gotlands Energi AB (GEAB) och Vattenfall äger 75 procent. Som minoritetsägare har regionen ett visst inflytande, men besluten fattas ytterst i GEABs olika bolag. GEAB står inför stora investeringar, framförallt inom elnätsverksamheten men även inom fjärrvärmeverksamheten, som Region Gotland behöver vara med och ta ansvar för. Region Gotland har dessutom många stora egna investeringar som behöver göras de närmaste åren i sina kärnverksamheter. Eftersom Region Gotlands ekonomi är ansträngd är det viktigt att även titta på hur alla kommande investeringar ska finansieras.

Region Gotlands ekonomiska läge, GEABs kommande investeringar och att det finns en hel del värde i GEABs verksamheter, föranleder ett behov av att utreda nyttan och värdet av Region Gotlands ägande i GEAB.

Regionstyrelsen beslutade 2025-04-01 att ge regiondirektören i uppdrag att genomföra en översyn av ägandet i GEAB-bolagen. I syfte att göra detta har konsultbolaget PwC anlåtats för att genomföra en *Strategisk utvärdering av ägande i Gotlands Energi AB* med uppdraget att analysera risker och möjligheter med en eventuell försäljning av Region Gotlands aktier i Gotlands Energi AB.

PwC:s utredning utgör grunden för den delrapportering som nu lämnas till regionstyrelsen. PwC har i rapporten jämfört de två huvudsakliga handlingsalternativen mot varandra, alltså att sälja respektive behålla Region Gotlands ägarandel i GEAB. Analysen har gjorts utifrån fem olika perspektiv: näringsliv, samhällsbyggnad, beredskap, klimat och ekonomi.

Regionstyrelseförvaltningen konstaterar att PwC, utöver vissa mindre risker, har identifierat övervägande positiva effekter för Region Gotland vid en eventuell försäljning av minoritetsandelen i Gotlands Energi AB. De tydligaste

fördelarna för Region Gotland är att en försäljning skulle komma att generera ett kapitaltillskott och eliminera risken för Region Gotland att behöva gå in med ekonomiska ägartillskott till bolaget. Båda dessa har positiv effekt på Region Gotlands ekonomiska status. De mindre risker som utredningen identifierat avser Region Gotlands insyn och inflytande i bolaget, förlust av arbetstillfällen och kompetens, förlorad kontroll över elnäts- och fjärrvärmepriser och förlorad lokal förankring vid nya projekt. Bedömningen är att dessa kan hanteras och att de effekter som kan uppstå är av begränsad omfattning.

Bedömning

PwC:s utredning utgör grunden för den delrapportering som nu lämnas till regionstyrelsen. Regionstyrelseförvaltningen konstaterar att PwC, utöver vissa mindre risker, har identifierat övervägande positiva effekter för Region Gotland vid en eventuell försäljning av minoritetsandelen i Gotlands Energi AB. De tydligaste fördelarna för Region Gotland är att en försäljning skulle komma att generera ett kapitaltillskott och eliminera risken för Region Gotland att behöva gå in med ekonomiska ägartillskott till bolaget. Båda dessa har positiv effekt på Region Gotlands ekonomiska status. De mindre risker som utredningen identifierat avser Region Gotlands insyn och inflytande i bolaget, förlust av arbetstillfällen och kompetens, förlorad kontroll över elnäts- och fjärrvärmepriser och förlorad lokal förankring vid nya projekt. Den bedömning som görs är att dessa risker kan hanteras och att de effekter som kan uppstå är av begränsad omfattning.

Utifrån det presenterade underlaget föreslås regionstyrelsen att godkänna delrapporteringen av uppdraget, och ge regiondirektören i uppdrag att genomföra en ekonomisk värdering och inleda förhandlingar, för att därefter återkomma med ett beslutsunderlag inför en eventuell försäljning av Region Gotlands aktieinnehav i Gotlands Energi AB.

Ärendets behandling under mötet

Andreas Unger (M), Sara Vilhelmsson (M), Johan Malmros (C) och Mårten Silvén (M) anmäler jäv och deltar inte i handläggningen av ärendet.

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelsen 2025-04-01, § 129

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-05-09

PwC konsultrapport, Strategisk utvärdering av ägande i Gotlands Energi AB, 2024-05-09

RS § 279

Återrapportering av uppdrag. Utredning avseende uppdelning av region och kommun

Ärendenummer: RS 2024/2281

Paragraf föregående instans: AU § 159

Regionstyrelsens beslut

- Återrapporteringen av uppdraget tas emot.

Sammanfattning

Regiondirektören har fått i uppdrag av regionstyrelsen (2024-10-29, § 366) att presentera analyser och underlag för eventuell uppdelning och framtida vägval för ekonomi och organisation samt ta fram juridisk utredning för uppdelning av region och kommun.

Regionstyrelseförvaltningen har tagit stöd av Sveriges kommuner och regioner (SKR) för utredning av vissa juridiska frågor. Den ekonomiska analysen har genomförts av PWC i samband med att en långsiktig finansiell analys för hela organisationen har genomförts.

SKR konstaterar att vid ett scenario där Region Gotland fortfarande är huvudman för både kommun och region möjliggör inte kommunallagen för en och samma kommun att ha två separata skatter (11 kap. 6 § kommunallagen). Den problematik som beskrivits där medel tas från ”kommunkassan” för att täcka förluster i ”regionkassan” skulle dock eventuellt kunna åtgärdas genom att skapa särregler för budgetprocessen specifikt på Gotland. Exempelvis genom införande av författningskrav på fullmäktige att anta separata budgetar för de primärkommunala och regionala delarna av dagens huvudmannaskap. Möjligen i förening med särskilda regler om bokföring och redovisning, förstärkt krav på uppsikt, revision eller andra liknande kontrollmekanismer.

Vid ett scenario där huvudmannaskapet förändras och särlösningen för Gotland överges, uppstår inte problemet med två separata skatter. Däremot uppstår, enligt utredningen, en rad andra juridiska hinder:

- skapandet av ytterligare en juridisk person/politisk organisation till vilken det ska hållas allmänna val och som ska tillsätta tillhörande nämnder och styrelser,
- hantering av allmänna handlingar, sekretess, arkivering mm,
- dataskydd/GDPR och annan registerlagstiftning mm,
- hantering av arbetsrättsliga-, pensions- och civilrättsliga spörsmål,
- avtalsrättsliga frågor,

- översyn av de förpliktelser enhetskommunen iklädde sig i samband med kommunsammanslagningen och avskaffandet av landstinget 1971,
- påverkan på skatteutjämnningssystemet,
- kollektivtrafikhuvudmannaskapet,
- hantering av donationer och stiftelser,
- fastighetsrättsliga frågor och
- säkerhetsskydd.

Förändringar av indelningen i kommuner och regioner sker genom särskilda beslut av regering och riksdag. Lagen (1979:411) om ändringar i Sveriges indelning i kommuner och regioner är inte anpassad till sådana förändringar som det skulle bli fråga om ifall Gotland skulle återgå till att bli en primärkommun. En sådan situation skulle därför nödvändiggöra anpassningar i denna lag eller en särskild författning specifikt för Gotlands del.

Den ekonomiska analysen är gjord utifrån olika antaganden om vilka verksamheter inom Region Gotland som är kommun respektive region. Som den juridiska utredningen konstaterar finns idag inga möjligheter att införa två separata skattesatser. Men det går att göra kalkyler på hur ett sådant scenario hade sett ut.

Ett antal antaganden har gjorts för att dela upp verksamhetens kostnader och intäkter samt tillgångar och skulder. Givet dessa antaganden visar beräkningarna på intressanta resultat.

Vid tillämpning av de skattesatser som bland annat används i utjämnningssystemet, d.v.s. en kommunalskatt på 22,25 procent och en regionskatt på 11,35 procent bedöms det genomsnittliga resultatet för perioden 2024-2033 vara ett överskott på 198 miljoner kronor årligen för Region Gotlands kommundel och ett underskott på 350 miljoner kronor årligen för regiondelen. Utifrån dessa antagande visar kalkylen alltså att Region Gotlands kommundel kommer att finansiera regiondelen under kommande 10 års period.

Ett annat scenario är att räkna på att resultatet mellan kommun och region ska fördelas enligt 65/35-principen då hälso- och sjukvårdsverksamheten motsvarar ungefär 35 procent av den totala verksamheten. Då motsvarar resultatet ett årligt underskott om 98 miljoner kronor i genomsnitt för kommunen och ett årligt underskott om 53 miljoner kronor i genomsnitt för regionen. Uttryckt i skattekrönor vid en oförändrad skattesats på 33,60 procent skulle då behövas att kommunalskatten är 20,38 procent och regionskatten 13,22 procent under perioden 2024-2033. Vid en sådan skattesats finansierar Region Gotlands kommundel inte längre regiondelen. En regionskatt på 13,22 procent skulle dock innebära landets högsta. 0,84 procentenheter över regionskatten i Stockholm. Kommunskatten på 20,38 procent skulle inte vara den lägsta i landet, men en bit under den 25:e percentilen.

Bedömning

Det kan konstateras att det finns juridiska hinder att dela upp en organisation som Region Gotland/Gotlands kommun som sedan kommunreformen 1971 varit en kommun med ansvar för såväl primärkommunala uppgifter, kollektivtrafik och verksamhet som i andra län är ett exklusivt ansvar för regioner. Det har också konstaterats i den långsiktiga finansiella analysen det finns stora ekonomiska utmaningar för Region Gotland på både kort och lång sikt.

Den ekonomiska analysen visar att gapet mellan intäkter och kostnader år 2033 motsvarar en skattehöjning på 2,14 kronor eller en årlig genomsnittlig effektivisering på 1,49 procent.

Region Gotland behöver anpassa sin verksamhet till den förändrade demografin. Prognosen visar att det blir mycket färre barn och fler äldre, samtidigt som andelen invånare i arbetsför ålder minskar. Effektiviseringsbehovet är beräknat exklusive omställningen till följd av demografin. Kalkylen förutsätter därmed att Region Gotland kan minska väsentligt inom bland annat barn och unga, vilket är en omställning snarare än en effektivisering. Om en sådan anpassning inte sker är den i detta sammanhang att anse som en ambitionshöjning som kommer kräva att större skattehöjning eller ökad effektivisering i andra verksamheter för att finansieras. Om omställningen inte genomförs kommer effektiviseringsbehovet att vara väsentligt högre än 1,49 procent.

Det har inte varit möjligt inom ramen för det här uppdraget att göra en mer verksamhetsnära analys av hur en uppdelning av Region Gotlands verksamheter i olika huvudmannaskap skulle påverka medborgarna på Gotland både ekonomiskt men framförallt utifrån tillgång till de välfärdstjänster som erbjuds och man har rätt till. Givet att det går att lösa de juridiska utmaningarna skulle en sådan analys kunna vara ett nästa steg.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelsen 2024-10-29, § 366

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-15

Rapport PWC. Långsiktig finansiell analys Region Gotland, mars 2025

Promemoria SKR. Vissa juridiska frågor som väckts av Region Gotland

RS § 280

Fråga om representation i Hansans styrelse

Ärendenummer: RS 2025/1209

Paragraf föregående instans: AU § 165

Regionstyrelsens beslut

- Regionstyrelsen beslutar att inte prioritera, nominera eller finansiera deltagande i Hansans styrelse för perioden 2025-2028.

Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Vid Hansedagen 2025 ska Hansans delegatsmöte utse en ny styrelse för perioden 2026-2028. En ledamot i Region Gotlands regionfullmäktige informerar i ett mejl den 4 maj 2025, adresserat till regionstyrelsens ordförande, att hen är tillfrågad om att kvarstå som vice ordförande i Hansans styrelse under nästkommande tre år, 2026-2028.

Hansan har en styrelse (*se § 7 The Board* i Articles of Association for the International Union of Cities THE HANSA) bestående av en ordförande som alltid är Lübecks borgmästare, en förste vice ordförande och ytterligare tre ledamöter som samtliga är vice ordförande.

Enligt Hansans stadgar väljs styrelsen av delegatförsamlingen med undantag av ordföranden. Direkta nomineringar från delegatförsamlingen godtas.

Varje land som har minst en medlemsstad utser en stad (Tyskland utser fem städer) som representerar landet i Hansa-kommissionen. Kommissionens arbetsuppgifter avser bland annat att förbereda Hansedagen, förbereda Generalförsamlingens möte, styrelseformer och rutiner i Hansan (*se § 6 Commission*). Visby/Gotland har Sveriges plats i Hansa-kommissionen under innevarande period och avser att fortsätta inneha det åtagandet. Kommissionen sammanträder dels under hösten, dels i samband med Hansedagen. Kommissionsåtagandet är inte ett personval.

Delegatsförsamlingen är Hansans högsta beslutande organ. Varje medlemsstad utser sina delegater. Varje medlemsstad har en röst. Delegatsmötet sammanträder en gång per år i samband med Hansedagen (*se § 5 Assembly of Delegates*).

Enligt artikel § 14 (*Membership fees, administrative and staff costs, project costs*) avseende finansiering framgår också att deltagande i bland annat styrelsen finansieras individuellt av relevant Hansestad.

Enligt *Internationell strategi för Region Gotland* är det regionstyrelsen som nominerar kandidater till internationella uppdrag.

Bedömning

Region Gotland avser att fortsätta prioritera medlemskapet i Hansan. Inom ramen för medlemskapets åtaganden avser Region Gotland att fortsätta vara Sveriges representant i Hansa-kommissionen. Därtill deltar Region Gotland, med utsedda delegater och en delegation, i de årliga Hansedagarna.

För att få ökat fokus på ö-frågor på nationell nivå behöver Region Gotland under de närmaste åren fokusera på dessa frågor. Här är arbetet inom Conference of Peripheral Maritime Regions (CPMR) viktigt. Region Gotland föreslås därför fokusera sitt internationella engagemang i fråga om högre förtroendeuppdrag på just The Conference of Peripheral Maritime Regions (CPMR). Mot bakgrund av detta är regionstyrelseförvaltningens förslag till regionstyrelsen att inte prioritera, nominera eller finansiera deltagande i Hansans styrelse för perioden 2025-2028.

Ärendets behandling under mötet

Anna Hrdlicka (L) tillstyrker regionstyrelseförvaltningens förslag till beslut.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Skrivelse inkommen 2025-05-04

Articles of Association for the International Union of Cities THE HANSA
Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-05-13

Skickas till

Avsändare till skrivelse 2025-05-04

Hansans kansli i Lübeck, via stefanie.bischof@luebeck.de

RS § 281

Regiondirektörens information

Sammanfattning

Ärendet utgår.

RS § 282

Information om dom gällande Heidelberg Materials ansökan om långvarigt tillstånd för fortsatt täkt- och vattenverksamhet

Ärendenummer: RS 2022/909

Regionstyrelsens beslut

- Informationen tas emot.
- Regionstyrelsen beslutar att inte överklaga domen utifrån att Region Gotland har fått gehör för huvuddelen av vad regionen har anfört, att domstolen inte bedöms ha gjort en felaktig bedömning avseende villkor 36 och att vårt juridiska ombud har gjort bedömningen att ett överklagande inte kommer att vinna framgång.

Reservation

Maya Arfvidson (MP) reserverar sig mot regionstyrelsens beslut till förmån för eget yrkande.

Sammanfattning

Mark- och miljödomstolen beslutade 2025-05-07 att bevilja Heidelberg Materials tillstånd till fortsatt och utökad verksamhet i bolagets täkter i Slite. Tillståndet gäller i 30 år. Domen innebär att bolaget får fortsätta att bryta kalksten i Filehajdar-täkten och Västra brottet samt att uppföra anläggningar för sortering, krossning och transport av stenmaterialet. Tillståndet omfattar även rätt att leda bort inläckande dag- och grundvatten från bl.a. Filehajdar-täkten och Västra brottet.

För tillståndet har domstolen föreskrivit ett stort antal villkor för att begränsa de störningar för miljön och människor som verksamheten kan orsaka. Villkoren avser bland annat begränsningar i fråga om buller, vibrationer och luftstötsvågor, samt åtgärder för att minimera damning vid transporter och risker vid förvaring av kemiska produkter. Villkoren avser även detaljerade krav på hur åtgärder för att skydda yt- och grundvatten liksom för att skydda fåglar, fjärilar och andra naturvärden ska utföras.

Den rättsliga processen, som har pågått under mer än 2,5 år, inleddes med ett avgränsningssamråd oktober 2022 och avslutades med mark- och miljödomstolens dom den 7 maj 2025. Region Gotland har lämnat yttranden i olika skeden av den rättsliga processen.

Regionstyrelseförvaltningen konstaterar att de krav och yrkanden som Region Gotland haft i den genomförda tillståndprocessen, har tillgodosetts av domstolen i form av villkor eller av bolaget i form av åtaganden. Den enda punkt som Region Gotland inte fick igenom gäller en del av villkor 36. Domstolen ansåg i enlighet med bolaget att privata brunnar belägna utanför påverkansområdet inte ska omfattas av bolagets ansvar enligt nämnda villkor

vid en uppkommen vattenbrist i den aktuella brunnen, utan att detta skydd gäller för privata brunnar belägna innanför påverkansområdet. Bolaget menade i sitt bemötande att en sådan skada omfattas av regleringen gällande oförutsedd skada; prövningen av krav på ersättning för oförutsedd skada sker nämligen enligt lag i särskild ordning (24 kap. 18 § miljöbalken). Mark- och miljödomstolen har understrukit den skyldigheten i domen genom att ange att sådana skador hanteras genom förfarandet för oförutsedd skada (avsnitt 7.9.2. i domen). På s. 13 i domen framgår att anspråk på ersättning för oförutsedda skador av vattenverksamheten får framställas inom 20 år från arbetstidens utgång. Arbetstiden bestämdes till tio år räknat från dagen för verkställbar dom, d.v.s. dagen för domen eftersom domstolen meddelade verkställighetsförordnande.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen har tillsammans med regionens juridiska ombud Karin Hernvall gjort bedömningen att det inte finns skäl att överklaga mark- och miljödomstolens tillståndsdom gällande villkor 36. Bedömningen grundar sig i följande:

1. Den risk som Region Gotland med sitt tillägg om privata brunnar utanför påverkansområdet omhändertas genom förfarandet för oförutsedd skada.
2. Det bedöms att domstolen inte har gjort någon felaktig bedömning genom att inte ta med Region Gotlands tillägg. Den bedömning som domstolen gjort svarar mot lag och etablerad praxis.
3. Det bedöms som uteslutet att Region Gotland skulle nå rättslig framgång med ett sådant överklagande.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Anders Lindholm, planeringsstrateg, regionstyrelseförvaltningens och Karin Hernvall, advokat, advokatfirman Åberg.

Meit Fohlin (S) yrkar att regionstyrelsen ska besluta att inte överklaga domen utifrån att Region Gotland har fått gehör för huvuddelen av vad regionen har anfört, att domstolen inte bedöms ha gjort en felaktig bedömning avseende villkor 36 och att vårt juridiska ombud har gjort bedömningen att ett överklagande inte kommer att vinna framgång. I detta instämmer Mariette Nicander (M).

Saga Carlgren (V) yrkar att regiondirektören ska ges i uppdrag att överklaga domen i den del som har gått Region Gotland emot.

Maya Arfvidson (MP) yrkar att Region Gotland ska överklaga mark- och miljödomstolens dom, bl.a. gällande villkor 36, av följande skäl:

1. Den risk som Region Gotland med sitt tillägg om privata brunnar utanför påverkansområdet omhändertas inte fullt ut genom den sista

meningen i stycket; (*"Skyldigheten gäller inte om det uppenbart saknas samband mellan den tillståndsgivna vattenverksamheten och vattenbristen."*) vilken kan öppna upp för godtycklighet.

2. Det skulle kunna bedömas att domstolen vidtagit en felaktig bedömning genom att inte ta med Region Gotlands tillägg.
3. Det bedöms inte som helt uteslutet att Region Gotland skulle kunna nå rättslig framgång med ett överklagande.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Ordförande ställer proposition på eget yrkande, Saga Carlgrens (V) yrkande och Maya Arfvidsons (MP) yrkande och finner att eget yrkande bifalls.

Reservation

Maya Arfvidson (MP) reserverar sig mot regionstyrelsens beslut till förmån för eget yrkande.

Protokollsanteckning anmäls av Maya Arfvidson (MP):

Miljöpartiet reserverar sig mot beslutet och vill i sammanhanget framhålla att vi sedan tidigare haft en annan hållning i frågan om ett 30-årigt tillstånd. Vi anser att Region Gotland, i största möjliga mån, bör beakta de fastighetsägare med enskilda brunnar även utanför det formella påverkansområdet. Region Gotland har ett ansvar gentemot de boende i närområdet att ta tillvarata deras intressen så långt som möjligt.

Protokollsanteckning anmäls av Saga Carlgren (V):

Vänsterpartiet anser att Region Gotland bör överklaga mark- och miljödomstolens beslut om medgivande av tillstånd för 30-årig brytning för Heidelberg materials. Region Gotland bör i den här typen av ärenden ha ett bredare förhållningssätt än man hittills haft. 30 år är lång tid och i sig en osäkerhetsfaktor. De frågor som lyfts av Region Gotland har man i hög grad också fått gehör för, vilket visar vikten av att Region Gotland har ett aktivt arbete med den här typen av rättsliga processer. Region Gotland bör så långt det är möjligt föra gotlänningarnas talan i detta viktiga ärende.

Beslutsunderlag

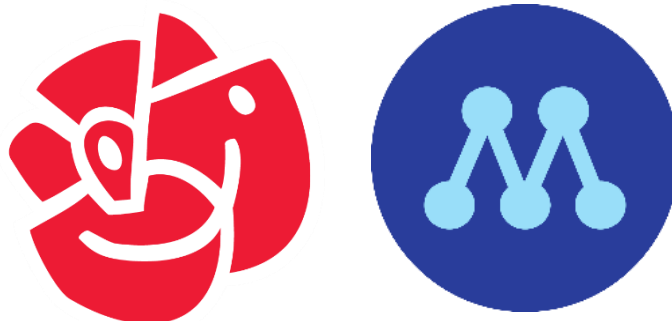
Mark- och miljödomstolens dom 2025-05-07 i mål nr M 9227-23
Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-05-23

Skickas till

Tekniska nämnden
Miljö- och byggnämnden

Trygghet, tillväxt och välfärd

**Socialdemokraterna och Moderaternas
budgetförslag 2026**

Innehållsförteckning

Inledning	3
Gotland – en region och kommun	3
Gotländska planeringsförutsättningar	3
Vårt gemensamma arbete	4
Långsiktiga planeringsförutsättningar	4
Vår viktigaste resurs – medarbetarna	5
Starten i livet – barn och unga	6
Fokus på barn och unga i behov av stöd	6
Kunskap som lyfter unga och vuxnas lärande	6
Kultur och fritid- för ett aktivt och meningsfullt liv	7
Infrastruktur och klimat	8
Nya lösningar för vattenförsörjning	8
Bygga och bo – för ett växande Gotland	8
För ett levande näringsliv	9
Vård – när den behövs	10
En äldreomsorg för åren som kommer	10
Beroendevård och stödboende	11
Trygghet, säkerhet och beredskap	11
Regional säkerhet och beredskap	11
Beredskap inom skolan	12
Alkoholhantering med fokus på trygghet	12
Avhopparverksamhet	12
Investeringar	13
Tabell	14

Inledning

Vi lever i en orolig tid. Vi har krig i Europa och ett utmanande säkerhetspolitiskt läge där Gotland geopolitiskt får en strategisk roll. De drygt 100 dagar som gått med Trump-administrationen har skapat ytterligare oro, inte minst på den finansiella marknaden. Omvärldsläget påverkar i hög grad Sverige och Gotland.

Efter flera år av svåra ekonomiska utmaningar i landets kommuner och regioner ser vi inför 2026 ett mer normalt år, samtidigt som Sverige befinner sig i en lågkonjunktur. Skatteunderlaget ökar långsamt, samtidigt som pensionskostnaderna kommer att sjunka till mer normala nivåer.

Region Gotland har över tid gjort goda resultat. Vid flera tillfällen har vi avsatt medel till vår resultatutjämningsreserv – en ekonomisk buffert där vi lagt undan pengar under goda tider för att kunna hantera sämre år. Det har gjort att vi har klarat av de mycket tuffa senaste åren och kan gå relativt starkt in i en mer stabil tid.

Gotland – en region och kommun

Gotland är landets minsta region, samtidigt som vi är landets enda ö-region. Till skillnad från andra regioner har vi ingen närliggande granne att samarbeta med. Region Gotland är dessutom ensam i landet om att ha både de kommunala och de regionala uppdragen samlade i en och samma organisation. Detta innebär ett unikt ansvar, särskilt för hälso- och sjukvården.

Gotlänningarna har samma rätt till vård som alla andra i Sverige. Vi kan inte kompromissa med grundläggande trygghetsfunktioner som akutmottagning, förlossningsvård eller jourlinjer. Samtidigt är vi bara 61 000 invånare och kostnaderna för att upprätthålla denna vårdstruktur överstiger vad gotlänningarna kan bära. Till detta kommer nya krav utifrån det förändrade säkerhetsläget, som ytterligare pressar våra gemensamma resurser.

Kommande tioårsperiod innebär dessutom stora demografiska utmaningar. Antalet barn minskar, vilket ställer krav på att anpassa förskole- och skolorganisationen. Samtidigt ökar antalet äldre kraftigt, vilket innebär ökade behov inom äldreomsorgen. Till detta kommer att befolkningen i arbetsför ålder minskar, vilket påverkar både kompetensförsörjning och skattekraft.

Mot denna bakgrund har vi låtit PwC genomföra en fördjupad 10-årig finansiell analys, med särskilt fokus på vårt dubbla uppdrag som både kommun och region. Frågeställningen för analysen har varit: *Finansierar våra kommunala verksamheter våra regionala verksamheter som hälso- och sjukvården?*

Svaret på rapporten visar ett tydligt **Ja**. PwC:s analys visar att med dagens skattesatser och skatteunderlagsprognoser bedöms kommundelen i genomsnitt visa ett överskott på 198 miljoner kronor per år under perioden 2024-2033. Samtidigt som regiondelen visar ett årligt underskott på 350 miljoner kronor.

Vid en uppdelning enligt samma princip skulle bokslutet för 2024 respektive 2025 se ut som följande:

Delområde	2024	2025
Kommundelen	+198mkr	+237mkr
Regiondelen	-409 mkr	-316mkr

Detta visar tydligt att Region Gotland över tid tvingas omfördela resurser från kommunala verksamheter som skola och omsorg – för att täcka underskott inom sjukvården. Det är inte en hållbar utveckling. Om inget görs riskerar sjukvårdsuppdraget att tränga undan vår förmåga att

fungera som en välfungerande kommun.

Socialdemokraterna och Moderaterna på Gotland arbetar därför gemensamt och långsiktigt för att synliggöra Gotlands särskilda behov i dialog med riksdag och regering. Vi driver på för ett ö-tillägg som säkrar finansieringen av både vårt kommunala och vårt regionala ansvar.

Samtidigt deltar vi i internationella samarbeten, bland annat med Öckerö, Grekland och Kroatien inom ramen för projekt med OECD¹ och DG Regio². Detta i syfte för att hitta och utveckla strategier för en sammanhållen ö-politik på nationell nivå. Målet är att Sverige ska ta steg mot en ö-säkrad välfärdspolitik som bättre speglar våra unika förutsättningar.

Vårt gemensamma arbete

Trots tuffa år som i hög grad präglats av återhållsamhet och hårda prioriteringar har mycket gått åt rätt håll. Socialdemokraterna och Moderaterna arbetar målmedvetet i alla verksamheter för att gå i den riktning vår regionala utvecklingsstrategi *Vårt Gotland 2040* pekar ut. Den regionala utvecklingsstrategin är hela Gotlands och gotlänningarnas vision för framtiden. För att utveckla Gotland måste vi arbeta tillsammans. Ökad dialog och samverkan har ett stort fokus i vårt ledarskap. Under hösten kommer vi att föra dialog runt om på Gotland kring samhällsutveckling, den nya översiktsplanen³ och de demografiska utmaningarna. Här kommer Region Gotland och politiken tillsammans att möta gotlänningarna kring framtidsfrågor.

Vi ser kraften i det lokala engagemanget. Där man bor, lever och verkar vill många vara med och forma framtiden. Vi vill bygga långsiktigt för ökad systematik och utväxling i arbetet med lokal utveckling och landsbygdsutveckling. Därför ger vi 0,9 miljoner som ska vidare ut till bygderna.

Tack vare målmedvetet arbete ser vi att mycket går bra i våra verksamheter. Utsläppen i våra verksamheter minskar, led-lampor och solceller på taken blir fler och luftkvaliteten förbättras (PM10). Vi har skrivit under *Klimatkontrakt 2030* ihop med andra kommuner i projektet *Viable cities*. Vi har klivit fram och tar helhetsansvar kring energifrågan och har bildat GAIST⁴ för att öka hastigheten i omställningen. Vi har tagit ledarskap i internationella sammanhang i och med ordförandeskapet i CPMR⁵, vilket leder till ökat fokus på öar och att Gotland syns som föregångare. Vi har ökat samverkan med andra öar i Östersjön och vill se ökad aktivitet i Blått centrum⁶ där vi vill samordna vattenfrågan på land med Östersjödimensionen. Vi intensifierar arbetet kring våra transporter och arbetar redan nu med hur vi vill se färjetrafiken efter nästa avtalsperiod.

Vidare har vi antagit en ny besöksnäringstrategi och arbetar nu för en samlad destinationsorganisation. Vi har antagit en ny översiktsplan som betonar den hållbara utvecklingen av Gotland. Vi har arbetat bort bygglovskön. Tack vare våra prioriteringar och vår markstrategi, har vi – tillsammans med våra engagerade medarbetare – satt grunden för en än mer effektiv och offensiv samhällsbyggnadsprocess. Vi har satt höga mål för näringslivsklimatet och ser en positiv utveckling av både Nöjd Kund Index (NKI) och Nöjd Upphandlings Index (NUI).

Långsiktiga planeringsförutsättningar

Långsiktiga planeringsförutsättningar är viktigt för våra verksamheter. För att ta höjd för detta har

¹Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling

²Generaldirektoratet för regional- och stadspolitik

³<https://gotland.se/oversiktsplan2040>

⁴Gotland Accelererar I Samverkan för grön Tillväxt

⁵Conference of Peripheral Maritime Regions

⁶<https://www.uu.se/samverkan-innovation/blatt-centrum-gotland>

Region Gotland en resursfördelningsmodell som möter dessa behov. Vi fördelar full kostnadskompensation till Socialnämnden (SON) i takt med att vi blir äldre, mer till Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden (GVN) för att det blir fler elever i gymnasiet och mer till Hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN) för att möta kostnadsökningarna. Samtidigt minskar antalet barn och elever i förskola och skola kraftigt, vilket syns i resursfördelningen till Barn- och utbildningsnämnden (BUN).

Sedan 2017 har Region Gotland lagt effektiviseringar i alla nämndernas budgetar. Detta har varit viktigt för att hålla nere kostnadsutvecklingen och för en långsiktigt hållbar ekonomi. Socialdemokraterna och Moderaterna väljer dock att inte lägga effektiviseringar på verksamheten för 2026. Att hela tiden leta effektiviseringar tar både tid och resurser – nu ser vi behovet av arbetsro i nämnder och förvaltningar och därför lägger vi inga effektiviseringskrav 2026. Vi föreslår också oförändrad skattesats.

Personalkostnadskompensation	
Generell personalkostnadskompensation 3 %	130,0
Summa personalkostnadskompensation	130,0
Resursfördelningsmodeller	
Resursfördelningsmodell BUN	-25,4
Resursfördelningsmodell GVN	20,4
Resursfördelningsmodell SON	29,2
Resursfördelningsmodell HSN	56,6
Summa resursfördelningsmodell	80,8

Vår viktigaste resurs – medarbetarna

Välfärden är aldrig bättre än dess medarbetare och Region Gotlands medarbetare är vår viktigaste resurs. Därför fortsätter Socialdemokraterna och Moderaterna att satsa på medarbetarna. I vårt budgetförslag för 2026 ger vi full personalkostnadskompensation på märket, 3 procent, vilket innebär 130 miljoner kronor (se tabellen ovan).

Medarbetare i Region Gotland ska ha möjlighet till goda arbetsvillkor, en god löneutveckling och fler arbetskamrater och vi ska även ge dem förutsättningar för ett långt, friskt och hållbart arbetsliv. Ett viktigt mål är att fortsätta det redan framgångsrika arbetet med att minska beroendet av hyrpersonal. Då behöver Region Gotland stärkas som arbetsgivare så att fler väljer att jobba hos oss. Här vill vi ta flera steg för att uppnå det.

När konkurrensen om arbetskraft hårdnar behöver vi säkerställa att vi har resurser för att attrahera, rekrytera, utveckla och behålla medarbetare. Region Gotland ska ha goda förutsättningar för en långsiktig och hållbar löneutveckling.

2025 höjde vi friskvårdsbidraget för våra medarbetare från 1 200 till 3 000 kronor per år, och gav fler medarbetare möjlighet att ta ut friskvårdstimme, för att ytterligare stärka erbjudandet till våra medarbetare och förutsättningarna för ett gott arbetsliv. I vår budget för 2026 ligger dessa satsningar kvar. Dessutom fortsätter vi med arbetet att införa förmånscyklar för regionens personal, vilket gynnar både det hälsofrämjande arbetet och miljön.

Samtidigt behöver vi fortsätta att utveckla vårt arbete kring bemanning och att bli mer effektiva i att nyttja vår personals kompetens rätt och vi har tidigare gett förvaltningen i uppdrag att utveckla arbetet med samordning kring bemanningsfrågor för en mer ändamålsenlig och resurseffektiv verksamhet.

Starten i livet – barn och unga

Under de senaste åren har vi tagit flera viktiga steg för att stärka förskolan och skolan på Gotland. Vi har invigt den nya förskolan i Väskinde – en av Gotlands största med plats för 100 barn och en helt ny utemiljö. Nya Alléskolan har också öppnat, med moderna och större lokaler för upp till 300 elever i årskurs F-6. Vi har beslutat om ökade resurser till barnomsorg på obekväm arbetstid och skjutit till medel till anpassad skola för att möta de ökade behoven. Vi har tagit initiativ för att öka tillgängligheten till Öppna förskolan, bland annat genom att öppna upp i Slite och utreda fler platser på landsbygden. Utöver detta har vi redan idag en hög andel barn som är inskrivna på förskolan och fritids, små barngrupper och hög personaltäthet. Detta för att ta ansvar för att möta dagens behov och investera i framtiden.

Fokus på barn och unga i behov av stöd

Samtidigt står den gotländska skol- och förskoleorganisationen inför stora utmaningar. Antalet barn och elever förväntas minska kraftigt, samtidigt som stödbehoven i skola och förskola ökar. Därför fokuserar budgeten för 2026 på att säkra kvaliteten i skola och förskola, med särskilt fokus på barn och unga i behov av stöd.

För att värna kvaliteten i denna omställningsperiod avsätter vi därför 7,9 miljoner kronor till förskolan. Dessa går till en höjning av grundbeloppet för alla barn i förskolan och för att möta de ökade behoven och möjliggöra fler platser på specialförskolan Heden. Detta för att skapa en mer anpassad och tillgänglig miljö för barn med funktionsnedsättning, till exempel autismspektrumdiagnoser, som ofta har svårt att fungera i vanliga förskolemiljöer.

För att främja våra elevers hälsa och välmående förstärker vi barn- och elevhälsan med 1,4 miljoner kronor till specialpedagogisk/speciallärarkompetens för ökad likvärdighet oavsett skola, och vi permanentar projektet med fysioterapeut i skolan, som arbetar med ergonomi, fysisk aktivitet och tidiga insatser för barns motorik.

Vi tillskjuter också 13 miljoner till grundskolan, inklusive resursskolan och anpassad skola, för en höjning av grundbeloppet för att säkra kvaliteten och för att kunna möta det ökande behovet av stöd i skolan. Behovet av anpassad skola och resursskola ökar, och verksamheterna förväntas växa ytterligare, vilket kräver fler lärare och specialpedagogisk kompetens. Resursskolan får till hösten 2025 nya lokaler, vilket möjliggör att ta emot fler elever.

Kunskap som lyfter unga och vuxnas lärande

I linje med detta flyttar vi även över ansvaret för den anpassade gymnasieskolan och Desideria anpassad grundskola som idag finns på Wisbygymnasiets område från Barn- och utbildningsnämnden till Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden. Detta för att knyta de verksamheterna och dess elever närmare Wisbygymnasiet, vilket skapar bättre förutsättningar framåt.

Gotlands Folkhögskolas allmänna kurs Enter bidrar till att höja utbildningsnivån och möjliggöra vidare studier, med särskilt stöd för deltagare inom NPF-spektrumet. Efterfrågan på kursen är högre än tillgången. Därför tillskjuter vi resurser till Enter i vår budget för 2026. Vid sidan av detta tillför vi 2,5 miljoner för att stärka skolbiblioteken, något som är av stor vikt för att stimulera elevers läsning.

Utöver resursfördelningsmodellen tillskjuter vi totalt 25,5 miljoner kronor för barn, unga och vuxnas lärande:

- 7,9 miljoner till förskolan (4,5 mkr för en höjning av grundbeloppet för alla barn i förskolan och 3,4 mkr för att möta det ökade behovet till anpassad skola).
- 1,4 miljoner till barn- och elevhälsan.
- 13 miljoner för grundskolan inklusive anpassad skola.
- 700 000 kronor för Enter (Folkhögskolan).
- 2,5 miljoner för skolbibliotek.

Kultur och fritid – för ett aktivt och meningsfullt liv

I budgeten för 2026 stärker vi det gotländska föreningslivet och skapar bättre möjligheter till en rik fritid för alla gotlänningar. Vi fortsätter investera i våra idrotts- och fritidsanläggningar för att ge både föreningar och invånare goda förutsättningar för en rik fritid.

Arbetet med det efterlängtrade nya Solbergabadet fortskrider enligt plan, samtidigt som planeringsarbetet för både ny ridanläggning och ny ishall fortsätter. Vid sidan av detta får vi äntligen ett nytt stödsystem på fritidssidan, vilket kommer att ge bättre, mer likvärdiga och transparenta förutsättningar.

Vi fortsätter arbetet med att mota ensamhet och öka rörelserikedomen. Vi har tidigare permanentat resurser till Fritidsbanken och utvecklat ett idéburet offentligt partnerskap (IOP), så att fler – oavsett bakgrund – får tillgång till en aktiv fritid. Dessutom sätter vi snart igång med arbetet inför Island Games på Gotland. Gotland är "preferred bidder" och förväntas, under sommarens spel på Orkney, tilldelas spelen år 2031.

De senaste åren har Region Gotland räknat upp medlen till kulturen mest i hela landet. Den linjen håller vi fast vid även i år – med en 3-procentig uppräkning till både den kommunala kulturen och till den regionala kulturen inom kultursamverkansmodellen. Vi fortsätter även planerna för ett nytt ungdanshus i nuvarande Solbergabadets lokaler, i takt med att det nya badhusets färdigställande.

Vi satsar sammanlagt 5,85 miljoner kronor på kultur och fritid:

- 2 miljoner till ökade driftskostnader som uppkommit i och med investeringar i anläggningar på Visborg, Rävåsen och i ishallen i Hemse, samt säkrar fortsatt drift av ishallen i Slite.
- 2 miljoner till föreningsdrift av egna anläggningar.
- 300 000 kronor till hyresstöd till mindre föreningar.
- 600 000 kronor till aktivitets- och medlemsstöd för 65+ samt personer med funktionsnedsättning.
- 150 000 kronor till verksamhetsstöd för funktionsrättsorganisationer.
- 100 000 kronor till ökad stöd för sociala föreningar.
- 700 000 kronor för att påbörja processen inför Island Games 2031.

Infrastruktur och klimat

De senaste åren har Tekniska nämnden arbetat intensivt med klimatfrågan. Vi har infört en ny prissättningsmodell som möjliggör klimativänliga investeringar, byggt ut laddinfrastruktur och solceller, samt genomfört insatser för bättre luftkvalitet. Vi har även antagit en klimatanpassningsplan – ett konkret verktyg för att stärka Gotlands beredskap mot klimätförändringar. Vi har dessutom tagit flera steg för att förbättra vardagsmiljön: dygnet runt-öppna återvinningsstationer, nya lekplatser och förbättringar av skol- och idrottsmiljöer. Vi bygger nytt, rustar upp och utvecklar – för ett Gotland där både boende och besökare trivs.

Utöver detta har vi genomfört flera viktiga investeringar, bland annat cykelväg till Visby flygplats, cirkulationsplats vid Östra Hansegatan, bryggan vid Kallis och offentliga toaletter vid Tallunden. De ökade kapitalkostnaderna för dessa samhällsinvesteringar hanteras genom ett tillskott på 9 miljoner kronor. Detta för att undvika att resurser behöver tas från annan verksamhet och därmed riskera minskad utvecklingskraft framåt.

I budget 2026 prioriterar vi också särskild kollektivtrafik – idag en underfinansierad verksamhet som allt fler nyttjar, särskilt inom färdtjänst och sjukresor. Genom att tillskjuta resurser säkrar vi upp servicenivån för de som behöver det allra mest.

Nya lösningar för vattenförsörjning

Vi fortsätter också att utveckla Gotland som en tillgänglig, trygg och hållbar plats att leva på. Vattensituationen med torka, minskad tillgång till grundvatten och därmed ökad efterfrågan på alternativa lösningar såväl som insatser för vattendammar, våtmarker och lagring ställer nya krav på Region Gotland. En VA-rådgivare är därför en viktig funktion i vår stora utmaning.

Genom att erbjuda rådgivning inom alternativa VA-lösningar redan i tidiga skeden av exploateringsprojekt, gör vi det enklare för både gotlänningar och nyinflyttade att komma vidare med sina byggplaner. Vi erbjuder sedan tidigare energi- och klimatrådgivning för att hjälpa gotlänningar med sin energianvändning och miljöpåverkan, och nu tar vi nästa steg med att erbjuda VA-rådgivning.

Våra satsningar för infrastruktur och klimat under 2026:

- 5 miljoner till särskild kollektivtrafik
- 300 000 kronor för skötsel av klintkanten i Visby innerstad
- 9 miljoner till kapitalkostnader för samhällsprojekt
- 160 000 kronor för fortsatt energi- och klimatrådgivning
- 600 000 kronor för VA-rådgivning (samarbete Miljö- och byggnämnden, total investering på 1 miljon)
- 1 miljon för exploatering och ökat bostadsbyggande

Bygga och bo – för ett växande Gotland

Sedan 2022 har Miljö- och byggnämnden arbetat målmedvetet med att förändra och förbättra. Vi har förbättrat bygglovsprocessen med tydligare kontaktvägar, kortare väntetider och en tydlig prioriteringsmodell för detaljplaner som gynnar bostadsförsörjningen. Resultaten märks: vi får högre betyg från företagare och sökande, och vi levererar på vårt vallöfte om att möjliggöra 500 nya bostäder per år.

Kundnöjdheten inom miljö- och hälsoskydd har ökat kraftigt, och inom bygglov har vi genomfört förändringar som verkligen gör skillnad i vardagen för gotlänningar. Att snabbt och tydligt få besked i byggärenden är avgörande för investeringar, nyetableringar och bostadsbyggande. När

bygglovsprocessen fungerar, fungerar också Gotlands utveckling bättre.

För att skapa bättre förutsättningar för Gotlands tillväxt prioriterar vi i budget 2026 insatser som stärker företagsklimatet, underlättar inflyttning och förbättrar vardagen för gotlänningar. Med ett tillskott till bygglovsverksamheten förstärker vi arbetet för kortare handläggningstider, smidigare processer och fortsatt hög service.

Idag har vi kommit ikapp de historiskt långa bygglovsköerna och vi fortsätter satsa på rådgivning i tidiga skeden – en modell som ger sökande rådgivning från start för att förenkla processen att söka bygglov. Samtidigt har vi stora exploateringsprojekt på gång där utvecklingen av Visborg är störst. För att fortsätta hålla hög takt i exploateringsarbetet skjuter vi till extra resurser för samhällsbyggande.

Vi stärker även miljö- och livsmedelskontrollen, där fokus ligger på att förbättra luftkvaliteten för gotlänningar (PM10) samt öka utbildningsinsatser om ansvarsfull alkoholservering och utveckla vårt brottsförebyggande arbete inom alkoholhantering. Läs mer om detta under avsnittet om trygghet, säkerhet och beredskap.

För att Gotland ska fortsätta växa satsar vi följande:

- 3 miljoner för att effektivisera bygglovshantering yttre.
- 1 miljon till PM10 och alkoholhantering.
- 7,7 miljoner för exploatering och bostadsbyggande.
- 400 000 kronor för VA-rådgivning (i samarbete med tekniska nämnden, total investering på 1 miljon).
- 1 miljon för digital inflyttarservice och gotland.com

För ett levande näringsliv

Många bidrar på ett viktigt sätt till målen i den regionala utvecklingsstrategin. Region Gotland beviljar årligen verksamhetsbidrag till organisationer som bedöms fylla en viktig funktion i det företagsfrämjande systemet. Näringslivsanslaget har över år varierat. Samhällets allmänna kostnadsökningar, ett ökat tryck på medfinansiering av EU-projekt och för att främja Gotlands innovations- och konkurrenskraft behöver näringslivsanslaget framåt att öka. Inför 2026 höjer vi därför näringslivsanslaget med 3,9 miljoner.

Organisation	Näringslivsanslag
ALMI	4,30
Science Park Gotland	3,50
Ung företagsamhet	0,50
Rindi kårhus	0,77
Coompanion	0,40
Visby Centrum	0,50
Medeltidsveckan	0,30
Gotlands Grönt Centrum	4,80
Gotland Filmfond	3,00
Företagardagen (Tillväxt Gotland)	0,08
92 möjligheter (Tillväxt Gotland)	0,06
Kapitaltillskottsgaranti Kongresshall	1,50
Forsatt finansiering fleråriga beslut	1,00
Utrymme nya beslut näringslivsinsatser	2,28
Totalt	23,00

Totalt satsar vi 23 miljoner till den gotländska näringen, där vi prioriterat en utökning med:

- 3,9 miljoner till näringslivsfrämjande verksamhet.

Vård – när den behövs

När gotlänningar tillfrågas om man anser sig ha tillgång till den vård man behöver och om man får den i rätt tid hamnar Gotland i topp i nationella mätningar. Det är viktigt att bibehålla den höga kvalitet och tillgänglighet vi har i sjukvården men också att fortsätta förstärka de delar där insatser behövs.

När Socialdemokraterna och Moderaterna tog över ledarskapet i Hälso- och sjukvårdsnämnden hade endast varannan gotlänning en fast läkarkontakt på vårdcentralen. Idag är andelen nästan 70 procent. Arbetet med fasta kontakter som grund för primärvårdens utveckling är inte bara positivt för patienten utan själva grunden för kvalitet och kontinuitet. Genom att ge full täckning för personalkostnader och genom att hålla i resursfördelningsmodellen ger vi sjukvården förutsättningar att hålla i riktningen framåt.

Samtidigt behöver vi ta vara på möjligheterna med ny teknik. Utöver tillskottet om 56,6 miljoner i resursfördelningsmodellen samt täckning för personalkostnader skjuter vi också till 10 miljoner årligen för arbetet med nytt journalsystem. Region Gotland har tillsammans med Region Stockholm beslutat att byta ut dagens lösning – ett steg som är avgörande för att upprätthålla en hög patientsäkerhet och effektiv informationshantering i vården. Systemet ska vara ett verktyg som frigör tid och förenklar vardagen för vårdens medarbetare. Resurstilldelningen ger förutsättningar för en god implementering av ett system som möter personalens och sjukvårdens behov.

I juni 2026 invigs akutmottagningens nya lokaler. Det har varit efterlängtat av många och ger inte bara en bättre integritet för patienter som söker akut sjukvård utan ger också personalen en bättre arbetsmiljö. För att kunna bygga om akutmottagningen har havspaviljongen tillskapats. Genom att ge full kostnadstäckning för denna tryggar vi en långsiktig finansiering som inte går ut över personalen eller andra budgetposter.

Enligt resursfördelningsmodellen får hälso- och sjukvården 56,6 miljoner kronor. Utöver detta prioriterar vi:

- 10 miljoner för att säkra implementeringen av nytt journalsystem.
- 10,4 miljoner till hyreskostnader för Havspaviljongen, för möjliggörandet av ny akutmottagning.

En äldreomsorg för åren som kommer

Antalet äldre på Gotland ökar. Vi ger därför drygt 29 miljoner kronor för fler äldre. Med ökat budgetutrymme för äldreomsorgen skapar vi förutsättningar för att hantera kostnadsökningar och samtidigt hålla en hög kvalitet i verksamheten. Fokus ligger på att bemanna efter faktiska behov och stärka kompetensen hos våra viktiga medarbetare, som varje dag ser till att våra äldre har en trygg och bra tillvaro på särskilda boenden eller i hemmet.

Kunniga medarbetare som trivs i sitt jobb är en förutsättning för en fungerande äldreomsorg. Vi ger full personalkostnadskompensation, vilket möjliggör fortsatt god löneutveckling för våra medarbetare samtidigt som vi fortsätter satsningar på friskvård för att minska sjukfrånvaron och bidra till ett mer hållbart arbetsliv. Våra enhetschefer får fortsatt stöd i att leda förändring och utveckling. Genom att digitalisera vår verksamhet frigör vi tid för våra medarbetare att fokusera på kärnuppgiften: omsorg.

Arbetet med det nya särskilda boendet i Klintehamn fortsätter enligt plan, och inflyttning beräknas

ske i december 2025. Vi har också nyligen invigt ett nytt gruppboende på Terra Nova – ytterligare ett steg för att möta behovet av moderna och ändamålsenliga boendelösningar för våra äldre.

Med vår långsiktiga 10-årsplan finns en fortsatt tydlig strategi för hur utbyggnaden ska ske. I dagsläget finns det lediga platser och goda möjligheter att välja var man vill bo, samtidigt som det nya äldreboendet i Klintehamn invigs under året.

Vi kommer också att fortsätta jobba förebyggande tillsammans med de äldre och pensionärsorganisationerna. Vi planerar hälsofrämjande åtgärder som ska minska upplevd ensamhet, motverka digitalt utanförskap och stimulera till fysisk aktivitet. Tillsammans med pensionärsorganisationerna och andra delar av civilsamhället vill vi skapa mötesplatser och aktiviteter som berikar de äldres liv och verkar förebyggande, för ett rikt och långt liv.

Vår budget ger oss möjligheter att ge Gotlands äldre en trygg och bra äldreomsorg genom hemtjänst, särskilda boenden och hemsjukvård. Det ska vara tryggt att åldras på Gotland.

Beroendevård och stödboende

Vi vet samtidigt att vi behöver öka insatserna för personer med beroende. I vår budget prioriterar vi därför 9,4 miljoner för stödboende. Vi har flera olika varianter av boende för gotlänningar i beroende, men genom budgetsatsningen kan vi bygga en bit som saknas, nämligen ett stödboende för de som kämpar för att ta sig ur sitt beroende. Det är ett steg i rätt riktning mot de tankegångar som finns i samsjuklighetsutredningens reformering av den svenska beroendevården. Genom denna satsning hoppas vi kunna hjälpa fler gotlänningar att ta sig ur sitt skadliga beroende av alkohol och narkotika.

Enligt resursfördelningsmodellen får Socialnämnden ett tillskott på 29,2 miljoner kronor. Utöver detta prioriterar vi:

- 9,4 miljoner för stödboende.

Trygghet, säkerhet och beredskap

Regional säkerhet och beredskap

En trygg region börjar med ett starkt förebyggande arbete. Vi har ökat vårt fokus på det brottsförebyggande arbetet och samlat det i en organisation tillsammans med beredskapsarbetet. Vi arbetar aktivt i alla verksamheter med kontinuitetsplanering och riskanalyser. Genom initiativ som projektet *Stark socken* stärker vi gotlänningars delaktighet och trygghet.

Ett annat viktigt område är det digitala skyddet. I vår budget för 2026 fortsätter vi att prioritera investeringar som stärker Gotlands IT-säkerhet på både kort och lång sikt. Förra året avsatte vi nära 8 miljoner kronor och vi håller i det målmedvetna arbetet. Därför fortsätter vi att bygga ut våra IT- och AI-lösningar för att möta alltmer komplexa hotbilder. Det handlar om att förebygga digitala angrepp, säkra samhällsviktig infrastruktur och skapa högre beredskap mot cyberbrott. Vi satsar på teknisk säkerhet – med lösningar som skyddar både offentliga verksamheter och gotlänningarnas integritet.

Beredskap inom skolan

Skolan är en av våra viktigaste platser för trygghet. Därför satsar vi på säkerhet och beredskap inom hela skolväsendet. Fokus ligger på att utveckla arbetet med risk- och indicenthantering, stärka det förebyggande arbetet mot hot och våld och bygga upp en tät samverkan mellan skola, polis, räddningstjänst, sjukvård och socialtjänst. Trygga skolmiljöer är grunden för barn och elevers lärande och utveckling – och ett effektivt skydd mot att unga dras in i destruktiva miljöer. Genom att jobba förebyggande tidigt i barn och ungas liv stärker vi inte bara tryggheten i skolan – utan i hela samhället.

Alkoholhantering med fokus på trygghet

I takt med att vi skärper det brottsförebyggande arbetet på Gotland, stärker vi även tillsynen kring alkoholservering. Budgeten inför 2026 ger oss möjlighet att arbeta mer strategiskt med utbildning och rådgivning till företag och personal som hanterar alkohol. Det handlar om att skapa medvetenhet, ansvarstagande och ett aktivt förebyggande arbete mot alkoholrelaterad brottslighet. Genom samarbete med polis, tull och andra myndigheter kan regionens tillsynspersonal nu vara en tydligare del av det brottsförebyggande arbetet. Det är ett viktigt steg för att förebygga våld, otrygghet och missbruk i offentliga miljöer – och för att skapa en tryggare Gotland för alla.

Avhopparverksamhet

Vi satsar också på att bygga upp en avhopparverksamhet för personer som vill lämna en kriminell bana bakom sig. Region Gotland har redan tagit tydliga steg genom att starta den särskilda insatsgruppen (SIG), där vi med stöd från socialtjänst, polis och andra aktörer skapar nätverk kring unga i riskzon – med målet att förebygga brott och ge dem nya möjligheter genom utbildning och arbete. Nu fortsätter vi arbetet. Med budgeten för 2026 kan vi erbjuda kriminella en väg ut. Det kräver långsiktiga resurser, skyddsåtgärder och ett omfattande samarbete mellan olika samhällsaktörer. Detta är en investering i tryggheten på Gotland. Vårt mål ligger fast: Gotland ska inte bli en plats för gängkriminalitet. För att lyckas måste vi agera innan problemen rotar sig – både med unga i riskzon och de som redan tagit steg in i kriminalitet.

Vi tar ansvar för Gotlands säkerhet – i vardag och i kris, och prioriterar följande:

- 4,5 miljoner för IT-säkerhet inklusive AI.
- 3 miljoner till räddningstjänstens uppdrag.
- 1 miljoner för säkerhet och beredskap inom skolan.
- 1 miljon för miljö och trygghet som PM10 och alkoholhantering.⁷
- 2 miljoner för avhopparverksamhet.

⁷ Nämnades i avsnittet om *Bo och bygga - för ett växande Gotland*

Investeringar

Behoven av investeringar i våra lokaler och verksamheter är stora och många viktiga investeringar ligger framför oss. Samtidigt står vi inför en utmaning att hantera en ekonomisk situation som kräver återhållsamhet och noggranna prioriteringar. Det krävs en ansvarsfull och långsiktig politik som säkerställer att vi kan möta dagens behov utan att äventyra framtida generationers möjligheter.

För att klara av det begränsar vi investeringsbudgeten till drygt 500 mkr per år för de kommande tre åren. Vi ska inte avsätta medel för investeringsbehov som ännu inte är redo för utförande och vi ska inte planera för mer än vad vi har resurser att kunna genomföra. Vissa investeringsprojekt flyttas framåt i tid då vi ser att de kräver ytterligare arbete innan de kan realiseras. Såväl en ny idrottshall i Visby som ridsportanläggning på Rävåsen skjuts därför till 2027/2028.

Förutom det redan pågående arbetet med nya Solbergabadet avsätts 1,5 miljoner 2026 till projektering för arbetet med ett ungdanshus på Solbergområdet.

Vår investeringsbudget för 2026–2028 fokuserar på att stärka kärnverksamheterna så som utbildning, kollektivtrafik och infrastruktur, samtidigt som vi behöver prioritera de mest kritiska investeringarna. Genom att effektivisera och omfördela resurser kan vi säkerställa att investeringsmedlen används på bästa möjliga sätt.

Vi är övertygade om att en balanserad och ansvarsfull investeringsbudget är nyckeln till att skapa ett hållbart och välmående samhälle. Genom att kombinera ekonomisk återhållsamhet med strategiska investeringar kan vi bygga en stark grund för framtiden.

Ett hållbart samhälle kräver att vi ställer om. En utvecklad kollektivtrafik är avgörande för att fler ska kunna välja bussen. Det är bra både för miljön och för livet. 2026 investerar vi därför för att kunna starta upp kollektivtrafikens nya stadslinjenät i Visby.

För att stärka Region Gotlands trygghet i form av redundans satsas 60 mkr på IT-investeringar och reservkraft för Korpenområdet och Visby hamn. Vi fortsätter även vår satsning inom VA och vattenförsörjning genom att avsätta 200–290 mkr årligen för reinvestering och nybyggnad.

	Driftbudget 2026 (mnkr)	
		Budget-beredning
	Personalkostnadskompensation	
	Generell personalkostnadskompensation 3 %	130,00
	Summa personalkostnadskompensation	130,00
	Resursfördelningsmodeller	
	Resursfördelningsmodell BUN	-25,40
	Resursfördelningsmodell GVN	20,40
	Resursfördelningsmodell SON	29,20
	Resursfördelningsmodell HSN	56,60
	Summa resursfördelningsmodell	80,80
	Externa avtal och interna prishöjningar	
	Externa avtal	44,30
	Interna priser regionstyrelseförvaltningen	5,40
	Interna priser teknikförvaltningen (försörjningsavdelningen)	3,60
	Förändring internhyra (3,6 %)	16,20
	Driftskostnader exploatering	1,10
	Summa externa avtal och interna priser	70,60
	Ramtillskott	
RS/RSF	Utveckling AI	0,50
RS/RSF	IT	4,00
RS/RSF	Drift ishallar Hemse och Slite	1,50
RS/RSF	Drift och hyra fritidsanläggningar	0,50
RS/RSF	Räddningstjänsten	3,00
RS/RSF	Energicentrum/energirådgivning	0,16
TN	Särskild kollektivtrafik	5,00
TN	Ökade resurser exploatering och ökat bostadsbyggande	1,60
TN	Skötsel av klintkanten Visby innerstad	0,30
TN	Kapitalkostnader samhällsprojekt	9,00
MBN	Bygglov - effektivitet och förstärkning	3,00
MBN	PM10 och alkoholhantering	1,00
MBN	VA-rådgivare	0,40
MBN	Exploatering och samhällsbyggnad	7,70
BUN	Förskola förstärkning	7,90
BUN	Grundskola inkl anpassad skola	13,00
BUN	Bam- och elevhälsan	1,40
BUN/GVN	Säkerhet och beredskap, skolorgansiationen	1,00
BUN	Skolbibliotek	2,50
GVN	Folkhögskolan, Enter	0,70
SON	Inrätta stödboende skadligt bruk o beroende	9,40
SON	Avhopparverksamhet	2,00
HSN	Nytt journalsystem - kvalitet i införande	10,00
HSN	Hyra Havspaviljongen	10,40
RSF	Antagande och implementering av nytt stödsystem på fritidsområdet	3,15
RSF	Verksamhetsstöd för genomförande av Island Games 2031	0,70
RSF	Finansiering arbetsmodell för landsbygdsutveckling	0,90
RSF	Beslut om verksamhetsbidrag ur näringslivsanslaget och näringslivsanslagets totala utrymme	3,90
RSF	Implementering av digital inflyttarservice och gotland.com i ordinarie verksamhet	1,00
	Summa ramtillskott*	105,61
	Reavinster och exploatering	-20,00
	Summa förändring budget 2026	367,00
	Budgeterat resultat 2026	75,40

Gotlands framtid

**kräver ordning i ekonomin,
arbetsmiljön och välfärden.**

Budget 2026 för Region Gotland

**Centerpartiet
Kristdemokraterna
Liberalerna**

För framtida ekonomisk stabilitet

Vi lever i oroliga tider där krig och finansiell oro påverkar alla; Från stater till individer. Kommuner och regioner runt om i Sverige kämpar med tuffa ekonomiska förutsättningar, så också Region Gotland. Det saknas pengar för att få regionens budget att gå ihop och de reserver som byggdes upp under den förra mandatperioden har nästan förbrukats. I den här situationen gäller det att hantera de gemensamma skattemedlen med eftertanke och med fokus på en ekonomiskt stabilare framtid. C, KD och L vill med denna budget bygga ekonomisk stabilitet för framtiden – en stabil ekonomi som skapar fler möjligheter för Region Gotlands invånare.

Tuffa tider, för alla

Region Gotland står inför stora utmaningar. Förutom de utmaningar som den sviktande världskonjunkturen innebär har Gotland problem med en snabbt växande låneskuld, i stort sett uttraderade ekonomiska buffertar och dålig budgetdisciplin. År efter år överskrider nämnderna budgeten. Samtidigt ökar behoven inom vård och omsorg på grund av en åldrande befolkning och antalet barn minskar kraftigt

Vi har en bred verksamhet som omfattar allt från förskolor till äldreomsorg, från musik till avancerad sjukvård. I det ekonomiska läge vi befinner oss nu måste vi fråga oss om vi gör rätt saker på rätt sätt. För det finns en skillnad mellan det vi måste göra (obligatoriska saker som skola, vård och omsorg) och det vi gör för att vi vill eller kan.

Samtidigt är vi i en situation där staten höjer kraven på beredskap, där gotlänningarnas behov och förväntningar ökar, men där finansiering saknas. Det faktum att Gotland är en ö skapar i sig själv merkostnader. Dessa merkostnader måste täckas. Hittills har majoriteten valt att försöka åtgärda underskotten med mer kortsiktiga åtgärder eller generella besparingar.

Ofta återkommer samma typ av åtgärder, utan att man systematiskt utvärderat vad som fungerat och inte. De återkommande åtgärderna skapar inte de effektiviseringar som eftersträvas då de inte alltid lett till att något tagits bort, succesivt adderas snarare ny verksamhet. Vad som behövs nu är en översyn och en samsyn kring vad som är region Gotlands kärna och vad som är möjligt att ompröva. Vi måste fråga oss:

- Hur ska Region Gotlands verksamheter se ut om 5–10 år?
- Vilken verksamhet är obligatorisk?
- Vilken verksamhet gör vi frivilligt?
- Vad kan göras annorlunda?

Dessa utmaningar går inte att lösa med fler besparingsprogram, det krävs ett annat sätt att leda.

Det nuvarande politiska styret på Gotland har intagit rollen som offer för omständigheter utanför deras kontroll, och signalerar att det inte går att vända utvecklingen. Det har lett till en farlig uppgivenhet. I praktiken har styret abdikerat från sitt ansvar.

Investeringsbehov och låneskuld

Region Gotlands låneskuld ökar snabbt, och har ökat med 400 miljoner kronor sedan början av 2024. Den är idag 776 miljoner kronor. Det motsvarar 13,7% av skatteunderlaget. Prognosen är att den redan i slutet av 2025 tangerar sig målet

på max 15%, eller en miljard kronor. En låneskuld över 15 % betyder att mer av våra skattepengar går till räntor istället för till vård, skola och omsorg. Det gör regionens ekonomi sårbar och minskar handlingsutrymmet.

Mot ekonomisk stabilitet

Trots alla utmaningar ser vi att det finns många styrkor i organisationen. Det finns en bas att bygga på.

För det första har vi den unika situationen att kommunala och regionala verksamheter är samlade under samma tak. Det ger stora möjligheter till samordning, helhetssyn och effektivare lösningar för gotlänningarnas bästa.

För det andra har vi flera verksamheter som redan i dag levererar god välfärd till låg kostnad. Det visar att det går att göra rätt saker på rätt sätt.

Sist men inte minst har vi en lojal och kompetent personalstyrka på alla nivåer. Det är de som håller ihop välfärden även när förutsättningarna är tuffa. Om vi ger dem rätt stöd, lyssnar på deras erfarenheter och tar vara på deras idéer, så finns kraften att förändra och utveckla.

Vi vill ge bättre förutsättningar för regionens medarbetare att göra ett ännu bättre arbete. Det gör vi genom att samordna mellan förvaltningar, genom att ta bort dubbelarbete och genom att bemanna rätt på varje tjänst.

För att skapa förutsättningar för alla nämnder att följa den beslutade budgeten ger vi full personalkostnadskompensation på 3% samt tillför medel i linje med resursfördelningsmodellen.

Vi föreslår en driftsbudget för år 2026 som inte når upp till målet om 2% överskott, men som är realistisk. Totalt tillförs 400 miljoner kronor till driften av Region Gotlands verksamheter.

Vi lägger samtidigt flera uppdrag för att kunna komma ur dagens oönskade ekonomiska läge, de växande problemen med arbetsmiljön och de kvalitetsbrister vi ser i vissa verksamheter. Det krävs helt enkelt strukturella förändringar, reformer av arbetssätt och ett synsätt som präglas av utveckling och ständiga förbättringar för att bygga en stabil framtid för välfärden på Gotland. Vi förväntar oss effekter redan under 2027, och att målet om 2% överskott kan nås under 2028.

Slutligen föreslår vi en återhållsam investeringsbudget, där investeringar för den skattefinansierade verksamheten behöver hållas på 500 mkr tills det ekonomiska resultatet tillåter mer.

En skola att lita på - på hela Gotland

Vi vill satsa på kvalitet i barns och ungas grundläggande skolutbildning. Utan en bra start, som ger förutsättningar att klara skolan, riskerar unga att exkluderas från både vidare utbildning och arbete. Vi accepterar inte att två av tio barn på Gotland inte klarar grundskolan med godkända betyg. Därför prioriterar vi skolan i vår budget.

Vi vill se en långsiktig satsning på skolan mot bakgrund av att elevunderlaget minskar; det är en anpassning till verkligheten. För att familjer ska våga satsa på bostad, i och utanför, tätorten krävs att man vet att skolan har långsiktiga förutsättningar, att skolan finns kvar över tid. Dagens system ger inte den tryggheten.

Vi vill satsa på stöd till de elever som riskerar att inte klara målen. Denna satsning ska bland annat användas till fler speciallärare och specialpedagoger i skolorna. Vi vill se tidiga insatser.

Vi avsätter medel för att stärka grundskolan och den anpassade skolan. Vi gör det genom ett generellt strukturbidrag får att ge rimliga förutsättningar för de mindre enheterna samt finansiering till grundskola och förskola för att kunna ställa om till lägre elevantal.

- **2 mnkr** till barn- och elevhälsan
- **10 mnkr** till utökat stöd till elever och förebyggande arbete
- **2,5 mnkr** till skolbibliotek
- **15 mnkr** i utökat landsbygdsstöd för att säkra skolor på hela Gotland
- **5 mnkr** för att upprätthålla en hög kvalitet under omställning

Säkra välfärden inom omsorg och sjukvård

Vi slår vakt om både vården och omsorgen. Socialnämnden tillförs medel för att täcka upp för den underbudgeterade LSS-verksamheten. Sjukvården går med stora underskott, och behöver ges en realistisk möjlighet att uppnå budget i balans.

Vi står inför en obalans mellan behov i vården och tillgänglig arbetskraft. Prognoser visar att antalet personer över 80 år kommer att öka med 1800 personer, vilket motsvarar 37%. Det innebär att behovet av vård och omsorg kommer att öka. Samtidigt förväntas antalet personer i arbetsför ålder minska med 780 personer. Vi behöver hitta vägar för att lösa denna utmaning.

Det bästa för både människor och ekonomi är att göra insatser så att fler mår bra och är friska långt upp i åldrarna. Det finns kommuner som har gjort omfattande satsningar på förebyggande arbete, vilket också märks i mindre andel som behöver särskilt boende eller stora insatser genom hemtjänst. Det är den vägen även Region Gotland behöver gå.

Vi vill utöka med kompetens och resurser till förebyggande och hälsofrämjande arbete för att äldre personer ska ha en god livskvalitet, bibehålla sina förmågor så länge som möjligt, och minska vård- och omsorgsbehov.

LSS är en rättighetslagstiftning för personer med behov av stödinsatser för att kunna leva ett gott liv. Verksamheten har under lång tid varit underfinansierad, vilket har påverkat kvaliteten. Vi vill tillföra medel för att minska denna underfinansiering.

Behovet av att inrätta ett kommunalt stödboende är stort, för att bättre kunna hjälpa personer med samsjuklighet och skadligt bruk samt ge dem tak över huvudet. Vi tillför medel för att finansiera hyreskostnaden.

- Utökad ram till hälso- och sjukvårdsnämnden för att få en realistisk möjlighet att nå budget i balans **30 mnkr**
- Inrätta nytt stödboende för personer med skadligt bruk och beroende **4 mnkr**
- Utökad ram till LSS-verksamhet för att minska underfinansiering och höja kvalitet **15 mnkr**
- Förebyggande och hälsofrämjande arbete **5 mnkr**

Samhällsutveckling

Befolkningsutvecklingen på Gotland har stannat av, målet att bli 65 000 personer är för oss underordnat att Gotland ska vara en bra plats att bo och verka på.

Några av de stora utmaningarna för Gotlands utveckling är:

- De höga priserna för person- och godstransporter

- Bristen på industrimark
- Bristen på bostäder

Infrastrukturen för att transportera både människor och gods på Gotland behöver fortsätta utvecklas. Centerpartiet, Kristdemokraterna och Liberalerna har alla en levande dialog med sina representanter i riksdagens trafikutskott gällande färjepriserna och flyget. Kollektivtrafiken behöver fortsätta att utvecklas för att bättra tillgodose gotlänningarnas behov, och det måste bli enklare att cykla i Visby och runt om på Gotland.

För att vända utvecklingen krävs att mark- och exploateringsprocesserna blir mer fokuserade och att de snabbare kan möta de behov som finns, både när det gäller bostäder och mark för verksamheter.

Utvecklingen på Visborg är Gotlands just nu största stadsbyggnadsprojekt. Det är förknippat med utmaningar kring den totala ekonomin i projektet, utbyggnad av VA och miljöfrågor. Vi vill avvakta resultatet av den lägesrapport som ska presenteras hösten 2025. Projektet bör omprövas för att kunna återupptas i en omfattning som är genomförbar. Genom detta kan vi omfördela resurser och investeringsmedel till projekt med möjlighet att snabbare tillgängliggöra mark för bostäder och verksamheter.

Detaljplaner som beviljats planbesked men ännu inte tilldelats handläggare och fått besked om planstart ska utvärderas med avseende på genomförbarhet.

- Utökad ram för att arbeta av plankön och producera detaljplaner i högre takt **2 mnkr**
- För att stärka kompetensförsörjningen vill vi satsa **0,6 mnkr** till trainees inom samhällsbyggnad.
- För att täcka upp för kapitalkostnader för pågående samhällsprojekt görs ett ramtillskott på **8 mnkr**
- Utökade resurser till TN för exploatering och ökat bostadsbyggande **1,6 mnkr**
- Utökade resurser till särskild kollektivtrafik **2 mnkr**
- Implementering av digital inflyttarservice och gotland.com i ordinarie verksamhet **1 mnkr**
- Finansiering av ny arbetsmodell för landsbygdsutveckling **0,9 mnkr**

Vatten, klimat och beredskap

Vattenfrågan är central för Gotlands utveckling. Vatten behövs både för boende, näringsliv och livsmedelsproduktion. Utbyggnaden av vattenförsörjningen behöver säkras med många olika lösningar parallellt: dammar längs vattendrag, traditionella lösningar som brunnar och ytvattentäkter samt avsaltningsverk. För att stötta enskilda och företag, men även Region Gotland, i att hitta lösningar vill vi införa funktionen VA-rådgivare.

På Energicentrum finns både rådgivning och projekt för att flytta fram Gotlands positioner i klimatfrågan och den gröna energiomställning vi måste genomföra, både för klimatets skull men också för vår beredskap. Därför stärker vi finansieringen av energirådgivare.

Beredskapsfrågorna spänner över alla Region Gotlands verksamheter, och den pågående kontinuitetsplaneringen är grunden. För att ytterligare stärka beredskapsarbetet där det finns ett stort behov, skjuter vi till extra medel. Vi vill även stärka IT-säkerheten.

- Utökad ram för att delfinansiera VA-rådgivare **0,4 mnkr**
- Förstärkt finansiering av energirådgivare **0,2 mnkr**
- Ökad IT-säkerhet **2 mnkr**

Näringsliv och innovation

För att klara välfärden, och skapa sysselsättning för gotlänningar är ett gott företagsklimat som genererar arbetstillfällen, intäkter och inflyttning avgörande. Trots olika insatser under åren så har företagsklimatet aldrig lyft.

De otillfredsställande resultaten bekräftas av Sveriges Kommuner och Regioners årliga företagsklimatundersökning där bland annat bygglov och miljö- och hälsoskydd har väldigt låga värden. Även om vi i den enkäten gör ett marginellt bättre resultat för 2023, så placerar sig Gotland fortfarande lågt, och betydligt lägre än riket. Företagsklimatet har stor betydelse för människors vilja att starta företag, och behöver prioriteras för att bidra till sysselsättning och utveckling.

Ett bra företagsklimat kännetecknas av en god relation mellan näringsliv och kommun/region. Här är regionens medarbetare av stor betydelse. De måste få goda förutsättningar att göra ett bra jobb och vi måste fånga den drivkraft och den vilja till innovation och utveckling som finns hos varje medarbetare att ständigt förbättra dessa förutsättningar. Detta arbete ryms inom vårt uppdrag om ledarskap och arbetsmiljö.

Digitalisering är ett viktigt verktyg framöver för att bygga ett starkt Gotland som ligger i framkant. Samma sak gäller för att göra Region Gotlands verksamheter effektiva. Därför behöver de digitaliseringsprojekt som pågår fortgå, t.ex. nytt ekonomisystem och nytt journalsystem för vården.

Artificiell intelligens (AI) kan förbättra både planering, service och trygghet. Men då krävs det att Region Gotland som organisation vågar vara nyfiken, pröva nytt, men också hålla i så att tekniken används med omdöme, för gotlänningarnas bästa.

- **0,5 mnkr** till införande av central AI-lösning.

Kultur och fritid över hela Gotland

Idrott och kultur ger glädje och gemenskap och är bra för både psykiskt och fysiskt välmående. Vi vill därför skapa bättre möjligheter till kultur och idrott över hela Gotland.

Kultur

Kultur, i alla dess former sträcker sig över ålders- och kulturgränser. Gotland behöver fler lokaler för teater, musik och andra verksamheter som behöver en scen. Därför vill vi se hur Wisby Strand skulle kunna nyttjas i högre utsträckning genom en anpassning av scener och utrymmen för att möjliggöra en inkluderande kulturmötesplats med låga trösklar. Ambitionen är bokningsbara replokaler och studios samt en fullt utrustad scen. Vi vill utveckla det vi har och skapa flexibilitet.

Vi vill räkna upp kultursamverkansmodellen med **3%** för stöd till kulturinstitutioner och fria aktörer inom kulturen.

Fritid

Vi vill förstärka stödsystemet på fritidsområdet med **3,15 miljoner kronor**, vilket framför allt innebär stärkt stöd till föreningsdrivna anläggningar och stärkt aktivitetsstöd.

Visbygymnasterna behöver ett utökat driftstöd för att de ska kunna hyra en större permanent anläggning till sin växande verksamhet.

Vi vill också prioritera långsiktighet för ishallen i Slite genom att skjuta till nödvändiga medel för fortsatt föreningsdrift.

700 000 kronor avsätts för att Gotland ska kunna genomföra Island Games 2031.

	Driftbudget 2026 (mnkr)	
	Personalkostnadskompensation	
	Generell personalkostnadskompensation 3 % (avsatt 145 mnkr)	130,0
	Summa personalkostnadskompensation	130,0
	Resursfördelningsmodeller	
	Resursfördelningsmodell BUN	-25,4
	Resursfördelningsmodell GVN	20,4
	Resursfördelningsmodell SON	29,2
	Resursfördelningsmodell HSN	56,6
	Summa resursfördelningsmodell	80,8
	Externa avtal och interna prishöjningar	
	Externa avtal	44,3
	Interna priser regionstyrelseförvaltningen	5,4
	Interna priser teknikförvaltningen (försörjningsavdelningen)	3,6
	Förändring internhyra (3,6 %)	16,2
	Driftskostnader exploatering	1,1
	Summa externa avtal och interna priser	70,6
	Ramtillskott	
RS/RSF	AI-lösning central	0,5
RS/RSF	Ökade kapitalkostnader IT-säkerhet	2,0
RS/RSF	Drift ishallar Hemse och Slite	1,5
RS/RSF	Energicentrum (rådgivning)	0,2
TN	Särskild kollektivtrafik	2,0
TN	Utökade resurser exploatering och ökat bostadsbyggande	1,6
TN	Kapitalkostnader samhällsprojekt	8,0
MBN	Plan och geografisk information	2,0
MBN	VA-rådgivare	0,4
MBN	Trainees inom samhällsbyggnadsprocessen	0,6
BUN	Barn- och elevhälsan	1,4
BUN	Säkerhet och beredskap	0,5
BUN	Statsbidrag, skolbibliotek (2,487 mnkr, finansieras av generellt stadsbidrag)	2,5
BUN	Utökat landsbygdsstöd	15,0
BUN	Nedtrappning minskat elevantal	5,0
BUN	Utökat stöd till elever och förebyggande arbete	10,0
GVN	Barn- och elevhälsan	0,6

SON	Inrätta stödboende skadligt bruk o beroende (förändrad lagstiftning).	4,0
SON	Underfinansiering av LSS-verksamheten	15,0
SON	Förebyggande och hälsofrämjande arbete	5,0
HSN	Ramtillskott	30,0
	Summa ramtillskott*	107,8
	Övriga förändringar, separata ärenden	
RSF	Tillsättande av friluftssamordnare	1,0
RSF	Antagande och implementering av nytt stödsystem på fritidsområdet	3,15
RSF	Verksamhetsstöd för genomförande av Island Games 2031	0,7
RSF	Finansiering arbetsmodell för landsbygdsutveckling	0,9
RSF	Beslut om verksamhetsbidrag ur näringslivsanslaget och näringslivsanslagets totala utrymme	3,9
RSF	Implementering av digital inflyttarservice och gotland.com i ordinarie verksamhet	1,0
	Summa övriga förändringar	10,7
	Summa förändring budget 2026	399,9
	Resultat före beredning	147
	Avsatt för utökning i resultatplanen (personalkostnadskompensation, prisökningsreserv, resursfördelning)	295
	Reavinster och exploatering	20,0
	Budgeterat resultat 2026	62,5
	Påverkan på Region Gotlands finansiella mål	
	Resultatmål 2 % 2026 = 148 mnkr	
	Avvikelse från resultatmål	-85,5

Förslag till uppdrag i samband med budgetärendet

För att kunna komma ur dagens oönskade ekonomiska läge, arbetsmiljöproblem och kvalitetsbrister i vissa verksamheter krävs strukturella förändringar, reformer av arbetssätt och ett synsätt som präglas av utveckling och ständiga förbättringar.

Ett samlat uppdrag för ekonomi i långsiktig balans

Strukturerad styrning och stark ekonomi

Att år efter år spara 1% rakt över linjen är inte effektivt. Osthyselprincipen ger inte de effekter som krävs, utan skapar snarare arbetsmiljöproblem och oro i organisationen. Vi behöver prioritera klokare. Kostnader, uppdrag och strukturer ska granskas för att förstå vad som kan göras annorlunda. Uppdraget innebär en översyn över vad regionen gör – det obligatoriska och det frivilliga.

En lyssnande och inkluderande förändringsprocess

Vi vill att det lokala förändringsarbetet leds tillsammans med medarbetare, fack, civilsamhälle och invånare. Förändring kan inte drivas bakom stängda dörrar utan inblandning av de som berörs. Det ska vara begripligt, förankrat och byggt på tillit.

En långsiktig plan för framtidens organisation

Vi behöver en plan för hur Region Gotland ska klara vårdens behov, kompetensförsörjningen, befolkningens åldrande och teknikens möjligheter. Planen ska vara förankrad i verkligheten, men också bära en idé om framtiden. Det här handlar inte bara om att ta sig igenom detta, utan om att utveckla.

Uppdrag 1

Regiondirektören får i uppdrag att leda ett samlat förändringsarbete för att säkerställa Region Gotlands långsiktiga ekonomiska balans och hållbarhet i både kvalitet och arbetsmiljö. Arbetet ska inkludera en översyn av uppdrag, kostnadsstrukturer och verksamhetens omfattning, och ske i nära samverkan med medarbetare, fackliga organisationer, civilsamhället och invånare. Uppdraget ska resultera i en långsiktig plan för framtidens organisation som ska vara väl förankrad och byggd på tillit, ansvar och utveckling.

Ledarskap och arbetsmiljö

Det är alla medarbetare kompetens och engagemang som avgör kvaliteten i välfärden. Därför måste ett långsiktigt fokus på arbetsmiljö, ledarskap och delaktighet bli en hörnsten i regionens styrning.

Nöjda, trygga och delaktiga medarbetare stannar längre, presterar bättre och bidrar aktivt till att utveckla verksamheten, men i dag är arbetsmiljöfrågorna på flera håll ett sidospår. Det håller inte. Vi vill lyfta arbetsmiljö och medarbetarfrågor till en strategisk ledningsfråga, som följs upp med samma skärpa och regelbundenhet som ekonomin.

En kraftfull satsning på ledarskap

Regionens chefer behöver rätt stöd och rimliga förutsättningar för att kunna vara närvarande, utvecklingsinriktade ledare. Det handlar både om kompetensutveckling, kontinuerlig coachning och stöd och om att minska orimliga personalgruppsstorlekar.

En regiongemensam handlingsplan kopplad till medarbetarenkäten.

Resultaten från senaste medarbetarundersökningarna, och olika larmrapporter från fack och medarbetargrupper det senaste året visar tydligt var förbättringar behövs. Det räcker inte med det ojämna arbete som sker i förvaltningarna. Vi behöver en gemensam plan, med mål, ansvar och uppföljning. Flera av utmaningarna är gemensamma, och kan lösas gemensamt.

Ta vara på den drivkraft och innovationskraft som finns hos medarbetarna

Skapa arbetssätt och strukturer för att medarbetarna ska kunna lyfta vad som skapar onödigt stress, byråkrati eller ineffektivitet. De som jobbar nära verksamheten vet ofta precis vad som behöver förbättras. Det ger både inflytande och smartare lösningar.

Uppdrag 2

Regiondirektören får i uppdrag att säkerställa att arbetsmiljö, ledarskap och medarbetarfrågor blir strategiska frågor som följs upp lika systematiskt som ekonomin. Uppdraget omfattar även att ta fram en regiongemensam handlingsplan för arbetsmiljö med tydliga mål, ansvarsfördelning och uppföljning, grundad i medarbetarenkäter och fackliga inspel. Arbetet ska stärka chefernas förutsättningar, öka delaktighet och skapa strukturer för att ta tillvara medarbetarnas idéer.

En likvärdig och hållbar skolstruktur för hela Gotland

För oss är skolan en plats som skapar förutsättningar för resten av livet. Alla unga ska ges en bra start i livet. Den möjligheten ska gälla alla, oavsett vilka förutsättningar du har hemifrån och oavsett var på Gotland du bor. En skola som satsar på kvalitet i undervisningen bygger framtidstro och skapar möjligheter för människor att bo och verka på hela Gotland.

Samtidigt behöver vi vara redo på förändring. Prognoser pekar på kraftigt minskade elevkullar de närmaste tio åren. För att garantera kvalitet för varje elev i den gotländska skolan behöver vi vara beredda på förändringar och anpassningar. Vi behöver kunna skala upp och skala ner med varsamhet, och med dialog och förankring.

Ett nytt sätt att tänka om skola på landsbygden

Alla skolor måste inte ha samma struktur. I vissa fall kan det fungera med F-5-lösningar, i andra med delvis samundervisning, digitalt förstärkt undervisning eller varianter av distansundervisning. Vi vill se flexibla modeller där skolan kan samverka med andra delar av samhällsservicen så att resurser utnyttjas bättre och bygden stärks. Vi behöver också hitta sätt att skapa en bra arbetsmiljö och attraktivitet att jobba på mindre skolor.

Långsiktighet för skolan - trygghet för familjer

Vi vill arbeta med ett ta fram långsiktiga planer för skolor i dialog med medborgarna. Att hela tiden leva under hot om nedläggning skapar inga bra skolor. Att upprätta långsiktiga hållbara planer för skolorna skapar trygghet för de som bor och verkar i olika delar av Visby, i våra tätorter, på landsbygderna och på Gotland som helhet. Att visa på hur varje skola ska utvecklas ger både tydlighet och långsiktig hållbarhet för familjer och för skolans personal.

Föräldrar och medarbetare måste kunna veta vad som gäller, och vad man kan lita på i planeringen av skolgång och vardagsliv. En plan behöver naturligtvis successivt anpassas efter verkligheten, men det behöver göras med alla faktorer i åtanke.

Vi uppmuntrar också andra utförare i barnomsorg/förskola. Det skapar en flexibilitet för familjer och för vardagspuslet.

Samordning av resurser och kompetens

Små skolor ska inte bära hela kostnaden för särskilt stöd eller specialpedagogik. Vi föreslår att Region Gotland inrättar lokala nav där spetskompetens samlas och kan vara tillgänglig även för mindre enheter. Det gör att barn med särskilda behov får rätt stöd, samtidigt som små skolor kan behållas. I uppdraget ingår även att se på möjligheten till särskilda undervisningsgrupper under resursskolan för de eleverna med störst behov av stöd, t.ex. elever med autism, för att skapa större likvärdighet över ön.

En ärlig och bred samhällsanalys

Vi vill att beslut om förändringar i skolstruktur inte enbart grundas ensidigt på kostnader i barn- och utbildningsnämndens budget. Vi är inte betjänta av stuprörstänk och suboptimering. En större samhällsekonomisk helhetssyn krävs, där man också väger in samhällseffekter: hur påverkas social sammanhållning, inflyttning, pendling, fastighetsvärden, arbetsmarknad och folkhälsa av att en skola stängs? Det behövs ett bredare beslutsunderlag för att fatta kloka beslut. Ett utökat stöd för att kunna upprätthålla en skolstruktur som gynnar Gotlands utveckling behöver införas.

Uppdrag 3

Regiondirektören får i uppdrag att ta fram en långsiktig plan för skolstrukturen på Gotland som stärker kvaliteten i undervisningen, skapar trygghet för familjer och gör det mer attraktivt att arbeta i skolor på hela Gotland. Planen ska bygga på tidig dialog med föräldrar, medborgare och medarbetare, samt anpassas efter förändrade elevunderlag och pröva nya arbetssätt och samordnade lösningar. Beslutsunderlaget ska vila på en bred samhällsanalys där både barns behov, kvaliteten i undervisningen och Gotlands långsiktiga utveckling vägs in.

Ett hållbart samhällsbyggande

För att kunna prioritera bostadsbyggande på Gotland behöver vi göra saker i rätt ordning. Vi behöver satsa resurser på rätt projekt och se till att vi lägger ekonomiska och personella resurser där de gör störst nytta. Vi behöver vara beredda när konjunkturen vänder men också kunna hantera projekt i rimlig storlek.

Uppdrag 4

Regiondirektören får i uppdrag att utvärdera genomförbarheten av samhällsbyggnadsprojektet Visborg mot bakgrund av den rapport som ska presenteras hösten 2025. Projektet behöver ses över i termer av genomförbarhet på 5, 10 och 15 år samt i termer av vilka områden som ska tas in anspråk i vilken ordning.

Kultur med möjligheter

Behovet av scener och replokaler i Visby är stort och det finns förslag på att bygga om Gamla Solbergabadet till en kulturscen. Vi vill nyttja befintliga resurser och se på var vi kan få mest effekt per satsad krona.

Uppdrag 5

Regiondirektören får i uppdrag att undersöka de långsiktiga möjligheterna att anpassa Wisby Strand för fler scener och verksamheter än idag. Utredningen ska omfatta kontrakt, juridik och ekonomi och återslagas till budgetberedningen 2027.

Vänsterpartiets budget för Region Gotland 2026

*”Barn och unga på Gotland ska inte behöva betala för
regeringens och Sverigedemokraternas svek
– det får vi vuxna göra!”*

**Vi höjer skatten.
För barnens skull!**

Innehållsförteckning:

- 1. Inledning**
- 2. Förskola och skola**
- 3. Folkbildning och utbildning för vuxna**
- 4. Kultur och fritid**
- 5. Medarbetarna gör välfärden**
- 6. Klimat, miljö och bostadsbyggande**
- 7. Social omsorg och samsjuklighet**
- 8. Hälso- och sjukvård**
- 9. Uppdrag**
 - a. Framtidens förskola och skola
 - b. Medarbetares kunskap och engagemang
 - c. Löneskillnader på grund av kön måste bort
- 10. Tabell**
- 11. Investeringar**

1. Inledning

Liksom i förra årets budgetarbete präglas arbetet i år av en orolig omvärld som har en negativ inverkan på ekonomin i Sverige. Till det kommer minskade intäkter till följd av regeringens politik som systematiskt flyttar pengar från välfärden till annat. Trots att inflationen bromsat är hushållen hårt pressade av stigande kostnader för el, mat, medicin och annat som vi inte kan välja bort. Utöver det har Gotland stora ekonomiska utmaningar till följd av vårt öläge. Det är dyrt att inte kunna samarbeta och dela på kostnader med angränsande kommuner/regioner. Regeringen och Sverigedemokraterna måste kompensera Gotland för de extra kostnader vi har till följd av vårt öläge. När det inte sker och när våra kommunala verksamheter under lång tid finansierat underskottet i vården, behöver vi agera. Vi föreslår en skattehöjning med 50 öre för att se till att barn och unga inte längre betalar för regeringens svek genom nedskärningar i de verksamheter som riktar sig till dem. Detta ger 75 miljoner kronor varav 60 miljoner används till förskola och grundskola samt anpassad skola.

Även ur ett ekonomiskt perspektiv är det enda rätt att satsa på barn och unga. Det har forskats mycket kring de ekonomiska vinsterna som kommer till följd av tidiga och förebyggande insatser. Nilsson och Wadeskog (Barn och unga på Gotland 2009) har i sina beräkningar på vad ett socialt utanförskap kostar visat att när en person i 25-årsåldern går in i ett livslångt utanförskap blir kostnaden ungefär 10 miljoner kronor för samhället. Om personen dessutom blir kriminell blir kostnaderna för samhället betydligt större. De skriver bland annat:

"Även om prevention och rehabilitering är dyrt finns det få saker som är så dyrt som att låta utanförskapet fortgå. Det är inte bara omänskligt, det är ekonomiskt inte särskilt begåvat."

Nobelpristagaren i ekonomi, James Heckman, har gjort studier som visar på vinsten med att göra förebyggande insatser så tidigt som möjligt i en människas liv. Även med mycket försiktiga antaganden skulle ett genomtänkt stöd under de första levnadsåren ge en högre samhällsvinst än de flesta finansiella investeringar skulle gett. Vänsterpartiet menar att mot bakgrund av den forskning som finns är det ekonomiskt oförsvarbart att inte satsa. Vi ser därför heller en skattehöjning än att låta barn och unga betala för kortsiktiga politiska beslut. Vi höjer skatten för våra barns skull.

2. Förskola och skola

När det gäller verksamheter riktade till barn och unga står vi inför stora förändringar till följd av den demografiska utvecklingen här på Gotland. Vi har kraftigt minskade barnkullar att vänta framöver vilket kommer att göra att förskola och skola förlorar resurser genom resursfördelningsmodellen. Det är och kommer att bli en tuff omställning för både förskolan och grundskolan och det är därför viktigt att den omställning som behöver göras, görs varsamt och med fokus på kvalitet i verksamheterna och med hänsyn till personalen. För detta behövs en långsiktig och hållbar plan. Vänsterpartiet vill se att en noggrann utredning görs och att den mynnar ut i en plan som i flera steg redogör för hur omställningen ska gå till med bibehållen kvalitet i verksamheterna och med omsorg av personalen.

Det görs mycket bra i den gotländska skolan och vi ser ändå att för få elever når målen för sina respektive årskurser. Allt för många lämnar grundskolan utan gymnasiebehörighet och allt för många går ur gymnasiet utan gymnasieexamen. Många elever har problematisk skolfrånvaro och den siffran fortsätter att öka och krypa nedåt i åldrarna. Därför räcker det inte med slopade besparingar på

verksamheter för barn och unga eller de satsningar som presenteras i majoritetens budget. Vi behöver fortsätta göra det som fungerar men också göra mer för att vända utvecklingen åt rätt håll. För att göra mer och bättre krävs resurser. Vänsterpartiet föreslår en skattehöjning för barnens skull.

Pengarna vill vi i första hand lägga på förskola och grundskola samt anpassad skola för att möjliggöra ökad kvalitet trots den stora omställning som kommer att krävas på grund av minskade elevantal. Bland annat behöver satsningar ske på kompetenshöjning för all pedagogisk personal när det gäller NPF-diagnoser och förebyggande och åtgärdande arbete kring problematisk skolfrånvaro. Vi vill också se fortsatt arbete kring samverkan mellan framförallt skola och socialtjänst med fokus på barnfamiljer som behöver stöd.

Att höja kompetensen hos pedagoger generellt är viktigt då fler elever än idag behöver få sina behov tillgodseda inom ramen för den ordinarie verksamheten och undervisningen. Det kommer alltid att vara klasslärare, ämneslärare, förskollärare och andra pedagoger som jobbar i barngrupper och klasser som har den första och största kontaktytan med barn och elever. Det är denna grupp som behöver få rätt förutsättningar att upptäcka varningssignaler i tid, att veta hur man anpassar olika situationer utifrån elevers olika behov, att ge stöd inom ramen för den ordinarie verksamheten/undervisningen och att bedöma när elevhälsan behöver kopplas in.

Satsningar:

• Förskola:	15 mnkr
• Grundskola och anpassad grundskola:	26 mnkr
• Barn och elevhälsan grundskolan:	4 mnkr
• Kompetensutveckling pedagogisk personal i förskola och grundskola:	2,3 mnkr
• Skolskjutsar och specialskjutsar:	8,5 mnkr
• Statsbidrag, skolbibliotek (2,487 mkr, finansieras av generellt statsbidrag)	2,5 mnkr
• Barn- och elevhälsan gymnasiet	1 mnkr

3. Folkbildning och utbildning för vuxna

I ett föränderligt samhälle är möjligheten till lärande genom livet en nödvändighet. Yrkesutbildningar som gör att man kan ställa om mitt i arbetslivet ger den flexibilitet vårt samhälle behöver. Det är också viktigt att det finns möjlighet framåt för den som behöver en annan väg än den de flesta tar.

Regeringen har systematiskt försämrat förutsättningarna för möjligheten till både utbildning/omskolning senare i livet och till folkbildning i allmänhet. Det har man gjort till exempel genom att svika Folkhögskolan som ju är en skolform som når många av dem som behöver andra alternativ än till exempel gymnasium. Ett tydligt exempel är Enter på folkhögskolan i Hemse. Enter, som riktar sig till personer med npf-diagnoser, fyller en viktig funktion genom att fånga upp en grupp som inte alltid ges rätt förutsättningar inom gymnasieskolan.

Vänsterpartiet vill istället ge förutsättningar för Folkhögskolan att både säkra och utveckla sin verksamhet. Vi har bland annat skrivit en motion kring hur Folkhögskolan skulle kunna använda statsbidrag som inte går åt till att anordna yrkesutbildningar som hjälper människor in på

arbetsmarknaden. Vi vill också se satsningar på vuxenutbildningen genom att säkra Lärcentrum som samarbetar med högskolor och universitet på fastlandet genom att bedriva utbildningar i yrken vi behöver hit till Gotland. På så sätt bidrar man direkt till vår kompetensförsörjning. Vi har också verksamheten Arbetsliv och etablering som behöver ett tillskott för att kunna utveckla stöd som riktar sig till unga som inte går i skolan och står utanför arbetsmarknaden. Även här vill vi se satsningar då vi vet att det är både bättre och billigare när denna grupp fångas upp och slussas in i studier eller arbete.

Satsningar:

• Vuxenutbildning Lärcentrum	2,5 mnkr
• Folkhögskolan	2,4 mnkr
• Arbetsliv och etablering	0,7 mnkr

4. Kultur och fritid

Tillgång till kultur och möjlighet till en meningsfull fritid för alla är grundstenar i ett välmående samhälle. I ekonomiskt utmanande tider finns det alltid risk att kultur och fritid kommer i andra hand. När hushållen är pressade är det kultur och fritid man kan skära ner på. Det går inte att avstå från mat på bordet men det går att avstå från fritidsaktiviteter. Men det räcker inte med mat i magen för att vi människor ska utvecklas och nå vår fulla potential. Vi behöver också mötas, uppröras, uppleva och uttrycka oss. När ekonomin ser ut som den gör idag blir det ännu viktigare att kommunerna tar ansvar för att det finns tillgång till kultur och meningsfull fritid för alla, oavsett storlek på plånboken. När kultur och bildning blir något som bara är tillgängligt enbart för en privilegierad elit är vi som samhälle illa ute.

Vänsterpartiet förslår att barnkulturgarantin förstärks för att alla barn på Gotland verkligen ska få möta professionell kultur flera gånger under sin uppväxt. Det ska inte spela någon roll vilken skola du går i, utan gälla alla barn. Stödgivningen på kulturområdet har utretts och behoven av att stärka stöden för bland annat arrangemang och verksamhetsstöd för kulturorganisationer är stora. För att kunna genomföra det behövs pengar. Biblioteken på Gotland har under flera år arbetat med en metod som kallas för "Bokstart" som syftar till att uppmuntra läsande hos familjer med de allra minsta barnen. Arbetet är mycket framgångsrikt och behöver kunna fortsätta. Inom ramen för bibliotekens verksamhet pågår också ett mycket viktigt arbete med att minska det digitala utanförskapet. Ju mer digitaliserat vårt samhälle blir desto svårare blir det för de människor som inte på egen hand har förutsättningar att ta sig an de digitala verktygen. Biblioteken är en viktig nyckel till att minska utanförskapet. Den största satsningen på kulturområdet i vår budget är en satsning på ung kultur. Sedan några år tillbaka har Fenix ung kulturhus stått utan ändamålsenliga lokaler och behovet av en mötesplats för unga centralt i Visby lyfts allt oftare. Särskilt unga lyfter det behovet. Därför finns det med i vårt förslag till investeringsbudget som också överensstämmer med majoritetens.

Satsningar:

• Barnkulturgarantin	0,5 mnkr
• Stödgivning kultur	2,0 mnkr
• Bibliotekens arbete med "bokstart" och digitalt utanförskap	0,5 mnkr
• Offentlig konst	0,2 mnkr

Investeringar:

Nytt ungkulturhus i gamla Solbergabadet: drygt 58 miljoner kronor över 4 år

På fritidsområdet har de senaste åren inneburit högre kostnader för att driva anläggningar. Elpriserna har gått upp och andra kostnader för att driva anläggningar kostar mer i och med det högre kostnadsläget i samhället. Därför behövs det en del tillskott för att kunna säkra verksamheten. Ishallarna i Slite och Hemse är två exempel på det. Anläggningen för gymnastik i Visby som nu är på väg att förverkligas kommer också att innebära ett högre anslag men det kommer först år 2027. Ett nytt stödsystem är framtaget för fritidsområdet som ska ge bättre förutsättningar för idrott och fritid framöver. På grund av bristande ekonomi behöver det införas i två etapper och vi inleder med etapp ett från 2026. Hela idrottsgotland förbereder sig för att vara värdar för Island games 2031. Det arbetet behöver ekonomiskt stöd från Region Gotland med start 2026.

Satsning:

• Drift och anläggningar ishallar	2 mnkr
• Hyror fritidsanläggningar	0,5 mnkr
• Antagande och implementering av nytt stödsystem på fritidsområdet etapp 1	3,15 mnkr
• Verksamhetsstöd för genomförande av Island Games 2031	0,7 mnkr

5. Medarbetare gör välfärden

I välfärden är medarbetarna allt. Det skulle inte finnas varken vård, skola eller omsorg om det inte fanns medarbetare som varje dag gick till jobbet och gav sitt bästa för sina elever eller patienter. En av de största utmaningarna för gotländsk välfärd framöver är brist på arbetskraft. Det kommer vara färre som ska jobba och fler som behöver vård eller äldreomsorg. Välfärden konkurrerar också om arbetskraft med många andra branscher och Gotland konkurrerar med andra platser. Visst finns det mervärden med att bo på en fantastisk plats som Gotland men varken stränder eller historiska miljöer betalar räkningarna och kostnaderna för att leva här ökar. Region Gotland måste vara en arbetsgivare som tar vara på medarbetarna engagemang och kunskap och som förstår vikten av balans mellan arbetsliv och återhämtning. Därför föreslår vi ett uppdrag som fokuserar på höjd grundbemanning med mer personalinflytande.

Region Gotland är den största arbetsgivaren på Gotland och många stora personalgrupper har idag mycket låga löner. Fler av de yrkesgrupper som har de lägsta lönerna är kvinnodominerade yrken. De satsningar som gjorts i Region Gotland genom åren på jämställda löner har haft effekt. Medianlönerna är jämställda idag. Däremot finns det fortfarande flera yrkesroller som bedöms likvärdiga men som ändå har väldigt olika löneläge. Skillnaderna är ibland mycket stora mellan kvinnodominerade och mansdominerade yrkesroller i likvärdiga yrken. Det måste det bli ändring på. Därför föreslår vi att en plan tas fram för att komma tillrätta med problemen. Vänsterpartiets budget tar höjd för personalkostnadsökningar motsvarande märket (3%) och satsar dessutom 10 miljoner på att komma tillrätta med osakliga löneskillnader med fokus på yrkesgrupperna med lägst lön.

Satsningar:

• Generella personalkostnadskompensation 3%	130 mnkr
• Särskild satsning jämställdhet för yrkesgrupper med de lägsta lönerna	10 mnkr

6. Klimat, miljö och bostadsbyggande

Med den nuvarande regeringen har arbetet med klimatomställningen avstannat. Från att ha varit en av de bästa i klassen kritiserar nu Sverige hårt för att vi inte når de mål vi har åtagit oss. När regeringen sviker klimatpolitiken lämnas ett större ansvar till kommuner och regioner än vad de klarar av att bära. Här på Gotland står vi redan mitt i effekterna av klimatförändringar. Arbetet med att successivt minska Region Gotlands utsläpp måste fortsätta och parallellt med det behöver nödvändiga klimatanpassningar genomföras. Dessutom behöver Region Gotland vara ett stöd för både företag, föreningar och invånare i det stora omställningsarbete som måste ske. Energicentrum är en viktig aktör som når stora delar av samhället. Verksamheten måste fortsätta utvecklas i samverkan med andra. Färdtjänsten på Gotland har länge varit underfinansierad. Den är en förutsättning för många att utöva sin självklara rätt till arbetsmarknad, vardagsliv och fritid. Färdtjänsten ska i första hand fungera väl för de den är till för men den ska också vara klimatsmart.

Vi behöver bygga trivsamma och hållbara samhällen och fler bostäder som människor har råd att bo i. Det kräver långsiktighet och resurser för planering och exploatering. VA-rådgivning är ett verktyg vi tror kommer att bli allt viktigare framöver. Vi kommer inte klara av att ansluta alla hushåll till kommunalt vatten och avlopp. Rådgivning är ett bra sätt att underlätta för de som vill hitta andra lösningar som tar hänsyn till Gotlands känsliga natur.

En mängd konkreta saker pågår inom Region Gotland som bidrar till ett mer klimatsmart Gotland. Exempelvis pågår arbetet med att installera solceller på Region Gotlands tak efter en bifallen motion från Vänsterpartiet. Energieffektivisering pågår också genom att alla lysrör och armaturer successivt byts till LED.

Satsningar:

• Energicentrum (rådgivning)	0,2 mnkr
• Kapitalkostnad/ övrigt TN	4,0 mnkr
• Särskild kollektivtrafik (färdtjänst mm)	7,3 mnkr
• VA-rådgivning	0,4 mnkr
• Engångsanslag till följd av pågående exploateringsprojekt	7,7 mnkr

Investeringar:

Nytt stadslinjenät i kollektivtrafiken - 30 mnkr över två år

Fortsätta satsningar på solceller på regionens tak - 2mnkr årligen

Klimatanpassning och robusthet - 5 mnkr årligen

Byte av lysrör och armaturer till LED – 10 mnkr 2026 sedan 20mnkr årligen

7. Social omsorg och samsjuklighet

Under många år har LSS på Gotland varit underfinansierat. LSS är en rättighetslagstiftning och de som har rätt till insatser enligt LSS får det, oavsett hur budgeten ser ut. Men finns inte pengarna måste de istället sparas i andra verksamheter inom socialnämndens område, exempelvis inom äldreomsorgen. Underfinansieringen av LSS-verksamheten orsakar besparingar i andra verksamheter samtidigt som pressen är hög att minska kostnaderna för insatser som gotlänningar har rätt till. Därför skjuter Vänsterpartiet till 40 miljoner till LSS. De senaste åren har mycket fokus på nationell nivå lagts på att utreda hur samhällets stöd till personer med så kallad samsjuklighet kan bli bättre. Samsjuklighet syftar på personer med både psykisk sjukdom och missbrukssjukdom. Idag ställs det exempelvis ofta höga krav på nykterhet för att få vård för psykisk sjukdom vilket stänger ute några av samhällets sköraste personer från den vård de behöver. Den så kallade samsjuklighetsutredningen la ett antal bra förslag på förbättringar där exempelvis metoden "Bostad först" ingick. Vänsterpartiet anser att det bästa vore om Bostad först infördes på Gotland med start hos de allra sköraste individerna. Tyvärr har regionfullmäktige avslagit vår motion om detta. Det stödboende som nu förbereds är ett annat alternativ men med syftet att förbättra livet för personer med samsjuklighet. Vi stöder detta men fortsätter att arbeta för att "Bostad först" ska kunna bli verklighet på sikt. Det behövs många olika insatser för att personer som kommit in i kriminalitet ska kunna lämna och istället bygga ett hederligt liv. Avhopparverksamhet är en sådan insats.

Satsning:

• Inrätta stödboende skadligt bruk och beroende	9,4 mnkr
• Underfinansiering av LSS-verksamheten	40 mnkr
• Avhopparverksamhet	2,0 mnkr

8. Hälso- och sjukvård

Till följd av Gotlands öläge är kostnaderna för den vård vi har på ön betydligt högre än vad de hade varit om vi varit en region på fastlandet. Vi är utlämnade åt oss själva och kan inte effektivisera genom att samverka, samarbeta och dela på kostnader med angränsande regioner. På grund av vårt geografiska läge måste vi ha flera vårdkedjor som vi inte hade behövt annars. Vi behöver också ha en högre kapacitet då vi inte kan räkna med hjälp från en närliggande region i ett krisläge. De kostnader som kommer enbart till följd av öläget uppgår till mellan 300 och 600 mkr per år. Mot bakgrund av det är det alldeles uppenbart att staten behöver införa ett ötillägg anpassat för våra helt unika förutsättningar. Vi gör en del satsningar i vår budget men dessa ligger i huvudsak på områden som kommer att kosta oavsett om vi lägger pengar på dem eller ej. Det finns också nya kostnader som vi inte kan välja bort, till exempel nytt journalsystem. Om vi inte finansierar dessa nya kostnader kommer de leda till besparingar inom andra områden som i slutändan riskerar att drabba den redan hårt pressade personalen.

Tandvården på Gotland är just nu i ett mycket dåligt läge. Gotlänningarna har givetvis rätt till samma vård som övriga svenskar men just nu är verkligheten en annan. Här behöver vi ha en beredskap för att skjuta till de resurser och åtgärder som krävs för att komma tillrätta med problemen.

Satsning:

• Nytt journalsystem	10,0 mnkr
• Prisjustering köpt vård	7,0 mnkr
• Nytt avtal tvätt	2,5 mnkr
• Hyresökning akutmottagning och bårhus	2,5 mnkr
• Hyra havspaviljongen	10,1 mnkr
• Ökade kapitalkostnader	6,5 mnkr

9. Uppdrag

A. Skola och förskola med fokus på barn och elever

Skolan på Gotland, inte minst för- och grundskolan, har stora utmaningar. Trots hårt arbetande och kunniga lärare, skolledning och annan personal når den gotländska skolan inte kunskapsmålen i tillräckligt hög utsträckning, även om många enskilda elever gör det. Läs- och skrivförmågan är för låg hos en stor grupp av de yngsta eleverna i grundskolan. För många elever lämnar grundskolan utan att vara behöriga till de nationella programmen på gymnasieskolan. Antalet gotlänningar som når en gymnasieexamen är för få. Den upplevda psykiska ohälsan är fortsatt hög bland elever. Åren framöver ser inte heller särskilt ljusa ut. Då antalet elever minskar kommer också de ekonomiska resurserna att minska. Antalet behöriga lärare minskar och att kompensera med nyutbildade lärare ser ut som en svår utmaning. Anställda behöver kontinuerlig kompetensutveckling. Inte minst att öka sin förmåga att arbeta med elever med en NPF diagnos och för att utveckla sina kunskaper kring att se tidiga signaler hos elever som riskerar en problematisk skolfrånvaro samt hur man arbetar med dem.

Skolans organisation behöver ses över och förändras utifrån vad som sammantaget är bäst för alla elever på Gotland. Inom förskolan har man redan påbörjat stora förändringar till följd av de demografiska förändringarna. Kvaliteten, inte minst personalens förmåga och möjligheter, är viktigt för att nå målen i våra uppdrag och får inte tappas bort i den omställning som nu behöver göras.

Vänsterpartiet föreslår:

- Att Region Gotland utreder vad som behövs för att läsa-, skriva- och räknagarantin ska uppnås hos de elever i lågstadiet som omfattas av garantin samt vad som behövs för att öka matematik-, läs- och skrivförmågan hos barnen i mellanstadiet så att i princip alla elever når målen för årskurs sex.
- Att Region Gotland utreder hur förskoleorganisationen ska se ut så att man på bästa sätt når de pedagogiska målen för alla gotländska barn med beaktande av en god geografisk spridning.
- Att Region Gotland utreder hur skolororganisationen ska se ut så att man på bästa sätt når de pedagogiska målen för alla gotländska barn med beaktande av en god geografisk spridning.

- Att Region Gotland utreder hur samarbetet mellan förskola, grundskola och socialtjänsten ska utvecklas. Inte minst hitta bra former för stöd till familjer som behöver det för att barnen ska nå skolans kunskapsmål och god hälsa.

Arbetet behöver vara långsiktigt och ska redovisas vid varje budgetberedning. Att ha en genomtänkt och långsiktig dialog med gotlänningarna under arbetet är nödvändigt.

B. Ett omtag i personalpolitiken

Att Region Gotland kan rekrytera nya medarbetare och behålla de som redan är anställda är avgörande för att klara välfärden framöver. Det kräver en personalpolitik som värderar medarbetarnas kunskap och engagemang högt. Känslan av toppstyrning av exempelvis schemaläggning, som inte utgår från verksamhetens behov och medarbetarnas behov av både bra förutsättningar på arbetet och återhämtning, gynnar inte verksamheten på sikt. För att kunna utveckla våra verksamheter krävs att medarbetarna är delaktiga i utvecklingsarbetet och att det finns en god grundbemanning som ger utrymme för det. Förstärkt grundbemanning ger också mer utrymme att täcka upp för varandra vid sjukdom och minskar behovet av vikarier men det minskar också risken för sjukskrivningar på grund av alltför hög arbetsbörda eller stress på arbetet.

Därför föreslår vi:

- Att Region Gotland utreder hur en förstärkt grundbemanning skulle kunna införas inom de verksamheter som har höga sjuktal.
- Att Region Gotland tar fram en modell för att öka medarbetarna och chefernas delaktighet i frågor om verksamhetsplanering och schemaläggning.

C. Jämställda löner – även mellan jämförbara yrken

Region Gotland har under många år arbetat med att komma tillrätta med osakliga löneskillnader på grund av kön. Pengar har avsatts i budget för arbetet och på övergripande nivå har det haft god effekt. Trots det finns det stora skillnader mellan yrken som är kvinnodominerade och yrken som är mansdominerade trots att de finns inom samma BAS-värderingsintervall. Detta måste åtgärdas och en plan för att successivt åstadkomma jämställda löner behöver tas fram. Flera av de yrken som är lägst lönesatta inom Region Gotland är kvinnodominerade yrken. Inom dessa yrken kan det ofta vara svårt att få lönen att räcka till, särskilt nu när priserna på basnödvändigheter som mat och energi stigit kraftigt. Arbetar man i Region Gotland ska man ha en rimlig lön.

Därför föreslår vi:

- Att Region Gotland tar fram en plan för att komma tillrätta med löneskillnader mellan kvinnodominerade och mansdominerade yrken inom samma basintervall.
- Att planen ska börja med de yrkesgrupper som idag har de lägsta lönerna.

9. Budgettabell

	Vänsterpartiets förslag driftbudget 2026 (mnkr)	
	Personalkostnadskompensation	
	Generell personalkostnadskompensation 3 %	130,0
	Särskild satsning jämställdhet för yrkesgrupper med de lägsta lönerna	10,0
	Summa personalkostnadskompensation	140,0
	Resursfördelningsmodeller	
	Resursfördelningsmodell BUN	-25,4
	Resursfördelningsmodell GVN	20,4
	Resursfördelningsmodell SON	29,2
	Resursfördelningsmodell HSN	56,6
	Summa resursfördelningsmodell	80,8
	Externa avtal och interna prishöjningar	
	Externa avtal	44,3
	Interna priser regionstyrelseförvaltningen	5,4
	Interna priser teknikförvaltningen (försörjningsavdelningen)	3,6
	Förändring internhyra (3,6 %)	16,2
	Driftskostnader exploatering	1,1
	Summa externa avtal och interna priser	70,6
	Ramtillskott	
RS/RSF	Barnkulturgarantin	0,5
RS/RSF	Bibliotekens arbete med "bokstart" och digitalt utanförskap	0,5
RS/RSF	Stödgivning kultur	2,0
RS/RSF	Offentlig konst	0,2
RS/RSF	Drift anläggningar ishallar	2,0
RS/RSF	Hyror fritidsanläggningar	0,5
RSF	Antagande och implementering av nytt stödsystem på fritidsområdet alt. B	3,15
RSF	Verksamhetsstöd för genomförande av Island Games 2031	0,7
RS/RSF	Energicentrum (rådgivning)	0,2
TN	Kapitalkostnader / övrigt	4,0
TN	Särskild kollektivtrafik	7,3
MBN	VA-rådgivare	0,4
MBN	Engångsanslag till följd av pågående exploateringsprojekt	7,7
BUN	Förskola	15,0

BUN	Grundskola inkl anpassad skola	26,0
BUN	Barn- och elevhälsan	4,0
BUN	Kompetensutveckling pedagogisk personal	2,3
BUN	Skolskjuts och specialskjutsar	8,5
BUN	Statsbidrag, skolbibliotek (2,487 mnkr, finansieras av generellt stadsbidrag)	2,5
GVN	Vuxenutbildning	2,5
GVN	Folkhögskolan	2,4
GVN	Arbetsliv och etablering	0,7
GVN	Barn- och elevhälsan	1,0
SON	Inrätta stödboende skadligt bruk o beroende (förändrad lagstiftning).	9,4
SON	Underfinansiering av LSS-verksamheten	40,0
SON	Avhopparverksamhet	2,0
HSN	Nytt journalsystem	10,0
HSN	Prisjustering köpt vård	7,0
HSN	Nytt avtal tvätt	2,5
HSN	Hysesökning akutmottagning och bårhus	2,5
HSN	Hyra havspaviljongen	10,1
HSN	Ökade kapitalkostnader	6,5
	Summa ramtillskott*	184,0
	Reavinster och exploatering	-20,0
	Summa förändring budget 2026	455,4
	Skattehökning 50 öre	75,0
	Budgeterat resultat 2026	62,0

10. Investeringsbudget

Vänsterpartiet instämmer i majoritetens förslag. Detta innebär bland annat att projektering för nytt Ungkulturhus i gamla Solbergabadet inleds 2026 och att investeringar som möjliggör nytt stadslinjenät i kollektivtrafiken genomförs.

Gotland kan inte vänta

En grön budget för Region Gotland 2026
För klimatet, utbildningen och välfärden

En hållbar grön budget för 2026

Gotland står inför många utmaningar. Klimatkrisen är här och nu, vi ser hur grundvattennivåerna är lägre än någonsin och klimatet förändras successivt framför våra ögon. Nuvarande regering har lagt klimatarbetet åt sidan och satsar på skattesänkningar för de rikaste, billigare bensen och en invandring nära noll. Sverige når inte några av sina klimatmål och på Gotland går klimatarbetet långsamt.

Miljöpartiet delar bilden av hur viktigt det är att betona ö-läget och att vi med våra särskilda förutsättningar har ett större behov av finansiering från staten för att klara vår ekonomi. Miljöpartiet Gotland har skrivit en motion om ö-läget som ska behandlas på vår kongress nu i höst. Vi ser även vikten av att göra vad vi kan för att förbättra ekonomin för att ge framtidens gotlänningar möjlighet att göra de investeringar som de kommer att behöva. Som politiskt parti måste vi ta vårt ansvar för Gotland, gotlänningarna och ekonomin även när staten inte gör det.

Miljöpartiet anser att vi måste förhålla oss till den situation som råder och att alla förhoppningar inte kan ställas till regeringen. Vi har ett stort ansvar att se till att vård, skola och omsorg fungerar.

Vården på Gotland har stora ekonomiska utmaningar och vi kan inte fortsätta sopa detta under mattan. Vi bär fortfarande det lokala ansvaret för den gotländska sjukvården och då är vi skyldiga att i alla fall försöka minska de stora underskott som vården och stora delar av regionen dras med.

Att ständigt jobba med effektiviseringar tär på personalen som bär ett tungt ansvar ute i verksamheterna. Miljöpartiet anser att vi måste skjuta till de medel som behövs för att personalen ska kunna fokusera på sitt viktiga arbete. Vi vill se ett Region Gotland där medarbetarna trivs på sin arbetsplats - god ekonomisk hushållning är viktigt men om verksamheten är underbudgeterad så är det omöjligt att klara sitt uppdrag och ha en god arbetsmiljö.

Mot bakgrund av vår syn på Gotlands situation och verklighet så har vi komponerat en budget som ger de flesta verksamheter möjlighet till utveckling av vad vi ser som viktiga faktorer för att ingjuta mod och möjlighet att kunna lyfta blicken mot framtiden. Ett flertal av våra satsningar är att verksamheterna skall ges full ersättning för de kostnader de bevisligen behöver medel till, som kapitalkostnader på investeringar. När man, som majoriteten, underlåter att skjuta till budget för dessa så går det obönhörligen ut över verksamheten som då får göra neddragningar. Vi skjuter även till medel för lagstyrda verksamheter inom omsorg och samhällsbetalda resor vilka annars skulle behöva göra smärtsamma nedskärningar - alternativt ständigt dra över sin budget.

Solidaritet är en av Miljöpartiets viktigaste grundprinciper. Det gäller i klimatarbetet – där vi har ett ansvar för kommande generationer – men också i ekonomin, där vi inte ska lämna orimligt höga investeringskostnader efter oss. Vi anser att projekt som Visborg, ridanläggning och en ny ishall behöver pausas för att återkomma när Region Gotland har ett bättre ekonomiskt läge.

För att finansiera våra satsningar och ändå ha ett positivt ekonomiskt resultat på 32 miljoner kronor att avsätta till regionens reserver så vill Miljöpartiet höja skatten med 25 öre. Gotland ligger idag i mitten av skattelistan vilket är orimligt för att klara välfärden på ön. Miljöpartiet menar att vi som politiskt parti måste ta ansvar för Gotlands välfärd idag, vi kan inte vänta på att staten skall hjälpa oss. Miljöpartiet ser till att Region Gotland har en budget som är hållbar både ekonomiskt, socialt och ekologiskt.

Klimat, miljö och hållbar samhällsplanering

För miljöpartiet är det en självklarhet att Region Gotland ska ta ansvar både för att minska utsläpp och arbeta aktivt för att rusta det gotländska samhället inför klimatförändringarnas konsekvenser. Inom region Gotland har framför allt Regionstyrelseförvaltningen och Tekniska förvaltningen begärt medel för att kunna arbeta mer kraftfullt med dessa frågor.

Ny nämndövergripande klimat- & miljöpott

Trots att Gotland har utlyst klimatnödläge och har stora utmaningar vad gäller såväl kalkindustrins som turismens påverkan på miljön så finns i regel inte medel att satsa på mindre aktiviteter och projekt för att motverka klimatpåverkan, stödja arbetet med biologisk mångfald och andra viktiga miljöåtgärder när dessa måste konkurrera med behoven i regionens olika verksamheter.

För att motverka den skadliga konkurrensen och ge klimat- och miljöarbetet en rejäl skjuts framåt vill vi avsätta **10 miljoner i en klimat- & miljöpott** att handläggas av Bidragsbyrån där alla förvaltningar skall kunna ansöka om medel för de projekt och aktiviteter man ser som angelägna. Bidragsbyrån får i ansvar att föreslå anslag från potten samt där det är relevant att ansöka om extern kompletterande finansiering och regionstyrelsen föreslås besluta om anslagen.

Ren luft

Även om de åtgärder som vidtagits för att förbättra luftkvaliteten har gett vissa resultat, är det fortfarande viktigt att säkerställa att arbetet med att förbättra och övervaka luftkvaliteten fortsätter. Miljöpartiet beviljar ett tillskott på 1 miljon för att säkerställa att arbetet med PM10 fortgår.

Förstärkt samhällsplanering

Regionens planavdelning har länge varit både underfinansierad och underbemannad i förhållande till den stora efterfrågan på planer, utredningar och geografisk information med mera. Detta riskerar innebära försämrad kvalitet och effektivitet i samhällsplaneringen. Vi vill därför skjuta till 3 miljoner här, vilket är större delen av vad som äskats från förvaltningen.

För att möjliggöra mer resurser för samhällsplaneringen föreslår Miljöpartiet också att icke påbörjat projekteringsarbete inom Visborgsområdet pausas vilket ytterligare frigör 5,7 miljoner kronor för andra angelägna samhällsutmaningar.

Införa en vattenrådgivare

Regionen saknar idag kompetens i vattenfrågor utanför de som hanteras inom VA. I frågor kring vattnets kretslopp på ön, före vattentäkterna och efter avloppsreningsverken behöver regionen stärka sin kompetens så att vi inte behöver anlita konsulter i dessa strategiska frågor.

Vi behöver också arbeta mer med smart vattenanvändning, öka kunskap om vattenfrågor i skola och förskola men också, minska belastningen på yt- och grundvatten från förorenade områden och/eller pågående verksamheter. Ett annat grundläggande arbetsområde för en vattenrådgivare/koordinator är att stimulera återskapandet av våtmarker och övriga sätt att öka grundvattentillgången på ön.

Miljöpartiet vill därför bevilja följande tillskott på miljö och klimatområdet

- 1 miljon för arbetet med PM10
- 0,4 miljon för en VA-rådgivare
- 1,4 miljon för att inrätta en vattenrådgivare/koordinator
- 10 miljoner till en regionövergripande klimatpott
- 3 miljoner till plan och geografisk information

Satsningar på skolan

Elevantalet minskar kraftigt under de kommande åren och det innebär att skolan kommer få mindre pengar i resursfördelningsmodellen. Samtidigt så har Region Gotland stora problem med kompetensförsörjningen och att ge barnen en likvärdig utbildning. Det är anmärkningsvärt att vi trots hög andel barn som är inskrivna i förskolan och i fritidsverksamheten ändå har ett stort antal barn som inte klarar grundskolan och kommer in på gymnasiet. Region Gotland behöver göra mer för att möta barnens behov och se till att alla barn får en likvärdig utbildning.

Barn har olika behov och behöver olika förutsättningar för sitt lärande. Vi anser att det är viktigt att varje elev får en så bra lärmiljö som möjligt. Antalet elever med behov av anpassad skola ökar. Vi ser att det är viktigt för varje elev och för hela det gotländska samhället att möta de behoven.

Barn- och elevhälsan har ett otroligt viktigt uppdrag att arbeta förebyggande och hälsofrämjande och trots att det är så viktigt så har barn- och elevhälsan svårt att klara av sitt huvudsakliga uppdrag. När barnantalet minskar så minskar också barn- och elevhälsans ram och därför vill vi ge 2,7 miljoner till barn- och elevhälsan.

Miljöpartiet vill därför bevilja följande tillskott till Barn och utbildningsförvaltningen:

- 1,5 miljoner för att möta upp behoven av att kompetensutveckla befintlig personal
- 4,5 miljoner för att höja grundbeloppet i förskolan
- 3,4 miljoner för utökning av antalet platser på Heden
- 13 miljoner för att höja grundbeloppet i förskolan
- 2,7 miljoner för att finansiera speciallärare, fysioterapeut och extra resurser inom barn- och elevhälsans verksamhet
- 4,3 miljoner i ramtillskott för specialskjutsar

Gymnasiet och vuxenutbildningen

Lärande sker genom hela livet. Genom utbildning och bildning stärker vi hela samhället och ser till att fler kan bidra mer till vår gemensamma välfärd. Under 2024 var introduktionsprogrammet det största programmet på Wisbygymnasiet. Antal elever som saknar gymnasiebehörighet har dubblats och därför välkomnar Miljöpartiet satsningen på ett resurscentrum som gymnasieskolan vill göra. För att möta elevers varierande behov och stärka deras studieresultat och välmående. Våra gymnasieungdomar är en viktig pusselbit i vår alltmer brådskande kompetensutmaning och det är viktigt att vi satsar på våra unga gotlänningar och att de klarar gymnasiet och kommer ut på arbetsmarknaden.

Vuxenutbildning och folkhögskolor spelar också en avgörande roll för livslångt lärande, omställning i arbetslivet och social hållbarhet. De ger människor en andra chans till utbildning, stärker demokratin och bidrar till att möta arbetsmarknadens kompetensbehov – inte minst i tider av omställning och brist på arbetskraft inom flera yrken. Miljöpartiet värnar dessa utbildningsformer som en viktig del av Gotlands utveckling

Miljöpartiet vill därför bevilja följande tillskott till Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen:

- 2,2 miljoner för att inrätta ett resurscentrum på gymnasieskolan
- 0,6 miljoner till elevhälsan på gymnasiet
- 0,6 miljoner till arbetsliv och etablering
- 2,5 miljoner lärcentrum högre utbildning
- 0,7 miljoner för att klara av hyreshöjningen på folkhögskolan i Fårösund

Kultur och fritid - en investering i gotlänningarnas välmående

Miljöpartiet vill se en kraftfull satsning på kultur- och fritidsområdet på hela Gotland. En levande och tillgänglig kultur- och fritidssektor stärker inte bara gotlänningarnas välbefinnande och delaktighet, utan bidrar även till Gotlands attraktivitet, sammanhållning och långsiktiga hållbarhet. I en tid när regeringen genomför allvarliga nedskärningar i kulturpolitiken krävs att Region Gotland tar ansvar för att säkra ett rikt kulturliv och meningsfull fritid för alla – särskilt barn och unga.

Vi ser det därför som avgörande att Region Gotland snarast återupptar arbetet med att inrätta en särskild kultur- och fritidsnämnd, vilket Regionstyrelsen redan beslutade den 26 oktober 2022 (RS §345). Denna nämnd behövs för att samla ansvar, skapa politisk tydlighet och långsiktig strategi för hela området. Arbetet med att förverkliga detta bör återupptas senast under 2025, med målet att nämnden ska vara på plats senast 2027.

Ett prioriterat område för Miljöpartiet är ungas rätt till kultur och meningsfull fritid. Vi vill därför att arbetet med Ungkulturhuset i Solbergabadet inleds snarast genom att projekteringen påbörjas under 2026. Gotland saknar idag ett självklart nav för ungas kulturutövande och en plats för gotlänningarna att ta del av kulturlivet på ön – något som är centralt för såväl det fria kulturlivet som för gotlänningarnas välmående.

Vi föreslår också att 1,5 miljoner avsätts för att säkra driften av ishallar på landsbygden, som är viktiga mötesplatser och motionsanläggningar för många barn, unga och familjer.

Det nya stödsystemet för kultur- och fritidsföreningar kommer att innebära förbättrade och mer rättvisa villkor för Gotlands ideella föreningsliv. Vi vill avsätta 3,5 miljoner kronor till att förverkliga detta under 2026, så att fler föreningar får möjlighet att ta del av stöd för sin verksamhet.

Miljöpartiet ser också att det är av största vikt att vi tillsätter en friluftssamordnare för att säkerhetsställa utvecklingen och bevarandet av det gotländska friluftslivet.

Miljöpartiet vill därför bevilja Regionstyrelseförvaltningen följande tillskott:

- 1 miljon för inrättandet av en friluftssamordnare
- 1,5 miljoner för att påbörja projektering av Ungkulturhuset i Solbergabadet
- 0,7 miljoner till Island Games
- 3,5 miljoner för att inrätta det nya stödsystemet för kultur

Landsbygdsutveckling

Finansiering av landsbygdsutveckling

Landsbygden på Gotland får alltid proportionellt sett en för liten del av regionens budget, såväl vad gäller investeringar som driftsbudget. De mindre tätorterna får mindre del av olika satsningar, återvinningscentraler stängs och lokala utvecklingsbolag har svårt att få hjälp med finansiering av regionen. Samtidigt har det funnits medel i regionens budget som inte använts pga brist på idéer och strategier för landsbygdsutveckling.

Miljöpartiet ställer sig därför bakom finansieringen av en modell för landsbygdsutveckling, exempelvis Bygdsam, som förhoppningsvis kan samordna och stödja landsbygdsutvecklingen på Gotland. Det är dock viktigt att det inte bara är kommersiell verksamhet som kommer att stödjas, ett brett anslag för utveckling på landsbygden behöver tas.

Vården

Hälso- och sjukvården brottas med stora utmaningar i sin kompetensförsörjning och med ekonomin. För att klara att upprätthålla en god hälso- och sjukvård samtidigt som vi klarar ekonomin så behövs det stora tillskott från staten och en särskild ö-politik som bemöter våra speciella förutsättningar som vi har på Gotland just för att vi är en ö och en kommun och region i ett. Våra gemensamma ansträngningar att uppvakta staten har hittills inte gett något resultat. Miljöpartiet menar dock att vi som politiska partier inte kan låta bli att ge sjukvården medel för kostnadsökningar och utveckling i väntan på en annan lösning.

Miljöpartiet har valt att ge full kostnads kompensation för ökade hyreskostnader, kapitalkostnader och för ett nytt journalsystem Dessa kostnader riskerar annars att gå ut över en redan hårt ansträngd förvaltning och sjukvård. Sammanlagt lägger Miljöpartiet 11,5 miljoner mer än majoriteten på vården.

Miljöpartiet beviljar därför Hälso- och sjukvårdsförvaltningen medel enligt följande:

- 10 miljoner till nytt journalsystem
- 2,5 miljoner till nytt tvättavtal
- 12,9 miljoner för hyreskostnader
- 6,5 miljoner för ökade kapitalkostnader

Social- och äldreomsorg

Inom omsorgen på Gotland finns stora behov, inte minst inom LSS-verksamheten som ju är lagstyrd och inte kan effektiviseras i någon större utsträckning. Dessa kostnader kan alltså inte undvikas. LSS-verksamheten har varit underfinansierad under flera år. Det innebär att andra delar av socialnämndens verksamhet har finansierat den, vilket inte är rimligt. En stark välfärd är centralt för ett hållbart samhälle. Vi skjuter därför till 45 miljoner kronor till LSS-verksamheten.

Miljöpartiet vill därför bevilja följande tillskott till Socialförvaltningen:

- 2 miljoner till stödboende skadligt bruk och beroende
- 2 miljoner till avhopparverksamheten
- 45 miljoner till LSS-verksamheten, för att ge verksamheten en realistisk budget

Långsiktiga hållbara satsningar kräver en skattehöjning

Gotland har en unik situation i och med att vi är både kommun och region, med allt vad det innebär i form av ansvar för gotlänningarna från vaggan till graven. Detta innebär också att Region Gotland har större ekonomiska utmaningar än andra kommuner och allt detta skall bäras av en folkmängd på cirka 60 000 människor och ännu färre skattebetalare.

Vi har även ett stort ansvar för öns miljö och sociala hållbarhet och därför har Miljöpartiets budget i högre grad än majoritetens tagit ansvar för alla dessa aspekter.

I Miljöpartiets budget väljer vi att ge:

- 32 miljoner till grundskolan
- 7 miljoner till gymnasie och vuxenutbildningen
- 66 miljoner till socialförvaltningen
- 8,7 miljoner till kultur och fritid
- 14,2 miljoner till området klimat och miljö

Miljöpartiet vill sammantaget tillföra ett ramtillskott på 186,76 miljoner kronor för ökade satsningar på klimat, utbildning och välfärd på Gotland.

Vår föreslagna budget är i balans och vår föreslagna skattehöjning på 25 öre ger vår budget ett positivt resultat på cirka 32 miljoner som ekonomisk buffert för kommande år.

Skattesats

Miljöpartiet föreslår:

att en kommunal inkomstskatt utdebiteras år 2026 med kronor 33:85 per skattekrona.

	Driftbudget 2026 (mnkr)	
		Miljöpartiet Gotland
	Personalkostnadskompensation	
	Generell personalkostnadskompensation 3 % (avsatt 145 mnkr)	130,00
	Summa personalkostnadskompensation	130,00
	Resursfördelningsmodeller	
	Resursfördelningsmodell BUN	-25,40
	Resursfördelningsmodell GVN	20,40
	Resursfördelningsmodell SON	29,20
	Resursfördelningsmodell HSN	56,60
	Summa resursfördelningsmodell	80,80
	Externa avtal och interna prishöjningar	
	Externa avtal	44,30
	Interna priser regionstyrelseförvaltningen	5,40
	Interna priser teknikförvaltningen (försörjningsavdelningen)	3,60
	Förändring internhyra (3,6 %)	16,20
	Driftskostnader exploatering	1,10
	Summa externa avtal och interna priser	70,60
	Ramtillskott	
RS/RSF	Utveckling AI	0,50
RS/RSF	IT	4,00
RS/RSF	Drift ishallar Hemse och Slite	1,50
RS/RSF	Drift och hyra fritidsanläggningar	0,50
RS/RSF	Räddningstjänsten	3,00
RS/RSF	Energicentrum/energirådgivning	0,16
TN	Särskild kollektivtrafik	7,30
TN	Utökade resurser exploatering och ökat bostadsbyggande	1,60
TN	Skötsel av klintkanten Visby innerstad	0,30
TN	Kapitalkostnader samhällsprojekt	9,00
TN	Blått centrum Vattenrådgivare/koordinator	1,40
MBN	Bygglov - effektivitet och förstärkning	3,00
MBN	Plan och geografisk information	3,00
MBN	Arbete med PM10	1,00
MBN	Miljö- och livsmedel (alkoholhantering)	1,00
MBN	VA-rådgivare	0,40
MBN	Exploatering och samhällsbyggnad	2,00
BUN	Förskola förstärkning	7,90
BUN	Grundskola inkl anpassad skola	13,00
BUN	Barn- och elevhälsan	2,70
BUN	Kompetensförsörjning, gemensamt	1,50
BUN /GVN	Säkerhet och beredskap, skolorganisationen	1,00
BUN	Skolskjuts och specialskjutsar	4,30
BUN	Skolbibliotek	2,50
GVN	Vuxenutbildning, Lärcentrum	2,50
GVN	Folkhögskolan, Enter	0,70
GVN	Arbetsliv och etablering	0,65
GVN	Wisbygymnasiet	2,20
GVN	Barn- och elevhälsan	0,60
SON	Inrätta stödboende skadligt bruk o beroende	9,40
SON	LSS-verksamheten	45,00
SON	Avhopparverksamhet	2,00
HSN	Nytt journalsystem - kvalitet i införande	10,00
HSN	Nytt avtal tvätt	2,50
HSN	Hyresökning akutmottagning och bårhus	2,50
HSN	Hyra havspaviljongen	10,40
HSN	Ökade kapitalkostnader	6,50
RSF	Tillsättande av friluftssamordnare	1,00
RSF	Kultur och fritidsnämnd o Förv. till 2027	2,00
RSF	Klimat- och miljöpott till bidragsbyrå	10,00
RSF	Antagande och implementering av nytt stödsystem på fritidsområdet	3,15
RSF	Ungkulturhus Solberga	1,50
RSF	Verksamhetsstöd för genomförande av Island Games 2031	0,70
RSF	Finansiering arbetsmodell för landsbygdsutveckling	0,90
	Summa ramtillskott*	186,76
	Reavinster o exploatering	-20,00
	Skattehöjning med 25 öre per skattekrona till 33,85	-37,50
	Summa förändring budget 2026	410,66
	Budgeterat resultat 2026	31,75

Sverigedemokraterna Gotland Budget 2026

För ett fungerande Gotland

Innehållsförteckning – SD Gotland Budget 2026

1. Inledning – Budget 2026 för Sverigedemokraterna Gotland
2. Regionstyrelsen – Styrning i praktiken, inte på papper
3. Framtidens Gotland – Trygghet före symbolpolitik
4. Barn- och utbildningsnämnden – Fokus på stöd, struktur och ansvar
5. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden – Utbildning som leder någonstans
6. Socialnämnden – Tidiga insatser, konkret hjälp, nolltolerans mot symbolprojekt
7. Hälso- och sjukvårdsnämnden – Vårdkvalitet, kontroll och kostnadsdisciplin
8. Tekniska nämnden – Infrastruktur som fungerar, inte imponerar
9. Miljö- och byggnämnden – Kontroll, trygghet och rimliga förväntningar
10. Kultur- och fritidsberedningen – Förankring, tillgänglighet och funktion
11. Sammanfattning – Prioritering med ryggrad
12. Budgetramar och resultat – Sverigedemokraternas alternativa modell för 2026
13. Driftbudget 2026 – Sverigedemokraterna Gotland (Version B)
14. Avslutning

1. Inledning – Budget 2026 för Sverigedemokraterna Gotland

Region Gotlands kostnader ökar – men resultaten står still. Vårdköerna består, skolan är fortsatt ojämn, och personalen slår larm om brist på tid, resurser och ledarskap. Samtidigt växer den administrativa apparaten, externa konsulter styr processer ingen bitt om, och projekt efter projekt drivs utan att verksamheten blir bättre.

Det är dags att dra i nödbromsen.

Sverigedemokraterna Gotlands budget för 2026 är ett försök att återta kontrollen. Vi presenterar ett förslag som bryter med det tänkande som har tillåtit kostnadsökningar utan ansvar – och som prioriterar trygghet, välfärd och styrning framför politikens självexpansion.

Vi säger nej till fler konsulter, fler strategitjänster, fler kommunikationsprojekt. Vi säger ja till vård, skola, trygghet – sådant som gotlänningar faktiskt märker av. Vi höjer inte skatten. Vi höjer kraven. På styrning, på uppföljning och på politiskt ansvar.

Den här budgeten är inte mer offensiv än nödvändigt – men mer ärlig än det som presenterats i budgetberedningen. Och det är vad Gotland behöver.

Lars Engelbrektsson

Ordförande, Sverigedemokraterna Gotland

2. Regionstyrelsen – Styrning i praktiken, inte på papper

Regionstyrelsen är ansvarig för att hålla samman styrningen av Region Gotlands verksamhet. Det borde innebära att resurserna används där de gör mest nytta – att pengar går till vård, skola, omsorg och fungerande grundläggande system. Men verkligheten är en annan.

Under de senaste åren har överbyggnaden vuxit. Nya strategifunktioner skapas, interna projekt drivs utan tydlig koppling till linjeverksamheten, och konsulter anlitas för att formulera dokument som sällan når längre än till intranätet. Samtidigt ropar vårdpersonal efter fler kollegor, och lärare efter minskad belastning.

Vi behöver en förändring. Vår utgångspunkt är enkel: varje konsulttimme, varje powerpoint och varje ny processledare ska kunna motiveras för en sjuksköterska, en undersköterska eller en lärare – annars ska det inte genomföras.

Vi föreslår här ett antal åtgärder som inte kräver nya arbetsgrupper eller ytterligare utredningar. De kan genomföras direkt – och bör ha gjorts för länge sedan.

1. Konsultfrys med krav på godkännande

All användning av externa konsulter inom kommunikation, styrning, HR, processledning och verksamhetsutveckling pausas omedelbart. Undantag får endast göras efter skriftligt beslut i Regionstyrelsen.

Beräknad besparing: 40 mnkr

2. Strategitjänst-översyn med reduceringsmål

Regiondirektören får i uppdrag att redovisa alla anställda med titeln strateg, utvecklingsledare, förändringsledare eller likvärdig funktion. Målet är att minska dessa roller med minst 30 % före 2027.

Beräknad besparing: 15–20 mnkr

3. Avveckling av interna process- och kommunikationsprojekt

Alla interna projekt som syftar till att "utveckla styrning", "förbättra kommunikation" eller "främja processmognad" inom regionförvaltningen ska omedelbart avslutas. Undantag gäller endast verksamhetsnära projekt inom vård, skola eller teknik.

Beräknad besparing: 10 mnkr

4. Politisk mötesdisciplin – digitala möten som norm

Alla politiska möten under två timmar ska hållas digitalt när det är praktiskt möjligt. Reseersättning utgår endast vid fysisk motiverad närvaro.

Beräknad besparing: 2–3 mnkr

5. Redovisning av externa uppdrag och kostnadsbeslut

Regionstyrelsen ska varje kvartal offentliggöra en sammanställning av:

- alla konsultuppdrag över 50 000 kr
- alla nya projektinitieringar
- kostnader för representation, möten och kommunikationsinsatser

Detta säkerställer att politiken är informerad – och att medborgarna är det också.

3. Framtidens Gotland – Trygghet före symbolpolitik

För Sverigedemokraterna Gotland handlar framtidsvision inte om abstrakta målsättningar eller kampanjer med färdiga budskap. Det handlar om verkligheten för gotlänningarna – om trygghet i vardagen, fungerande service, närvarande personal och tillit till att samhällskontraktet faktiskt gäller här, inte bara på papper.

Vårt budgetförslag bygger på just det: att välja det som gör skillnad och avsluta det som inte längre håller. Det handlar inte om att förenkla verkligheten, utan om att fokusera resurser och ansvar där de hör hemma. Vi ser hur strukturer har växt fram inom regionen utan tydlig riktning – projekt som fortsätter av gammal vana, styrdokument som aldrig följs upp, och satsningar som saknar både mål och mottagare. Det är inte ett resursproblem, det är ett ledningsproblem.

Vi ser en framtid där resurser används till det som människor märker av. Där barn får rätt stöd i skolan, vårdpersonal har kollegor i stället för nya arbetsflöden, och äldre får hjälp utan att anhöriga måste ringa tre gånger. Gotlänningarna ska känna att regionen finns där – inte för att utbilda dem i hållbarhet, utan för att säkra deras vardag.

Samtidigt ser vi en framtid där politiken vågar prioritera. När gotlänningarna ser vårdköer och skenande kostnader är det inte visioner de efterlyser – det är resultat.

Vi är fullt medvetna om att Gotland har särskilda förutsättningar. Ö-läget innebär längre transporter, större sårbarhet i försörjning och ett annat beroende av offentlig service än på fastlandet. Men lösningen kan inte vara att vänta på ett stadstillägg från staten som aldrig kommer – eller använda ö-läget som ursäkt för att kostnadsutvecklingen inte är under kontroll.

Vi är också medvetna om att Region Gotland redan får ett betydande tillskott genom det kommunala skatteutjämnningssystemet. Det innebär ett ansvar att använda de resurserna rätt – inte en anledning att efterfråga mer.

4. Barn- och utbildningsnämnden – Fokus på stöd, struktur och ansvar

Grundskolan är en av Region Gotlands viktigaste och mest resurskrävande verksamheter. Trots höga kostnader ser vi att belastningen på lärare ökar, elever i behov inte alltid får rätt stöd, och att alltför mycket tid försvinner i kringsysslor, möten och att klicka sig igenom system.

Lärare vittnar om ökad arbetsbörda, svårigheter att nå elever i behov av stöd och att mycket av arbetsdagen försvinner i dokumentation, möten och administration. Vi menar att detta är ett ledningsproblem – inte ett resursproblem.

Sverigedemokraterna Gotland prioriterar en skola där resurserna går till det som gör skillnad: särskilt stöd, trygghet och undervisning. Vi värnar de mindre skolorna på landsbygden eftersom de fyller en samhällsfunktion som inte går att ersätta med centralisering. Men vi kräver samtidigt att varje satsning följs upp – med tydliga frågor: Har det nått eleven? Har det hjälpt läraren?

Våra prioriteringar:

- **Utökat särskilt stöd till elever i behov**, med fler specialpedagoger och stärkt elevhälsa där behoven är som störst
- **Trygga och fungerande små skolor**, särskilt i glesbygd där alternativen annars är orimliga pendlingar
- **Insatser mot psykisk ohälsa och mobbning**, genom närmare samarbete mellan undervisning och elevvård
- **Minskad administration för lärare**, så att mer av arbetstiden kan användas till det som gör skillnad för eleven

Konkreta åtgärder:

1. **Skoladministrativ förenkling**
Regiondirektören ges i uppdrag att tillsammans med BUN ta fram ett åtgärdsprogram för att minska administrationen för undervisande personal med minst 20 % till 2027. Det ska inkludera översyn av IT-system, dokumentationskrav och mötesstruktur.
2. **Verksamhetsredovisning per skola**
Varje skolenhet ska senast höstterminen 2026 kunna visa hur tilldelad skolpeng används i praktiken – i undervisningstid, stödtimmar, andel behöriga lärare och stödpersonal.

3. **Styrning av lokalkostnader och lokalnyttjande**

Lokaler som inte aktivt används i undervisning eller elevstöd ska omprövas. Skolan ska inte bära kostnader för utrymmen som används till andra ändamål.

4. **Stopp för interna utvecklingsprojekt utan mätbar nytta**

Projekt inom "pedagogisk utveckling" eller "skolutveckling" som inte kan visa konkret effekt på lärande, trygghet eller personalstöd ska avslutas. Dessa medel omfördelas till undervisning och särskilt stöd.

En stark skola byggs inte genom att lägga till fler krav på lärarna – utan genom att ta bort det som står i vägen för undervisning. Vårt förslag gör just det.

5. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden – Utbildning som leder någonstans

Utbildning ska leda någonstans. Det är inte tillräckligt att erbjuda kurser, program och plattformar – det måste också finnas en tydlig koppling till arbetslivet, till samhällets behov och till individens framtid. På Gotland ser vi idag hur utbildningsutbudet har breddats, men utan att alltid ge svar på den viktigaste frågan: leder det här till jobb?

Sverigedemokraterna Gotland vill att utbildningar ska vara relevanta, efterfrågade och möjliga att följa upp. Vi säger inte nej till omställning – men vi säger ja till krav på riktning. Den som söker sig till vuxenutbildning ska få rätt stöd, men också möta tydliga förväntningar: att det man utbildar sig till ska behövas.

Samverkan mellan utbildningsanordnare och arbetsliv behöver ökas, särskilt inom områden där Gotland har påtaglig brist: vård, bygg, teknik, service. Vi vill även att vuxenutbildningar med låg etableringsgrad ska granskas, och om nödvändigt fasas ut. Vi har inte råd att erbjuda utbildningar som inte leder någonstans.

Samtidigt ser vi ett behov av att effektivisera lokal- och resursanvändning. Vi vill se samlokalisering, digitala alternativ där det är lämpligt, och bättre samordning mellan vuxen- och gymnasieutbildning. Administration, processer och värdegrundsprojekt ska inte ta utrymme från undervisning och vägledning.

En utbildningspolitik som fungerar är inte nödvändigtvis bredast – men den är tydligast. Den visar vägen, och ställer krav på resultat.

Våra prioriteringar:

- **Yrkesutbildningar med arbetsmarknadsrelevans:** Teknik, bygg, vård, energi och service är områden där behoven är tydliga och växande.
- **Ökad samverkan med det lokala näringslivet:** Utbildningsanordnare ska inte arbeta i vakuum – de ska arbeta i samklang med regionens arbetsliv.
- **Rätt utbildning till rätt deltagare:** Vuxenutbildning ska inte vara en väntsal, utan en språngbräda till något verkligt.
- **Effektiv lokalanvändning:** Vi ska inte bygga nytt när befintliga lokaler står halvtomma.

Konkreta åtgärder:

1. Matchningskrav på utbildningsutbud

GVN får i uppdrag att säkerställa att alla gymnasiala och vuxenutbildningar har dokumenterad arbetsmarknadsrelevans. Nya utbildningar ska endast startas efter behovsanalys med lokal koppling.

2. Etableringsuppföljning med konsekvens

Varje vuxenutbildning ska redovisa etableringsgrad, avhopp och kostnad per deltagare. Utbildningar som återkommande har låg träffsäkerhet ska omprövas eller avslutas. Det är orimligt att lägga skattepengar på utbildningar som inte leder någonstans.

3. Lokalöversyn och samordning

Regiondirektören får i uppdrag att redovisa nyttjandegrad för samtliga lokaler kopplade till vuxen- och gymnasieutbildning. Överkapacitet ska leda till samlokalisering eller avveckling – inte ytterligare expansion.

4. Avveckling av symbolprojekt

Projekt inom ramen för "värdegrund i utbildning", "strategisk profilering" eller andra abstrakta initiativ utan koppling till lärande, arbetsliv eller elevhälsa ska upphöra. Dessa resurser omfördelas till pedagogiskt stödjande funktioner eller yrkesvägledning.

På en ö där var tredje ung vuxen funderar på att lämna Gotland, kan vi inte lägga energi på utbildningar som inte leder någonstans.

Vi behöver kompetens. Vi behöver ansvar. Och vi behöver sluta med utbildningspolitik som mest handlar om att se upptagen ut.

6. Socialnämnden – Tidiga insatser, konkret hjälp och nolltolerans mot symbolprojekt

Socialt ansvar är mer än ett mjukt ord. Det handlar om hur vi tar hand om de mest utsatta – inte i teorin, utan i praktiken. Äldre som behöver hjälp. Barn och unga som riskerar att hamna fel. Kvinnor som lever i våldsrelationer. Människor med missbruksproblematik eller psykisk ohälsa som behöver vård, inte väntan.

Men det handlar också om något annat: vad vi gör med skattebetalarnas förtroende. För varje insats som inte fungerar, för varje projekt som drivs vidare utan resultat, så urholkas tilliten. Därför menar vi att det sociala ansvaret inte bara handlar om att vilja hjälpa – utan om att kunna visa att hjälpen når fram.

Sverigedemokraterna Gotland vill att sociala resurser ska riktas till det som gör verklig skillnad: skydd för våldsutsatta, missbruksvård med tillgänglighet och kvalitet, och tidiga insatser för barn och unga som riskerar att hamna fel. Vi vill ha ett socialt arbete som är både närvarande och resultatinkänt – och vi menar att det går att uppnå genom att styra bort från rundgång och samverkansprojekt som inte längre levererar.

Våra prioriteringar:

- **En trygg och värdig äldreomsorg**, med kontinuitet, bemanning och valfrihet att bo kvar hemma
- **Skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor och barn**, utan fördröjningar eller byråkratiska barriärer
- **Missbruks- och beroendevård som fungerar**, med fokus på tillgänglighet och individanpassning
- **Förebyggande arbete med unga**, i skolmiljö, fritid och socialtjänst – med särskild närvaro i socialt utsatta områden

Konkreta åtgärder:

1. **Mobila team inom äldreomsorgen**
Socialnämnden ges i uppdrag att bygga ut modellen med mobila vård- och omsorgsteam för äldre i ordinärt boende. Målet är att skapa ett alternativ till institutionsboende, där trygghet och kontinuitet prioriteras. Äldre ska inte behöva flytta från hemmet på grund av systemets oförmåga att möta behovet på plats.
2. **Permanent och tillgängligt skyddat boende**
Gotland ska erbjuda tryggt skydd för våldsutsatta kvinnor och barn – utan undantag. Ingen ska behöva vänta i risk. Nämnden ska säkerställa att det finns permanent tillgång till platser, inte tillfälliga projektlösningar.

3. **Effektgranskning av integrationsprojekt**

Samtliga integrationsrelaterade insatser – från språkprojekt till sysselsättningsåtgärder – ska granskas utifrån kriterierna: etablering, självförsörjning och faktisk samhällseffekt. Projekt som efter två år inte levererar ska avslutas. Inget mer "samverkan kring samverkan".

4. **Stramare styrning av upphandling inom sociala insatser**

Upphandlingar av stödboenden, vårdtjänster och andra externa insatser ska prioriteras utifrån kvalitet, närvaro och faktiskt resultat. Pris får inte vara det enda kriteriet. Leverantörer som inte uppfyller krav ska inte förnyas.

Trygghet är inte en känsla man skapar med formuleringar. Det är något man åstadkommer genom att agera – tidigt, tydligt och konkret.

Därför tar vi ansvar. Och därför avslutar vi det som andra bara låter fortgå.

7. Hälso- och sjukvårdsnämnden – Vårdkvalitet, kontroll och kostnadsdisciplin

Sjukvården är en av de mest resurskrävande delarna av regionens verksamhet – och en av de viktigaste. Trots det har Region Gotland i jämförelser de högsta vårdkostnaderna i landet, samtidigt som invånare vittnar om svårigheter att få tid, pressad personal och bristande tillgänglighet. Det här är inte ett budgetproblem – det är en styrningsfråga.

Sverigedemokraterna Gotland menar att vi har passerat gränsen där mer pengar är svaret. Det som krävs nu är kontroll. Inte av personalen – utan av kostnadsutvecklingen, ledningsstrukturerna och de beslut som fattas utan förankring i vårdverkligheten.

Vi står bakom flera viktiga våldsatsningar, inte minst inom psykiatri och digital tillgänglighet. Men vi accepterar inte att sjukvårdens ekonomi tillåts svälla utan uppföljning. En växande administration, parallella digitala lösningar och ogenomskinlig styrning är inget gotlänningarna efterfrågat – och inget vi tänker fortsätta finansiera.

Samtidigt är det tydligt att vården är ojämnt fördelad. Vi menar att jämlik vård över hela dygnet, och över hela ön, ska vara ett grundkrav. Det får inte spela roll var du bor eller vilken tid på dygnet du blir sjuk. Vi vill därför se en genomgång av bemanning, schemaläggning och resurstilldelning som säkrar tillgången till vård även utanför kontorstid.

Våra prioriteringar:

- Patientnära vård med fokus på tillgänglighet, trygghet och kontinuitet
- Utökad psykiatri, särskilt för barn, unga och vuxna med samsjuklighet
- Digitala vårdtjänster som stöd, inte ersättning
- Jämlik vård i hela regionen – oavsett bostadsort och tid på dygnet
- Styrning av kostnadsutvecklingen genom prioritering och uppföljning

Konkreta åtgärder:

1. **Stopp för kostnadsökningar utan mervärde**
Regionstyrelsen och Hälso- och sjukvårdsnämnden ges gemensamt ansvar för att utreda, bromsa och omfördela kostnader inom sjukvården. Alla större kostnadsområden – från bemanning till lokaler och administration – ska analyseras utifrån nytta, belastning och effekt. Åtgärdsplan ska redovisas kvartalsvis.
2. **Vårdnyttokrav för alla nya initiativ**
Nya investeringar, digitala system eller organisatoriska förändringar inom vården ska godkännas endast om de kan visa konkret nytta i form av förbättrad tillgänglighet,

vårdkvalitet eller arbetsmiljö. Saknas effekt – inga resurser.

3. **Reform av vårdens ledarskap och schemaläggning**

En översyn av vårdens bemanning, schemaläggning och ledningsstruktur ska genomföras med särskilt fokus på dygnet-runt-effektivitet. Målet är att minska flaskhalsar under kvällar, nätter och helger, och säkerställa att både patienter och personal får rimliga förutsättningar – oavsett tid på dygnet.

4. **Stärkt psykiatri och missbruksvård med närvaro i hela länet**

Behandlingskapaciteten inom psykiatrin ska förstärkas. Fokus ska ligga på tillgänglighet, inte symbolåtgärder – och närvaro utanför centralorten ska säkerställas. En välfungerande psykiatri är grunden för att hela vårdkedjan ska fungera.

Vård som bara fungerar under kontorstid är inte vård.

Jämlik vård är inte ett löfte – det är ett ansvar. Vi tänker ta det.

8. Tekniska nämnden – Infrastruktur som fungerar, inte imponerar

Teknisk förvaltning handlar inte om rubriker – den handlar om det som bara måste fungera. Vatten i kranen. Avfallet som hämtas. Värme, el, vägar, fastigheter. När det fungerar, tänker ingen på det. När det brister, fungerar ingenting annat. Därför måste drift och underhåll komma först – inte nybyggnation eller symboliska miljöåtgärder utan plan för finansiering.

Sverigedemokraterna Gotland vill se en återgång till grunduppdraget inom teknisk förvaltning. Vi föreslår att nya större investeringar pausas tills vi har full översikt över driftkostnader och långsiktig hållbarhet. Vi prioriterar underhåll framför expansion – och vattenförsörjning, energisäkerhet och avfallshantering framför "profilering".

Samtidigt vill vi säkerställa att Gotland har en fungerande, tydlig och begriplig avfallshantering. Återvinning ska vara praktisk, inte frustrerande. Felsortering, uppdelade ansvarskedjor och avgiftshöjningar utan nytta måste bort. Systemen måste fungera användarna – inte för de som administrerar dem.

Vi motsätter oss därför också nybyggnation av Visby ishall i nuläget. Regionens ekonomi tillåter inte ytterligare åtaganden utan att det drabbar kärnverksamheterna. Vi ska underhålla det vi har – och skjuta upp sådant som inte är akut.

Våra prioriteringar:

- Trygg vattenförsörjning året runt, i hela regionen
- Avfallshantering och återvinning som fungerar – utan sammanbrott och felsorteringskaos
- Färre nya projekt, mer fokus på att underhålla det vi har
- Stabil el- och energiförsörjning, med beredskap för avbrott och ökade krav
- Ekonomisk styrning av fastighetsdrift och internhyror

Konkreta åtgärder:

1. **Frys nya projekt tills basfunktioner säkrats**
Samtliga nyinvesteringar pausas tills drift, finansiering och behov har kartlagts. Vi bygger inte nytt förrän det gamla är tryggt.
2. **Åtgärdsplan för vattenförsörjningen**
Tekniska nämnden får i uppdrag att inom sex månader leverera en handlingsplan för vattenförsörjning på kort och lång sikt – inklusive översyn av vattenuttag, bevakning, återbruk, läckage och distributionssäkerhet.

3. **Stabil återvinning och avfallshantering**

Systemen för återvinning och avfall ska utvärderas utifrån funktion och begriplighet. Målet är att minska felsortering, undvika sammanbrott i logistiken och säkerställa att insamling fungerar även i glesbygd. Krångliga system och slentrianhöjda avgifter ska bort.

4. **Nej till ny Visby Ishall**

Vi står fast: en ny ishall är inte försvarbar i nuläget. Underhåll den gamla och återkom med nyinvestering när (om) ekonomin tillåter och andra behov inte riskerar att trängas undan.

5. **Styrning av internhyror och fastighetskostnader**

En genomgång av samtliga lokalkostnader ska genomföras. Lokaler som inte används eller som går att samlokalisera ska omprövas. Internhyror får inte växa utan förklaring.

Ett samhälle som inte tar hand om sitt vatten, sitt avfall och sina grundsystem – kommer till slut tappa förtroendet. Vi börjar där det faktiskt behövs.

9. Miljö- och byggnämnden – Kontroll, trygghet och rimliga förväntningar

Samhällsplanering är inte ett laboratorium för visioner. Det är ett praktiskt uppdrag som ska möjliggöra bostäder, arbetsplatser och fungerande vardag – inte trenddrivna stadsutvecklingsprojekt. Den som söker bygglov eller kontaktar miljökontoret ska mötas av tydliga regler, rimliga väntetider och ett respektfullt bemötande.

Sverigedemokraterna Gotland vill återställa förtroendet för Miljö- och byggnämnden. Vi står upp för planberedskap, men den måste bygga på faktisk efterfrågan. Vi står bakom tillsyn – men den måste vara proportionerlig och lagbunden. Och vi säger nej till de projekt som kallas "strategiska", men som i praktiken saknar förankring och nytta.

Vi vill också förändra tonen i tillsynsarbetet. Många gotlänningar upplever tillsynen som hård, oförutsägbar och ibland rent av motverkande. Det gäller särskilt inom lantbruk, bygglov och småföretagande. Tillsyn ska vara rättssäker – men också begriplig, proportionerlig och genomförbar. Vi vill se en förändrad praxis, där fokus ligger på att informera och förebygga i första hand, inte att ingripa i efterhand.

Vi föreslår en översyn av hela tillsynsorganisationen, inklusive bemötande, förväntningar och återkoppling. Myndighetsutövning får aldrig bli en källa till frustration – det ska vara en del av samhällsbygget.

Våra prioriteringar:

- **Planberedskap för verkliga behov – inte påhittade framtidsbilder**
- **Snabb och begriplig hantering av bygglov och tillsynsärenden**
- **Stopp för dyrbara policyprojekt och visionsdokument utan bäring i verkligheten**
- **Respektfullt bemötande i alla myndighetskontakter – särskilt gentemot privatpersoner och näringsidkare**

Konkreta åtgärder:

1. **Paus för onödig planutveckling**
Alla planprojekt som saknar konkret efterfrågan – t.ex. lågintressanta bostadsområden eller strategiska visionsområden utan aktörer – pausas tills vidare. Planresurserna omfördelas till hantering av befintliga ärenden.
2. **Planberedskap för lokal näringslivsetablering**
Nämnden får i uppdrag att kartlägga hinder för verksamhetsetablering i orter utanför Visby. Särskilt prioriterat är att möjliggöra verkstäder, förråd, föreningslokaler och

serviceverksamhet i områden där planbrist förhindrar utveckling.

3. **Tillsyn med serviceperspektiv**

Ett nytt bemötandeprogram införs för all tillsynspersonal. Det ska tydliggöra skyldigheten att informera, föra dialog och hjälpa till med lagförståelse – inte enbart övervaka. Proportionalitet och respekt ska vara vägledande.

4. **Granskning och avveckling av visionsprojekt och symboldokument**

Samtliga pågående utvecklingsprojekt inom hållbarhetsprofilering, framtidszoner, "innovativa livsmiljöer" och liknande koncept utvärderas. Projekt som inte kan visa konkret samhällsnytta, lokal förankring eller realistisk finansiering avslutas.

10. Kultur- och fritidsberedningen – Förankring, tillgänglighet och funktion

Kultur och fritid ska vara till för alla – inte bara för dem som redan vet hur man söker projektbidrag eller formulerar mål i kulturpolitiska termer. På Gotland finns en rik kulturtradition, ett starkt föreningsliv och en levande idrottsrörelse. Det är där vi vill lägga tyngdpunkten.

Sverigedemokraterna Gotland anser att kulturpolitiken ska bygga under samhällsgemenskap, identitet och tillgänglighet. Inte skapa klyftor mellan centrum och periferi, mellan nätverksstyrda initiativ och den lokala verkligheten. Därför prioriterar vi verksamheter som bedrivs nära gotlänningarna – i föreningar, hembygdsrörelser, ungdomsidrott och lokala arrangemang.

Samtidigt måste driften av kultur- och fritidsanläggningar vara långsiktigt hållbar. Vi ser med oro på stigande driftkostnader för badhus, idrottshallar och evenemangslokaler – där vissa delar av regionen står för notan, men inte får ta del av verksamheten.

Våra prioriteringar:

- Ungdomsidrott och föreningsliv i hela regionen – inte bara i centralorten
- Bevarande och användning av Gotlands kulturarv – på riktigt, inte i broschyrer
- Rättvis och funktionell drift av idrotts- och kulturanläggningar
- Avskaffande av kulturprojekt som saknar lokal förankring och publik

Konkreta åtgärder:

1. **Stöd till ungdomsidrott i glesbygd**
Kultur- och fritidsberedningen får i uppdrag att kartlägga hinder för barn- och ungdomsidrott i landsbygd och mindre orter. Där verksamhet hotas av lokalbrist, avstånd eller driftkostnader ska stöd riktas dit – inte till ytterligare centraliserade satsningar.
2. **Effektiv drift av befintliga anläggningar**
Samtliga större anläggningar inom bad, idrott och kultur ska genomgå en driftanalys. Där samordning eller samlokalisering är möjlig – ska det genomföras. Driftstöd ska riktas till faktisk verksamhet, inte fastighetskostnader utan innehåll.
3. **Stöd till lokal kultur – inte externa plattformar**
Region Gotland ska prioritera kulturverksamhet som bedrivs av gotlänningar, för gotlänningar. Stöd till projekt där målgrupp, innehåll eller genomförande är oklart – eller där regionen endast är finansiär utan inflytande – ska avslås.

4. **Stopp för rundgångsprojekt inom fritid och kultur**

Alla pågående projekt där projektmål utvärderas av andra projekt, eller där resultat främst utgörs av ytterligare processarbete, ska avslutas. Skattepengar ska inte gå till självförstärkande bidragslogik.

11. Sammanfattning – Prioritering med ansvar och tydlig riktning

Sverigedemokraterna Gotlands budget för 2026 skiljer sig från det förslag som presenterats av budgetberedningen. Inte för att vi utlovar mer – utan för att vi är beredda att välja bort.

Vi vet att resurserna är begränsade. Men i stället för att fördela jämnt över allt, gör vi det som ingen annan vågar: vi prioriterar. Vi säger nej till det som kostar utan att ge nytta. Vi stänger ned det som pågår av vana. Vi avslutar projekt som aldrig nådde fram – och vi står fast vid att välfärden måste komma först.

Det innebär att vi fryser konsultverksamhet inom ledning och kommunikation. Vi avslutar policyprojekt som bara genererar fler policydokument. Vi pausar expansionsdrivna investeringar där drift och syfte är oklara. Och vi rensar i strukturer som vuxit ovanpå verksamheten – men inte för den.

Vi gör det andra inte vill göra, men som alla innerst inne vet borde göras:

- Vi frågar: *Bidrar det här till vård, skola, trygghet?*
- Vi kräver: *Visa resultat, eller avsluta.*
- Vi vågar: *Att säga nej – även till det som alltid fått ja.*

Det här är en budget som inte låtsas. Den agerar.

Det är också en budget som visar respekt – för regionens medarbetare i bristyrken, för skattebetalarna och för dem som varje dag märker när välfärden sviktar.

12. Budgetramar och resultat – Sverigedemokraternas alternativa modell för 2026

Sverigedemokraterna Gotland lägger härmed fram ett budgetförslag som tydligt skiljer sig från budgetberedningens modell. Vi utgår från verkliga behov i välfärden, men vi är också beredda att omprioritera, effektivisera och avsluta det som inte levererar. I stället för att fördela resurser enligt gamla strukturer, skapar vi utrymme för nya prioriteringar genom konkreta och styrda kostnadsåtgärder.

Personalkostnadskompensering

Vi avsätter 130,0 mnkr som generell kompensation för ökade personalkostnader motsvarande 3,0 %. Detta säkerställer grundläggande löneförutsättningar i kärnverksamheterna utan att utöka den totala ramvolymen.

Riktade tillskott till kärnverksamhet

Vi föreslår ett tillskott på 40,0 mnkr för att förstärka de områden där behovet är mest akut:

- **Särskilt stöd och små skolor (BUN):** För att säkra tillgänglighet till elevhälsa, specialpedagogik och undervisning i glesbygd
- **Patientnära vård och psykiatri (HSN):** För att stärka tillgången till psykiatrisk vård och bemannad vård nära patienten
- **Skyddat boende och beroendeinsatser (SON):** För att öka kapaciteten i akuta skyddsinsatser samt förbättra missbruks- och psykiatrivårdens tillgänglighet

Summa riktade tillskott: 40,0 mnkr

Totalt ramtillskott inklusive kompensation: 170,0 mnkr

Effektiviseringar och strukturella kostnadsåtgärder

För att finansiera våra prioriteringar genomför vi ett antal riktade strukturåtgärder:

- **Konsultfrys och reduktion av strategroller:** –60,0 mnkr
Paus för alla externa konsultuppdrag inom kommunikation, HR, styrning och processledning. Avveckling av interna roller som inte har direkt verksamhetsbäring.
- **Avveckling av policy- och kommunikationsprojekt:** –15,0 mnkr
Stopp för projekt inom varumärkesutveckling, internutveckling och

kommunikationsstruktur utan koppling till kärnverksamhet.

- **Effektivisering av administration och systemstöd:** –10,0 mnkr
Samordning av interna funktioner, genomlysning av it-lösningar och reduktion av dubbla stödstrukturer.
- **Digitalisering av politik och mötesstruktur:** –5,0 mnkr
Införande av digitala standardmöten, minskad reseersättning och representationskostnad för politiska möten.
- **Reavinster och teknisk justering:** –20,0 mnkr
Bedömd försäljning av tillgångar samt tekniska finansjusteringar.

Summa effektiviseringar och finansiering: –110,0 mnkr

Sammanställning – Budgetförändring 2026

Post	Belopp (mnkr)
Totalt ramtillskott	+170,0
Effektiviseringar och justeringar	–110,0
Nettoförändring i driftbudget	+60,0

Budgeterat resultat

Post	Belopp (mnkr)
Resultat före beredning	+130,0
Avsatt för resultatreserv/buffert	+70,0
Budgeterat överskott 2026	+60,0

Med denna modell visar vi att det är fullt möjligt att prioritera vård, skola och trygghet utan att öka belastningen på regionens ekonomi. Men det kräver styrning, ansvar och viljan att avsluta det som inte fungerar.

Driftbudget 2026 – Sverigedemokraterna Gotland

Personalkostnadskompensering

Vi avsätter 130,0 mnkr som generell kompensation för löneökningar motsvarande 3,0 % för samtliga nämnder och verksamheter. Detta säkerställer att välfärdens kärnverksamheter har fortsatt förutsättningar att bemanna med konkurrenskraftiga villkor.

Resursfördelningsmodeller

Resursfördelningen baseras på aktuella volymer och behov:

Nämnd	Förändring (mnkr)
Barn- och utbildningsnämnden (BUN)	-25,4
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden (GVN)	+20,4
Socialnämnden (SON)	+29,2
Hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN)	+56,6
Totalt	+80,8

Externa avtal och interna prisjusteringar

Prisjusteringar accepteras i begränsad omfattning – med krav på återhållsamhet och uppföljning:

Post	Belopp (mnkr)
Externa avtal	44,3
Interna priser, regionstyrelseförvaltningen	5,4
Interna priser, teknisk förvaltning (försörjning)	3,6
Förändrad internhyra (3,6 %)	16,2
Driftkostnader, exploatering	1,1
Totalt	70,6

Riktade tillskott till kärnverksamheter

Totalt 40,0 mnkr föreslås till följande prioriterade områden:

- **BUN:** 11,1 mnkr
→ Särskilt stöd, små skolor, elevhälsa
- **HSN:** 11,4 mnkr
→ Patientnära vård, psykiatri, digital tillgänglighet
- **SON:** 11,9 mnkr
→ Skyddat boende, missbruksvård, psykisk hälsa
- **Regionstyrelsen/RSF:** 5,5 mnkr
→ IT-säkerhet och digital robusthet
- **Totalt riktade tillskott: 40,0 mnkr**

Effektiviseringar och finansiering

För att möjliggöra satsningarna genomförs följande strukturåtgärder:

Åtgärd	Effekt (mnkr)
Konsultfrys och strategireduktion	-60,0
Avveckling av policyprojekt och kommunikation	-15,0
Effektivisering av administration och systemstöd	-10,0
Digitalisering av politik och mötesstruktur	-5,0
Reavinster och tekniska justeringar	-20,0
Totalt effektiviseringar	-110,0

Sammanställning – Driftbudget 2026

Post	Belopp (mnkr)
Personalkostnadskompensering	+130,0
Resursfördelningsmodeller	+80,8
Prisjusteringar, avtal och interna kostnader	+70,6
Riktade tillskott till kärnverksamheter	+40,0

Effektiviseringar och finansiering	-110,0
Totalt förändrad driftbudget	+211,4

13. Avslutning

Den här budgeten är inte en lista med önskemål. Det är ett förslag till förändring – i ansvar, i prioriteringar och i förhållningssätt till makt och resurser.

Vi har valt att göra det ingen annan vågar: säga nej till det som inte fungerar, även när det är politiskt bekvämt att låta det vara. Vi har pekat ut kostnadsdrivande strukturer, ineffektiva projekt och symbolpolitiska satsningar – och ersatt dem med konkreta insatser som gör skillnad i välfärden.

Vi tror inte att gotlänningarna vill ha fler visioner utan förankring. De vill ha en region som fungerar. En vård som svarar. En skola som fokuserar. Ett trygghetssystem som faktiskt skyddar.

Det är därför vi har valt att prioritera annorlunda. Inte för att provocera – utan för att ta ansvar. Vi lägger en budget som visar att det går att få mer välfärd för pengarna, utan att lägga till mer pengar. Men det kräver en sak: politiskt mod att välja bort.

Sverigedemokraterna Gotland tar det ansvaret.

Bilaga 6

Budget 2026 Budget 2027 Plan 2028 Plan 2029 Plan 2030

Regionstyrelsen					
Investeringspott	14 000	14 000	16 000	16 000	16 000
Inköp av fordon räddningstjänst		4 000	7 000	8 000	12 000
Lokalinvesteringar, kök	5 000	5 000	10 000	10 000	10 000
Lokalinvesteringar, räddningstjänst			15 000	15 000	15 000
IT- investeringar pott	22 000	22 000	22 000	22 000	22 000
IT-investeringar ökad redundans	10 000			10 000	15 000
Ridanläggning Rävågen		10 000	57 500		
Ungkulturhus "Gamla Solbergabadet"	1 500	4 700	35 000	17 200	
Delsumma investeringar regionstyrelsen	52 500	59 700	162 500	98 200	90 000

Strategiska investeringar

Badhus	147 000	56 000			
Inventarier badhus		6 000			
Delsumma strategiska investeringar	147 000	62 000	0	0	0

Summa investeringar regionstyrelsen	199 500	121 700	162 500	98 200	90 000
--	----------------	----------------	----------------	---------------	---------------

Miljö- och byggnämnden

Investeringspott	500	500	500	500	500
Summa investeringar miljö- och byggnämnden	500	500	500	500	500

Tekniska nämnden

Investeringar i skattefinansierad verksamhet

Investeringspott	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Kollektivtrafik, investeringar enl hållplatshandbok hållplatser			6 000	6 000	6 000
Kollektivtrafik, nytt stadslinjenät	12 000	18 000			
Landsbygdsutveckling	0	0	2 000	2 000	2 000
Mark- och stadsmiljö, gator och vägar					
Mark- och stadsmiljö, gator och vägar	25 000	25 000	30 000	30 000	30 000
Belysning Visby innerstad	7 000	7 000	14 000	14 000	14 000
Upprustning Norderstrand/Kruttornet		11 200	11 200		
Fastighet					
Utbyte av ventilation	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Fastighetsägaransvar	75 000	80 000	100 000	100 000	110 000
Uppförande av solceller	0	2 000	2 000	2 000	2 000
Klimatanpassning/robusthet	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Utbyte av lysrör och armaturer till LED	10 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Förrådet 3, tillbyggnad kontor	10 000				
Reservkraft och ställverk Korpen	31 000				
Hamn					
Hamnverksamhet	10 000	8 000	5 000	5 000	13 000
Summa investeringar skattefinansierad verksamhet	210 000	201 200	220 200	209 000	227 000

Investeringar i avgiftsfinansierad verksamhet

VA-verksamhet	150 000	185 500	167 000	132 000	203 000
Visby vattenförsörjning	50 000	75 000	100 000	75 000	50 000
Investeringar i fastigheter för VA-verksamhet	6 300	24 000	3 500	4 000	16 100
Avfallsverksamhet	109 650	27 650	150	150	10 150
Hamnverksamhet, linjehamn					
Förbättringsåtgärder Visby hamn	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Rensmuddring Visby hamn		8 000			
Reservkraft Visby hamn	20 000				
Ytbeläggning terminalområde					5 000
Automatiserad förtöjning färjeläge 5 och 6				40 000	40 000
Anpassning landgångar & ramper			25 000	25 000	25 000
Ombyggnad hamnterminal		14 000	24 000	10 000	
Muddring och logistikyta nordost om oljekajen Visby		20 000	34 500	10 000	
Övernattningssläge oljekaj				25 000	30 000
Summa investeringar i avgiftsfinansierad verksamhet	340 950	359 150	359 150	326 150	384 250

Summa investeringar tekniska nämnden	550 950	560 350	579 350	535 150	611 250
---	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Barn- och utbildningsnämnden

Investeringspott	15 000	15 000	15 000	18 500	17 500
Inventarier förskola, grundskola	2 500	4 500	3 000		
Lokalinvesteringar förskola	3 000	23 000	4 500	2 000	
Lokalinvesteringar grundskola, anpassad skola	15 500	58 500	5 500		
Anpassning barn- och elevhälsan				1 200	1 500

Idrottshall Visby		25 000	50 000		
Summa investeringar barn- och utbildningsnämnden	36 000	126 000	78 000	21 700	19 000
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden					
Investeringspott	6 000	6 000	7 000	7 000	7 000
Folkhögskolan Hemse	6 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Lokalinvesteringar Vuxenutbildningen		35 000	35 000	30 000	
Summa investeringar gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	12 000	42 000	43 000	38 000	8 000
Socialnämnden					
Investeringspott	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000
Äldreboende Visby			135 000	142 000	
LSS gruppbostad				38 000	
Bostad med särskild service enl. SOL			45 000		
Summa investeringar socialnämnden	8 000	8 000	188 000	188 000	8 000
Hälso- och sjukvårdsnämnden					
Investeringspott	40 000	40 000	45 000	45 000	50 000
Lokalinvesteringar	17 000	17 000	15 000		
Om- och tillbyggnad primärvård Korpen				400 000	
Utrustning vårdcentralen Korpen			40 000		
Magnetkamera MR		10 000			
Kemiinstrument				4 000	
Endoskopiutrustning	5 000				
Patientövervakningssystem					15 000
Operationsstaplar				10 000	
Summa investeringar hälso- och sjukvårdsnämnden	62 000	67 000	100 000	459 000	65 000
Total investeringsbudget	868 950	925 550	1 151 350	1 340 550	801 750
<i>varav skattefinansierad verksamhet</i>	<i>528 000</i>	<i>566 400</i>	<i>792 200</i>	<i>1 014 400</i>	<i>417 500</i>
<i>varav avgiftsfinansierad verksamhet</i>	<i>340 950</i>	<i>359 150</i>	<i>359 150</i>	<i>326 150</i>	<i>384 250</i>
<i>varav strategiska investeringar</i>	<i>147 000</i>	<i>62 000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Bilaga 7

	Budget 2026 C KD L	Budget 2027 C KD L	Plan 2028 C KD L	Plan 2029 C KD L	Plan 2030 C KD L
Regionstyrelsen					
Investeringspott	10 000	14 000	16 000	16 000	16 000
Inköp av fordon räddningstjänst		4 000	7 000	8 000	12 000
Lokalinvesteringar, kök	5 000	5 000	10 000	10 000	10 000
Lokalinvesteringar, räddningstjänst			15 000	15 000	15 000
IT- investeringar pott	22 000	22 000	22 000	22 000	22 000
IT-investeringar ökad redundans	10 000			10 000	15 000
Ridanläggning Rävhamnen		0	0		
Ungkulturhus "Gamla Solbergabadet"	0	0	0	0	1 500
Delsumma investeringar regionstyrelsen	47 000	45 000	70 000	81 000	91 500
Strategiska investeringar					
Badhus	147 000	56 000			
Inventarier badhus		6 000			
Delsumma strategiska investeringar	147 000	62 000	0	0	0
Summa investeringar regionstyrelsen	194 000	107 000	70 000	81 000	91 500
Miljö- och byggnämnden					
Investeringspott	500	500	500	500	500
Summa investeringar miljö- och byggnämnden	500	500	500	500	500
Tekniska nämnden					
Investeringar i skattefinansierad verksamhet					
Investeringspott	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Kollektivtrafik, investeringar enl hållplatshandbok hållplatser			6 000	6 000	6 000
Kollektivtrafik, nytt stadslinjenät	12 000	18 000			
Landsbygdsutveckling	0	0	2 000	2 000	2 000

Mark- och stadsmiljö, gator och vägar					
Mark- och stadsmiljö, gator och vägar	25 000	25 000	30 000	30 000	30 000
Belysning Visby innerstad	5 000	7 000	14 000	14 000	14 000
Upprustning Norderstrand/Kruttornet		11 200	11 200		
Fastighet					
Utbyte av ventilation	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Fastighetsägaransvar	65 000	80 000	100 000	100 000	110 000
Uppförande av solceller	0	2 000	2 000	2 000	2 000
Klimatanpassning/robusthet	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Utbyte av lysrör och armaturer till LED	10 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Förrådet 3, tillbyggnad kontor	10 000				
Reservkraft och ställverk Korpen	31 000				
Hamn					
Hamnverksamhet	10 000	8 000	5 000	5 000	13 000
Summa investeringar skattefinansierad verksamhet	198 000	201 200	220 200	209 000	227 000

Investeringar i avgiftsfinansierad verksamhet

VA-verksamhet	150 000	185 500	167 000	132 000	203 000
Visby vattenförsörjning	50 000	75 000	100 000	75 000	50 000
Investeringar i fastigheter för VA-verksamhet	6 300	24 000	3 500	4 000	16 100
Avfallsverksamhet	109 650	27 650	150	150	10 150
Hamnverksamhet, linjehamn					
Förbättringsåtgärder Visby hamn	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Rensmuddring Visby hamn		8 000			
Reservkraft Visby hamn	20 000				
Ytbeläggning terminalområde					5 000
Automatiserad förtöjning färjeläge 5 och 6				40 000	40 000
Anpassning landgångar & ramper			25 000	25 000	25 000
Ombyggnad hamnterminal		14 000	24 000	10 000	
Muddring och logistikyta nordost om oljekajen Visby		20 000	34 500	10 000	
Övernattningssläge oljekaj				25 000	30 000
Summa investeringar i avgiftsfinansierad verksamhet	340 950	359 150	359 150	326 150	384 250

Summa investeringar tekniska nämnden	538 950	560 350	579 350	535 150	611 250
---	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Barn- och utbildningsnämnden

Investeringspott	12 000	15 000	15 000	18 500	17 500
Inventarier förskola, grundskola	2 500	4 500	3 000		
Lokalinvesteringar förskola	3 000	23 000	4 500	2 000	
Lokalinvesteringar grundskola, anpassad skola	15 500	58 500	5 500		
Anpassning barn- och elevhälsan				1 200	1 500
Idrottshall Visby		25 000	50 000		

Summa investeringar barn- och utbildningsnämnden	33 000	126 000	78 000	21 700	19 000
---	---------------	----------------	---------------	---------------	---------------

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Investeringspott	6 000	6 000	7 000	7 000	7 000
Folkhögskolan Hemse	6 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Lokalinvesteringar Vuxenutbildningen		35 000	35 000	30 000	

Summa investeringar gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	12 000	42 000	43 000	38 000	8 000
--	---------------	---------------	---------------	---------------	--------------

Socialnämnden

Investeringspott	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000
Äldreboende Visby			0	135 000	142 000
LSS gruppboende				38 000	
Bostad med särskild service enl. SOL			45 000		

Summa investeringar socialnämnden	8 000	8 000	53 000	181 000	150 000
--	--------------	--------------	---------------	----------------	----------------

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Investeringspott	35 000	40 000	45 000	45 000	50 000
Lokalinvesteringar	15 000	17 000	15 000		
Om- och tillbyggnad primärvård Korpen				200 000	200 000
Utrustning vårdcentralen Korpen			40 000		
Magnetkamera MR		10 000			
Kemiinstrument				4 000	
Endoskopiutrustning	5 000				
Patientövervakningssystem					15 000

Operationsstaplar				10 000	
Summa investeringar hälso- och sjukvårdsnämnden	55 000	67 000	100 000	259 000	265 000
Total investeringsbudget	841 450	910 850	923 850	1 116 350	1 145 250
<i>varav skattefinansierad verksamhet</i>	<i>500 500</i>	<i>551 700</i>	<i>564 700</i>	<i>790 200</i>	<i>761 000</i>
<i>varav avgiftsfinansierad verksamhet</i>	<i>340 950</i>	<i>359 150</i>	<i>359 150</i>	<i>326 150</i>	<i>384 250</i>
<i>varav strategiska investeringar</i>	<i>147 000</i>	<i>62 000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>